

Kylämummi ja -vaari -toiminta varhaiskasvatuksessa: kyselytutkimus pääkaupunkiseudun päiväkotien kasvatusvastuullisille

Piritta Minkkinen ja Karita Rasinkangas

2019 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

**Kylämummi ja -vaari -toiminta
varhaiskasvatuksessa: kyselytutkimus
pääkaupunkiseudun päiväkotien
kasvatusvastuullisille**

Piritta Minkkinen
Karita Rasinkangas
Sosionomi, LTO
Opinnäytetyö
Syyskuu, 2019

Piritta Minkkinen, Karita Rasinkangas

Kylämummi ja -vaari -toiminta varhaiskasvatuksessa: kyselytutkimus pääkaupunkiseudun päiväkotien kasvatusvastuullisille

Vuosi 2019

Sivumäärä 88

Opinnäytetyö tehtiin yhteistyössä Mannerheimin Lastensuojeluliiton Uudenmaan piirin kanssa. Opinnäytetyön tavoitteena oli kartoittaa verkkokyselyn avulla pääkaupunkiseudun varhaiskasvattajien suhtautumista ja toiminnan kehittämistarpeita MLL:n tarjoamaan Kylämummi ja -vaari -toimintaan, jossa vapaaehtoisella seniorilla on mahdollisuus toimia isovanhempana lasten parissa, esimerkiksi päiväkodissa. MLL:n kylämummeja ja -vaareja toimii varsin vähän pääkaupunkiseudun varhaiskasvatuksessa ja se katsottiin merkittäväksi syyksi tutkia ja kehittää vapaaehtoisen seniorin ja varhaiskasvatuksen välistä toimintaa. Teoriaosuudessa avattiin ylisukupolvista kanssakäymistä, ikäihmisten vapaaehtoistyötä sekä varhaiskasvatuksen roolia lapsen tutustuessa lähiyhteisönsä menneisyyteen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018 mukaisesti. Opinnäytetyön tarkoituksena oli edistää ylisukupolvista kanssakäymistä lapsen ja ikäihmisen välillä pääkaupunkiseudun varhaiskasvatuksessa.

Opinnäytetyön aineiston kerääminen toteutettiin verkkokyselyllä pääkaupunkiseudun suomenkielisille kunnallisille päiväkodeille. Aineiston analyysi tehtiin kvalitatiivisella sekä kvantitatiivisella menetelmällä. Keskeisimmät tulokset tutkimuksessa olivat varhaiskasvatuksen positiivinen suhtautuminen Kylämummi ja -vaari -toimintaa kohtaan sekä varhaiskasvattajien näkemys toiminnan tärkeydestä lapselle. Suurin osa vastaajista oli valmis ottamaan kylämummin tai -vaarin päiväkotiinsa. Varhaiskasvattajat nostivat esille myös haasteita ja tarpeita toimintaan liittyen, esimerkiksi kuinka rajallisilla resursseilla saadaan aika riittämään toiminnan käynnistämiseen ja ylläpitämiseen. Verkkokyselyn tulosten perusteella voidaan kehittää MLL Uudenmaan piirin Kylämummi ja -vaari -toiminnan toimintamallia sekä lisätä toiminnan näkyvyyttä pääkaupunkiseudulla.

Asiasanat: Kylämummi ja -vaari -toiminta, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, vapaaehtoistyö varhaiskasvatus, ylisukupolvinen kanssakäyminen

Piritta Minkkinen, Karita Rasinkangas

The communal grandparent program in the early childhood education and care: a survey to the employees of the early childhood education and care in the Helsinki metropolitan area	
Year	2019
Pages	88

This bachelor's thesis was made in collaboration with Mannerheim League for Child Welfare (MLL). The purpose of this thesis was to examine how the employees of the early childhood education and care in the Helsinki metropolitan area experience the communal grandparenting program organized by MLL and how this program could be developed. In MLL's grandparenting program, a communal grandparent volunteers to work as a grandparent, for example in the day-care center. There are only few MLL's communal grandparents volunteering at day-care centers in the Helsinki metropolitan area and that was an important reason for researching and developing the communal grandparenting program in the early childhood education and care. The theory part covered the concepts of intergenerational relationship, volunteering by seniors, and the role of the early childhood education and care as the child becomes familiar with the past of his community in accordance with National core curriculum for early childhood education and care 2018. The purpose of this thesis was to improve the intergenerational relationship between the child and the senior in the early childhood education and care in the Helsinki metropolitan area.

The study was conducted as an online survey with the Finnish-speaking municipal day-care centers in Helsinki, Espoo and Vantaa. The analysis of the data was done using qualitative and quantitative methods. The main findings of the study were the employees' positive opinion towards the communal grandparenting program organized by MLL and the emphasized importance of the intergenerational program for the child. Most of the respondents were ready to take the communal grandparent to their day-care center. The employees of the early childhood education and care also highlighted the challenges and needs regarding the communal grandparenting program, such as using limited resources to provide enough time to start up and maintain the program. The results of the online survey can be used to develop the operating model of the communal grandparenting program organized by MLL and to increase the awareness of the program in the Helsinki metropolitan area.

Keywords: communal grandparenting program, Early childhood education and care, intergenerational relationship, Mannerheim League of Child Welfare, voluntary work

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Varhaiskasvatuksessa lähiyhteisön menneisyyteen tutustuminen	8
3	Ylisukupolvinen kanssakäyminen	9
4	Ikäihmisten vapaaehtoistyö	12
5	MLL:n Kylämummi ja -vaari -toiminta	15
6	Tutkimuksen toteuttaminen	19
6.1	Tarkoitus, tavoite ja tutkimustehtävä	19
6.2	Tutkimusmenetelmät	20
6.3	Tutkimusluvut	22
6.4	Aineistonkeruu.....	22
6.5	Kyselyn toteutus ja testaaminen.....	24
6.6	Aineiston käsittely ja analyysi.....	26
7	Kyselytutkimuksen tulokset.....	31
7.1	Taustatiedot	31
7.2	Päiväkotien suhtautuminen Kylämummi ja -vaari -toimintaan	32
7.3	Päiväkotien aikaisempi kokemus vapaaehtoisesta senioritoiminnasta.....	34
7.4	Kylämummi ja -vaari -toimintaan liittyvät haasteet päiväkodissa	37
7.5	Kylämummi ja -vaari -toimintaan liittyvät tarpeet päiväkodissa.....	40
8	Johtopäätökset	48
9	Pohdinta	52
9.1	Yhteenveto	52
9.2	Luotettavuus ja eettisyys	58
9.3	Jatkotutkimus ja kehittämis ehdotukset	60
9.4	Ammatillinen kasvu	62
	Lähteet.....	64
	Kuviot	68
	Taulukot	68
	Liitteet	69

Tämän hetken yhteiskunnassa puhutaan paljon yksinäisistä ikäihmisistä, mutta myös yksinäisistä lapsista. Palveluyhteiskunta ei ohjaa eri-ikäisiä yhteiseen toimintaan, vaan eriyttää eri sukupolvia toisistaan. Ukkonen-Mikkola (2011, 159) kuvaa tutkimuksessaan nykyistä sukupolvien eriytynyttä asemaa yhteiskunnassa. Lapset, nuoret, aikuiset sekä vanhukset elävät eri instituutioiden piirissä, jolloin ylisukupolvinen kanssakäyminen vähenee. Ylisukupolvisen kanssakäymisen tutkimukset kuitenkin osoittavat yhteisen kanssakäymisen tärkeyden ja hyödyllisyyden sekä lapsille että ikäihmisille. Cortellesi ja Kernan (2016, 114) tuovat esille tutkimuksessaan, että sosiaalinen sitoutuminen muihin sukupolviin on yksi ihmisen hyvinvoinnin perustekijöistä. Terveys- ja hyvinvoinnin laitoksen sivuilta käy ilmi, että vuonna 2017 varhaiskasvatukseen osallistui 247 968 lasta. Toisaalta Suomessa asuu noin 380 000 yksinelävää ikäihmistä. Lukujen valossa voidaan sanoa, että jokaiselle lapselle löytyisi vapaaehtoinen isovanhempi. Mannerheimin Lastensuojeluliiton Kylämummi ja -vaari -toiminnalla on mahdollisuuksia vastata ylisukupolvisen kanssakäymisen tarpeisiin sekä yksinäisyyden ja syrjäytymisen ennaltaehkäisyyn. (THL 2018; Kiljunen 2015, 306.)

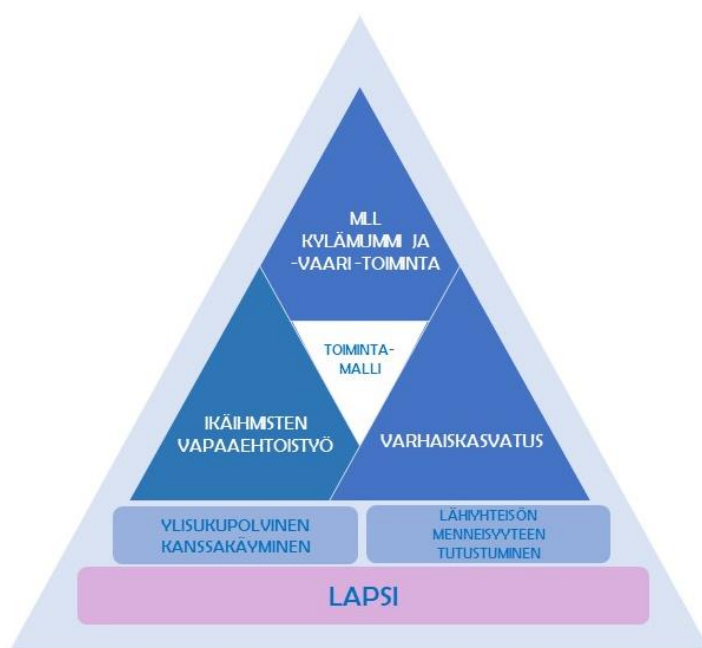
Opinnäytetyön aiheena oli ”Kylämummi ja -vaari -toiminta varhaiskasvatuksessa: kyselytutkimus pääkaupunkiseudun päiväkotien kasvatusvastuullisille”. Opinnäytetyön toimeksiantajana oli Mannerheimin Lastensuojeluliiton Uudenmaan piiri ry (MLL). Kylämummi ja kylävaari -toiminta on MLL:n toteuttamaa ylisukupolvista toimintaa, jossa mummi- ja vaari-ikäisillä on mahdollisuus toimia vapaaehtoisina isovanhempina lasten parissa, esimerkiksi päiväkodissa, avoimessa päiväkodissa tai perhekahvilassa. MLL:n Uudenmaan piiri haluaa kehittää ja selkeyttää Kylämummi ja -vaari -toiminnan toimintamallia alueellaan. Mannerheimin Lastensuojeluliitto nostaa myös MLL:n Suunta 2024 -strategiassaan esille ylisukupolvisen toiminnan ja asettaa tavoitteekseen edistää eri sukupolvien yhdessäoloa muun muassa Kylämummi ja -vaari -toiminnassa (MLL 2017, 14). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018) tuodaan myös esille ylisukupolvista toimintaa yhtenä tavoitteena tutustuttaa lapsi lähiyhteisön menneisyyteen esimerkiksi isovanhemmuuden kautta (Vasu 2018, 44-45). Opinnäytetyön tarkoituksena oli edistää ylisukupolvista kanssakäymistä ja luoda edellytyksiä sille, että lapset saavat kylämummin ja -vaarin kautta tutustua lähiyhteisön menneisyyteen ja saavat kokemuksen isovanhemmuudesta.

Varhaiskasvatuksen päiväkodeissa Kylämummi ja -vaari -toiminta on vähäistä. Pääkaupunkiseudulla on 562 kunnallista suomenkielistä päiväkotia ja 145 vapaaehtoista kylämummiä ja -vaaria. Kylämummi ja -vaari -toimintaa on vain kahdeksassa pääkaupunkiseudun päiväkodissa (03/2019). Senioreiden vähäinen määrä varhaiskasvatuksessa oli yksi merkittävä syy tutkia ja kehittää vapaaehtoisen seniorin ja varhaiskasvatuksen välistä toimintaa. Senioritoiminnan

vahvistamiseksi tarvittiin varhaiskasvatuksen ammattilaisia toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen.

Tutkimuksen tavoitteena oli kartoittaa varhaiskasvatuksen tarpeita, esteitä ja haasteita Kylänummi ja -vaari -toiminnalle. Tutkimuksessa kartoitettiin myös varhaiskasvatuksen aikaisempia kokemuksia vapaaehtoisesta senioritoiminnasta. Aineistonkeruu toteutettiin verkkokyselynä. Kysely lähetettiin Espoon, Helsingin ja Vantaan suomenkielisiin kunnallisiin päiväkoiteihin, koska Uudenmaan piirin vapaaehtoisista senioreista melkein puolet toimii tällä alueella. Aineiston analyysi tehtiin määrällisellä menetelmällä, jota täydennettiin laadullisella menetelmällä. Tutkimuksessa keskityttiin varhaiskasvatuksen näkökulmaan, erityisesti päiväkodin ja seniorin väliseen toimintaan. Tutkimuksesta rajattiin pois Kylänummi ja -vaari -toiminnan prosessin vapaaehtoisten hankinta-, koulutus- ja vertaistoiminta.

Opinnäytetyön teoriaosuus loi perustan tutkimukselle, aineiston keräämiselle sekä aineiston analyysin toteutukselle. Tärkeitä käsitteitä opinnäytetyöhön liittyen olivat ylisukupolvinen kanssakäyminen, ikäihmisten vapaaehtoistyö ja varhaiskasvatuksessa lähiyhteisön menneisyyteen tutustuminen sekä Kylänummi ja -vaari -toiminta (kuvio 1). Teoriaosuus ja tutkimuksen tulokset antoivat edellytyksiä Kylänummi ja -vaari -toiminnan toimintamallin kehittämiseen. Opinnäytetyön lopputuotoksena toteutettiin kehittämissuosituksen MLL Uudenmaan piirin käyttöön. Uudenmaan piiri voi hyödyntää tuloksia Kylänummi ja -vaari -toiminnan strukturoidun toimintamallin rakentamiseen sekä kehittää vahvempaa yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja vapaaehtoisen seniorin välille.

Kuvio 1. Tietoperustan keskeisimmät käsitteet ja niiden yhteys tutkimukseen

2 Varhaiskasvatuksessa lähiyhteisön menneisyyteen tutustuminen

Varhaiskasvatuslaissa määritellään, että varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodissa, perhepäivähoidossa tai avoimena kerho- ja leikkitoimintana. Jokaisella alle kouluikäisellä lapsella on oikeus saada varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatusta ohjaa käytännössä Opetushallituksen laatima varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. Varhaiskasvatussuunnitelmassa huomioidaan myös lapsen oikeus tutustua lähiyhteisöönsä sekä sen menneeseen aikaan, jolla suunnataan lapsen mielenkiinto historiallisiin asioihin. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on luoda lapselle mahdollisuuksia ymmärtää lähiyhteisön monimuotoisuutta, eläytyä menneisyyden tapahtumiin ja harjoitella siinä toimimista. Toiminnassa voidaan käyttää muun muassa vierailijoita. (Varhaiskasvatuslaki 13.7.2018/540; Vasu 2018, 44-45; Opetushallitus 2019.) Kylä-mummit ja -vaarit ovat päiväkodissa lasten kanssa, jolloin ikäihminen tuo mukanaan päiväko-tiin oman lähiyhteisön menneisyytensä.

Päiväkodin oppimisympäristössä on hyvä olla lähiyhteisön menneisyydestä näkyvillä historiallista elämää. Käsitellä lasten kanssa vanhan ajan muistoja ja tapoja, joita voi esitellä esimerkiksi perinteisinä juhlapyyhinä tai historiallisten tavaroiden näyttelynä. Päiväkotiryhmään voidaan kutsua isovanhempia ja muistella lasten kanssa lähiyhteisön historiallisia tapahtumia, millaista aika oli ennen aikaa. Isovanhemmat voivat kertoa omasta lapsuudestaan, katsella vanhoja valokuvia, lukea vanhoja satuja, laulaa lastenlauluja ja leikkiä perinneleikkejä. Lasten kanssa voi tutustua omaan historiaan laatimalla sukupuita. Kokonaisvaltainen omaan lähiyhteisön menneisyyteen tutustuminen tukee lapsen identiteetin kehittymistä. Isovanhempien lapsuuden muistojen kertominen ja yhteys lapseen auttaa myös ikäihmistä hahmottamaan maailmassa tapahtuneita muutoksia. (Ahonen 2017, 233-235; Helenius & Lummelahti 2018, 103-105; Reunamo, Virkki & Hietala 2014, 117-118.)

Mitä on lapsi ja lapsuus? Näkemykset lapsikäsitteestä ovat aikaan sidottuja ja muuttuvia. Roos (2016, 19) toteaa, että yleensä määritellään lapsen olevan vanhempiensa lapsi. Lapsuus on aikaa, jolloin ollaan lapsia. Se on harjoittelun aikaa, johon lapsen tulee saada yhteiskunnan ja aikuisten kasvatuksellinen tuki ja suojelu (Roos 2016, 20, Alanen 2007, 2009 mukaan). Lapsuuteen liittyy aikuisuus, jossa aikuinen antaa lapselle mielikuvan, mitä on olla lapsi. Tämä määrittyy myös toiseen suuntaan eli lapsi muistuttaa aikuista, mitä oli aikuisten lapsuus ja sen muistot, mitä on vanhemmuus ja isovanhemmuus. (Roos 2016, 23-24.) Lapsella on oikeus ja valmius vaikuttaa omiin asioihinsa. Lapsen osallisuus on lapsen edun mukaista. Kaiken taustalla on Unicefin Lapsen oikeuksien sopimus, jossa määritellään lapsen oikeudet ja vanhempien velvollisuudet. Lapsuus nähdään aktiivisena aikana, jossa lasta koskevat asiat korostetaan lapsen edun mukaisesti ja lapsen näkemystä on kuultava häntä koskevissa asioissa (Unicef 2019).

Isovanhemmuuden merkitys on entisestään korostunut. Lasten vanhemmilla on kiireinen arki ja mahdollisia kriisejä, joissa isovanhempia tarvitaan hoivan tarjoajana lapsille. Auttamisen lisäksi tärkeää on lapsen lähiyhteisön menneisyyden kertominen, sekä perinteiden välittäminen lapsenlapsille. Ennen aikaan isovanhemmuus on kuulunut tiiviisti osaksi perhettä, ja perinteiden siirtäminen on kuulunut isovanhemmuuteen. Nykyään eletään ydinperhe aikaa, jossa ei ole usean sukupolven perheitä. Isovanhemmat kuuluvat vain harvoin perheenjäseniksi, eikä heillä ole selkeitä oikeuksia ja velvollisuuksia, vaan vanhemmilla on vastuu lapsistaan. On vain harvoja isovanhempia, jotka ovat lastenlastensa pääasiallisia kasvattajia. Tiivis isovanhemmuus edistää lapsen ja ikäihmisen hyvinvointia. (Fågel, Rotkirch & Söderling 2010, 5-6.) Isovanhemmat saattavat asua kaukana lapsenlapsistaan, jolloin eivät voi olla mukana lasten elämässä. Jos lapsi ei koe isovanhemmuuttaan perheessä, niin silloin on tärkeää, että lapset saavat kokemuksen vierailevasta isovanhemmasta varhaiskasvatuksessa, joka on lapselle kodin ulkopuolelta luonnollinen ympäristö tutustua isovanhemmuuteen.

3 Ylisukupolvinen kanssakäyminen

Ylisukupolvisessa kanssakäymisessä saatetaan yhteen ihmisiä iästä ja perhesuhteista riippumatta. Se luo pohjan vuorovaikutukselle ja yhteisöllisyydelle eri ikäisten ihmisten kesken, esimerkiksi lasten ja senioreiden. Ylisukupolvisen kanssakäymisen yhteydessä puhutaan myös sosiaalisen pääoman kasvamisesta sekä oman kulttuurin jakamisesta. Sosiaalisella pääomalla tarkoitetaan ihmisen sosiaalisia siteitä ja suhteita, ryhmiin kuulumista ja verkostoitumista. Sosiaalista pääomaa tuotetaan vuorovaikutuksessa ja kommunikaatiossa toisten kanssa. (Marin 2002, 105.)

Ihmisillä on luontainen taipumus olla yhdessä ja oppia toisiltaan, yhdessä toimiminen on kaiken oppimisen perusta. Lapset tarvitsevat vuorovaikutuksellisia ja yhteisöllisiä luonteenpiirteitä, jotta he saavat tarvittavat taidot nykyajan kompleksisessa yhteiskunnassa elämiseen. Sukupolvien välisellä oppimisella tarkoitetaan eri ikäryhmien oppimista yhdessä ja toisiltaan erilaisissa ympäristöissä. Tämä on vanhin oppimismenetelmä, jossa tiedot, taidot, arvot ja normit välitetään eteenpäin seuraaville sukupolville. Oppiminen tapahtuu luonnollisesti osana sosiaalista kanssakäymistä. (Cortellesi & Kernan 2016, 102-103.)

Ylisukupolvista kanssakäymistä on tutkittu paljon, etenkin sen vaikutusta lapsiin ja ikäihmisiin. Tutkimuksista on saatu positiivisia tuloksia. Yleisesti lapset ja seniorit suhtautuvat yhteiseen kanssakäymiseen myönteisesti. Ylisukupolvista kanssakäymistä on tutkittu eri näkökulmista. Emma Herlinin Pro Gradu -tutkielman ”Päiväkodissa vierailevan kylävaarin merkitys lapselle” vuodelta 2018 tavoitteena oli selvittää lasten kokemuksia päiväkodissa toimivasta vapaaehtoisesta kylävaarista sekä selvittää minkälaisia merkityksiä lapset liittävät tähän toi-

mintaan (Herlin 2018, 2). Tuulikki Ukkonen-Mikkolan väitöskirjan ”Sukupolvien kohtaamisia lasten ja vanhusten yhteisessä palvelukeskuksessa” vuodelta 2011 tutkimuksen kohteena oli lasten ja vanhusten yhteinen palvelukeskus. Tutkimustehtävänä oli kuvata palvelukeskuksen lasten ja vanhusten yhteistä toimintakulttuuria. (Ukkonen-Mikkola 2011, 5.) Katja Rippsteinin Pro Gradu - tutkielman ”Yhteisöllinen isovanhemmuus: Isovanhempi-ikäisten näkökulmia sukupolvia yhdistävään vapaaehtoistoimintaan” vuodelta 2008 tutkimuksessa tuotiin esille isovanhempi-ikäisen vapaaehtoisen näkökulma, kuten mikä motivoi vapaaehtoistoimintaan sekä vapaaehtoistoiminnan tuoma merkitys elämänlaatuun. (Rippstein 2008, 2.) Kansainvälinen Together Old and Young -hanke oli Euroopan komission rahoittama tutkimus. Tutkimuksen tavoitteena oli tutkia ja kehittää toimivia käytäntöjä sukupolvien väliseen kanssakäymiseen. Hankkeessa nostettiin esille, että lasten ja senioreiden välinen vuorovaikutus edesauttaa solidaarisuutta, sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja kulttuurien välistä ymmärrystä sekä etenkin parantaa eri sukupolvien hyvinvointia. (Cortellesi & Kernan 2016, 101.)

Sukupolvet eivät asu enää yhdessä samassa taloudessa, nykyään harvemmin edes samassa kaupungissa. Ylisukupolvinen kanssakäyminen vapaaehtoistyönä tarjoaa mahdollisuuden kohdata luontevasti seuraavia sukupolvia. Ylisukupolviseen kanssakäymiseen liittyy yhteen vahvasti käsite yhteisöllinen isovanhemmuus. Isovanhemmuuden käsite on laajentunut, nykyään isovanhemmuuden käsitteen alle voidaan liittää myös ajatus ei-biologisesta isovanhemmuudesta, jossa isovanhempi-ikäinen toimii lasten kanssa välittäen isovanhemmuutta, toteuttaen sukupolvet kokoavaa, ei biologista isovanhemmuutta esimerkiksi vapaaehtoistyössä. Nämä sukupolvien kohtaamiset ja sukupolvia yhdistävät vuorovaikutussuhteet perustuvat isovanhempi-ikäisten vapaaehtoisuuteen, mutta tuoden sisältöä ja iloa myös lapsen elämään. (Rippstein 2008, 22, 34, 36.)

Ylisukupolvisen kanssakäymisen luonteeseen vaikuttaa myös lapsen muuttunut asema yhteiskunnassa. Nykyään lasta pidetään yhteisön aktiivisena jäsenenä, joka osallistuu myös ylisukupolviseen kanssakäymiseen tasa-arvoisena osallisena. Lasta arvostetaan yhteisön aktiivisena jäsenenä ja lapsi pystyy osallistumaan ja vaikuttamaan ympäristöönsä. Lapselle ei ole tärkeintä saada tahtoaan läpi, vaan tärkeää on tulla kuulluksi, saada kertoa omat näkemyksensä sekä saada hyväksyntää ja tukea. Ylisukupolvisessa kanssakäymisessä saadaan parhaat tulokset, kun lapsilla ja senioreilla on yhteistä tekemistä, jossa he toimivat yhdessä tasa-arvoisina osallisina. (Weckström, Jääskeläinen, Ruokonen, Karlsson & Ruismäki 2017, 4-6.)

Ylisukupolvisesta kanssakäymisestä on hyötyä sekä lapsille että senioreille. Ukkonen-Mikkola (2011) korostaa kanssakäymisessä syntyvää yhteisöllisyyden kokemusta. Tutkimuksessaan hän huomasi, että lasten ja vanhusten välille syntyi luonnollista kanssakäymistä, sosiaalisia suhteita ja ystävyyttä. Lapsen osalta tutkimuksessa nousi esille lapsen itsetunnon positiivinen kehittyminen, lapsen sosiaalisen kehityksen tukeminen sekä lapsen kiinnittyminen kulttuuriin. Vanhusten elämään ylisukupolvinen kanssakäyminen toi uutta sisältöä sekä kompetenssin tun-

teen säilymistä. (Ukkonen-Mikkola 2011, 5.) Myös Cortellesi ja Kernan (2016) korostavat työsään samoja piirteitä. Seniorin kohdalla he nostivat esille henkisen ja fyysisen aktiivisuuden, kokemuksen hyödyllisyydestä ja arvostuksesta, mahdollisuuden osallistua, huolehtia ja olla osa yhteisöä ja sen tulevaisuutta, mutta myös mahdollisuuden välittää ja pitää hauskaa. Lapsen kohdalla he nostivat esille mahdollisuuden olla säännöllisesti yhteydessä senioreihin ja oppia elinkaaren eri vaiheet ja siten oppia toisen hyväksymistä ja arvostusta, mutta myös oppia menneisyyteen liittyviä asioita ja perinteitä. (Cortellesi & Kernan 2016, 109.)

Herlin (2018, 14) toi tekstissään esille Femian ym. (2008) tutkimuksen, jonka mukaan ylisukupolisessa kanssakäymisessä mukana olleet lapset ovat empaattisempia ikäihmisiä kohtaan ja suhtautuvat positiivisemmin vanhuksiin vielä myöhemmin elämässään. Herlin (2018, 14) viittasi myös Larkiniin ja Newmaniin (2001), jotka listasivat ylisukupolvisen kanssakäymisen positiivisia vaikutuksia, kuten vapaaehtoiset tuovat päiväkotiympäristöön kodinomaisuutta, kannustavaa asennetta, taitojen mallintamista, kielen oppimisen tukemista, kotitöiden tekoa, hyviä käytöstapoja, hoivaa, huumorintajua ja vieraanvaraisuutta. Herlin (2018) omassa tutkimuksessaan nosti esille vielä vapaaehtoisen ikäihmisen mahdollisuuden lapsen kuulemiseen ja lapsen aloitteisiin vastaamiseen, mahdollisuuteen olla aidosti läsnä lapsen arjessa. Ammattikasvattajalla on vastuu koko ryhmästä, vapaaehtoinen ikäihminen voi keskittyä niihin lapsiin, jotka kaipaavat juuri hänen seuraansa. (Herlin 2018, 14-16, 67.)

Ukkonen-Mikkola ja Herlin painottavat ylisukupolvisen kanssakäymisen onnistumisen edellytyksenä toiminnan suunnittelun ja organisoinnin tärkeyttä (Ukkonen-Mikkola 2011, 5; Herlin 2018, 11). Herlin (2018, 69) toi omassa työssään esille myös Larkin ja Newman (2001) näkemyksen, että onnistumisen takaamiseksi, ammattikasvattajilla ja vapaaehtoisilla tulee olla tarpeeksi aikaa toiminnan suunnitteluun sekä vapaaehtoisten perehdyttämiseen. Herlin (2018, 69) viittasi työssään myös Gallagherin ja Fitzpatrickin (2018) tekstiin, että ylisukupolvisen toiminnan mahdollistaminen vaatii näkemystä ja sitoutumista kaikilta sidosryhmiltä. (Herlin 2018, 16, 68-69.)

Herlin (2018) pohtii omassa tutkimuksessaan, että myös päiväkodin ammattikasvattajilla on paljon annettavaa vapaaehtoisen ikäihmisen toiminnan tueksi. Tämä toimii myös toisin päin, vapaaehtoinen ikäihminen voi antaa ammattikasvattajalle arvokasta tietoa ja uusia näkökulmia päiväkodin arjesta. Onkin tärkeää, että ammattikasvattajat tunnistavat vapaaehtoiset ikäihmiset positiivisena mahdollisuutena päiväkotiympäristössä. (Herlin 2018, 68-69.)

Together Old and Young -hankkeessa todettiin, että on olemassa tarve reagoida sukupolvien lisääntyvään eriyttämiseen toisistaan, joka johtuu esimerkiksi kaupungistumisesta, muutto- liikkeestä sekä perheiden hajoamisesta. Ollaan tilanteessa, jossa lapsilta ja senioreilta jää käyttämättä mahdollisuus yhteiseen vuorovaikutukseen ja oppimiseen toisiltaan. Tutkimuksessa ehdotetaan, että kaupunkisuunnittelussa kiinnitetään enemmän huomiota ei-fyysisiin,

sosiaaliin näkökulmiin suoden mahdollisuus eri sukupolville toimia yhdessä sekä edistetään yhteistyötä eri alojen kesken, kuten varhaiskasvatuksen ja muun sosiaalialan välillä. Nykyään puhutaan ikäystävällisistä yhteisöistä, mutta Cortellesi ja Kernan (2016) painottavat, että tämä tulisi laajentaa huomioimaan myös muut sukupolvet, etenkin lapset, koska sosiaalinen sitoutuminen muihin sukupolviin on yksi perustekijä hyvinvointiin. (Cortellesi & Kernan 2016, 114.)

4 Ikäihmisten vapaaehtoistyö

Kansalaisyhteiskunta muodostuu aktiivisista kansalaisista. Aktiivinen kansalaisuus on yhteiskunnassa ja yhteisössä laajasti ihmisen identiteettiä, osallistumista, kohtaamista ja välittämistä. Yhteiskunta ei määritä velvoitetta, mutta kansalaisyhteiskunta toimii vain aktiivisten toimijoitten kautta. Identiteetti auttaa ihmistä hahmottamaan oman paikkansa yhteiskunnassa. Kansalaisuus syntyy välittömästä yhteisestä sosiaalisesta kohtaamisesta, läheisyydestä ja keskustelusta toisten kanssa. Välittäminen on lähiyhteisön huolenpitoa itsestä ja toisista yhteiskuntaakin laajemmalle tasolle. Osallistuminen yhteiskunnalliseen toimintaan luo osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuden tunteen sekä sen myötä tunteen kuuluvansa yhteisöön. Vapaaehtoistoiminta on aktiivisen kansalaisen toimintaa, joka tuottaa osallistumista ja osallisuutta, kohtaamisia, välittämistä, jossa ollaan mukana omalla identiteetillä. Vapaaehtoistoiminta syventää ihmisen arvomaailmaa ja identiteettiä yksilönä sekä kansalaisena. (Harju 2005, 67-70.) Kylänummi ja -vaari -toiminta on ikäihmisten vapaaehtoistyötä. Ikäihmisten vapaaehtoistyössä on kyse nimenomaan aktiivisesta kansalaisesta, joka työelämävaiheen päättymisenkin jälkeen siirtyy työskentelemään vapaaehtoisena. Ikäihmisen vapaaehtoistoiminnassa on kyse itsensä huolehtimisesta samalla, kun huolehtii vapaaehtoisena toisista.

Vapaaehtoistyön käsite pitää sisällään työn ja vapaa-ajan erottamisen, jossa vapaaehtoistyö tapahtuu omalla ajalla (Ojanen 2001, 95). Vapaaehtoistyössä kohtaavat yksilön antamisen ja auttamisen arvot osallisuuteen, yhteisesti tärkeään asiaan. Vapaaehtoistyö on yksittäisen ihmisen tai yhteisön hyväksi tehtyä palkatonta, omasta vapaasta tahdosta tehtyä työtä. Yksittäisen vapaaehtoisen työ on myös organisoitua. Ilman organisoitua toimintaa se olisi yksilön arkipäivän auttamista. (Nylund & Yeung 2005, 15-16; Valtiovarainministeriö 2015, 14.) Vapaaehtoistyö kohdistuu toiseen ihmiseen, yhteisöön tai asiaan, johon haluaa vaikuttaa. Vapaaehtoistyöllä voi pyrkiä julkisen sektorin muutoksiin. Vapaaehtoisuuden arvostus on vaihdellut eri aikakausina, joka on sidoksissa yhteiskunnalliseen tilanteeseen ja muutokseen. Vapaaehtoistyöstä ei ole omaa lakia, mutta siitä säädetään useammassa eri laissa. Vapaaehtoistoiminta puolestaan tarkoittaa ihmisten yhteistä toimintaa jonkin asian hyväksi tehtävää vaikuttamistyötä tai tukihenkilötyötä, joka mahdollistaa vapaaehtoistyön tekemisen. Kansalais-

yhteiskunnan sisälle kuuluu vapaaehtoistoiminta ja kolmas sektori, joka käsittää järjestöjen ja yhdistysten vapaaehtoistoiminnan. (Nylund & Yeung 2005,15-17; Mäkinen 2017, 16-22.)

Mikä on vapaaehtoistyön merkitys nyky-yhteiskunnassa? Työelämän tehokkuusvaatimukset ja muutokset ovat tuoneet haasteita myös vapaaehtoistyöhön. Vaikuttamiskokemukset, jossa ihminen voi vaikuttaa omaan toimintaansa ovat vähentyneet. Vapaaehtoistoiminta antaa mahdollisuuden osallisuudelle ja kokemuksen toimivansa jonkin hyväksi. Vapaaehtoistoiminta tarjoaa sellaista mielekästä toimintaa, mitä työelämä ei välttämättä pysty tarjoamaan esimerkiksi työniloa ja työmotivaatiota. Vapaaehtoistoiminnassa ihminen saa kokea ihmisyyttä, osallisuutta ja voimaantumista. Vapaaehtoistoiminnan onnistuminen ei ole kiinni menetelmistä tai ammattitaidosta, vaan autettavan toiminnan edellytyksistä, jossa tietämisen sijaan myönteisellä toiminnalla vaikutetaan asiakkaan muuttumiseen. (Mönkkönen 2005, 277-280.) Ikäihmisille vapaaehtoistyö on merkittävä väylä osallisuuteen, vaikuttaa ja toimia jonkin hyväksi, kun eläköityminen on vähentänyt työn kautta tulevia tarpeellisuuden kokemuksia.

Vapaaehtoistoiminnan kenttä on muuttunut, koska vielä 70-80-luvulla yhteiskunnan lakisääteinen palvelujärjestelmä huolehti kansalaisista. Vapaaehtoistoiminta oli silloin vähäistä, koska sille ei nähty tarvetta. Nykyään vapaaehtoistoiminnan muodot ovat myös muuttuneet esimerkiksi sosiaalinen media on tuonut uudenlaista yhteisöllisyyttä toimintaan. (Valliluoto 2014, 19-20.) Valliluodon (2014, 20) mukaan vapaaehtoistoiminta Suomessa on yleistä ja määrät ovat 2000-luvulla säilyneet samana. Vapaaehtoistoiminta on moninaista ja toimintaa on yritystoiminnassa, julkisella sekä kolmannella sektorilla. Vapaaehtoistoiminta tukee yhteiskunnan palvelujärjestelmää. Vapaaehtoistyöllä on suuri kansantaloudellinen merkitys. Helsingin yliopiston tekemän tutkimuksen mukaan vuonna 2009 neljän suurimman vapaaehtoisjärjestön kansantaloudellinen vaikutus oli 101-163 miljoonaa euroa vuodessa. Mikä on vapaaehtoistoiminnan tulevaisuus, kun järjestöjen määrä on kasvanut 2000-luvulla, mutta järjestöjen jäsenmäärät ovat vähenemässä. Valliluoto (2014, 19-22) tuo esille SOSTE ry:n järjestöbarometrin, jossa sosiaali- ja terveysalan vapaaehtoisten työ vastaa 21 000 henkilöstötyövuotta, kun toiminnassa on mukana noin puoli miljoonaa vapaaehtoista. Tulevaisuudessa vapaaehtoistoiminnan rakenne saattaa muuttua, niin että julkisen sektorin palvelujen hoidossa vapaaehtoistoiminta on omana järjestelmänä. (Valliluoto 2014, 19-22.)

Ikäihmisistä tehdyt tutkimukset kertovat, että ikäihmiset ovat potentiaalinen ryhmä vapaaehtoistyöhön. Ikäihmisten (yli 65-vuotiaiden) vapaaehtoistyö on lisääntynyt kymmenen vuoden aikana (Valliluoto 2014, 21). Valliluoto (2014, 21) viittaa Eläkejärjestö EETU ry:n teettämään tutkimukseen, jossa 55-79-vuotiaista kolmasosa halusi tehdä vapaaehtoistyötä. Ikäinstituutin Vavero -hankkeessa tutkittiin vuonna 2008 pääkaupunkiseudun järjestöjen yli 60-vuotiaiden jäsenten vapaaehtoistoimintaa. Tutkimuksessa yli 60-vuotiaista jäsenistä yli puolet (58 %) oli mukana vapaaehtoistoiminnassa. Aktiivisesti vapaaehtoistoiminnassa oli mukana alle puolet (37 %), jotka toimivat vapaaehtoisena vähintään kerran viikossa. Tutkimuksessa enemmistö

(64 %) näki ikäihmisen 55-75-vuotiaiden vapaaehtoistyön potentiaalisena ikävaiheena vapaaehtoistoiminnalle, mutta ikää tärkeämpänä olivat omat voimavarat ja kiinnostus toimintaan. Ikävaihe luo hyvät mahdollisuudet vapaaehtoistyölle, kun on aikaa ja vapautunut työelämän paineista sekä ikäihmisellä on paljon kokemusta sekä tietotaitoa. Tutkimuksessa tuotiin esille vapaaehtoistoimintaan osallistumisen syyksi oman toimintakyvyn ylläpitäminen ja kokemus olla tarpeellinen. Toimintaan tarvittiin voimia, mutta samalla sen koettiin myös antavan lisävoimia. (Rajaniemi 2009, 18, 20-22.) Ikäihmisten osallistuminen vapaaehtoistyöhön tuo heidän elämäänsä sisältöä ja kompetenssin tunnetta. Saarenheimo (2008) korostaa ikäihmisten kohdalla kokemustiedon ja hiljaisen tiedon merkitystä yhteisöjen voimavarana. Tämän tiedon esille tuominen ja hyödyntäminen voi auttaa muita sekä luo eri-ikäisille mahdollisuuksia yhteiseen toimintaan. (Saarenheimo 2008, 168.)

Sorri (2005, 133-134) viittaa Rajamäen haastattelututkimukseen Riihimäen seurakunnan diakoniatyötä tekeville vapaaehtoisille. Tutkimuksessa vapaaehtoiset toivat esille, että vapaaehtoistyöhön hakeutumiseen vaikutti sopiva elämäntilanne sekä vapaaehtoistyö vastasi aikaisempaa elämäkokemusta. Hakeutumiseen vaikutti myös omat kriisikokemukset, jolloin halusi auttaa saman tilanteen kokeneita. Vapaaehtoiset halusivat olla tarpeellisia, kuulua johonkin. Sorri (2005, 135) tuo esille Rantasen haastattelututkimuksen Terho-kodin vapaaehtoisille. Vapaaehtoistoimintaan hakeutumisen syynä oli saattohoidon merkitys ja arvo, jolloin kuolema muutti suhtautumista näkemään sen osana elämän kokonaisuutta ja arvostamaan elämää. Vapaaehtoiseksi hakeutumisen taustalla oli myös ikääntyminen ja eläkkeelle siirtyminen. Vapaaehtoistyön aloittamiseen vaikutti oma henkilökohtainen elämän kokemus, jossa oma rooli muuttui autettavasta auttajaksi. Vapaaehtoistyössä koki saavansa sisältöä elämään ja voimaantumista sekä olevansa hyödyllinen ja tärkeä.

Kylänummi ja -vaari -toiminnassa kestävän suhteen luominen päiväkodin lapsiryhmään edellyttää toiminnan jatkuvuutta, johon vaikuttaa seniorin motivaatio ja sitoutuneisuus vapaaehtoistyöhön. Motivaatio on kaiken auttamistyön perusta. Motiivit ovat selityksiä, joilla kuvataan syitä teoille, jotka saavat ihmiset toimimaan. Motiivit ovat hyvin erilaisia, mikä saa ihmiset toimimaan vapaaehtoisina, eikä niitä pysty aina selittämään. Vapaaehtoistyöhön osallistumisen motiivit ovat työn kiinnostavuus, oman elämänpiiriin laajentaminen, mahdollisuus haasteiden kohtaamiseen ja uuden oppimiseen. Lisäksi motiivina on saada vastapainoa omaan elämään tai henkilökohtaiseen muutokseen. Vapaaehtoistoiminnan motiivitutkimuksessa (Yeung 2005, 88, Clary, 1992, 1996, 1998 mukaan) vapaaehtoistoiminnan motiivitekijät ovat: ”arvot, ymmärrys, kunnioitus, sosiaalinen, ura ja suojele”. Motivaatio ja toimintaan sitoutuminen liittyvät vahvasti toisiinsa, joka antaa vapaaehtoistoiminnalle jatkuvuutta. Sitoutuminen pitää sisällään vapaaehtoisen vastuun ja pysyvyyden toiminnassa. (Yeung 2005, 83-84, 87-92, 112-113; Kuuluvainen 2015, 49.) Kuuluvainen (2015, 48) toteaa, että ihmisillä on erilaisia motivaatiotekijöitä vapaaehtoistyön tekemiseen, jotka ovat joskus itsekkäitä syitä, mutta hyväksyttäviä, esimerkiksi ihminen tarvitsee huomiota, valtaa ja sosiaalista arvostusta. Ikäns-

tituutin ikäihmisten vapaaehtoistoiminnasta tehdyssä kyselyssä tuotiin esille, että vapaaehtoistyössä tapaa uusia ihmisiä. Vapaaehtoistoiminnan kautta ystäviä tai tuttavvia oli saanut 91 prosenttia tutkimukseen osallistuneista. (Rajaniemi 2009, 27.) Seniorin vapaaehtoistyön motiivina voi olla myös aikuisten ystävien ja tuttavien löytäminen sekä ylipäänsä aikuiskontakti arkipäivään.

5 MLL:n Kylämummi ja -vaari -toiminta

Mannerheimin Lastensuojeluliitto perustettiin vuonna 1920 kutsuen ihmisiä toimintaan mukaan seuraavilla sanoilla:

”Työn määränpäänä olkoon, että jok’ainoa Suomen lapsi äidinkohdusta lähtien ja kautta koko kasvinaikansa saa oikeutetun osansa siitä hellyydestä ja huolenpidosta, joka yksinään voi laskea pohjan nuorten kehitykselle hyväksi ja hyödylliseksi kansalaisiksi”. (MLL 2017.)

Järjestön lähtökohta oli jo tuolloin, että kaikkia lapsia oli hoidettava hyvin ja kaikilla lapsilla oli oikeus hyvään hoitoon (MLL 2017). MLL:n arvoihin tänä päivänä kuuluu edelleen lapsen ja lapsuuden arvostus, yhteisvastuu, inhimillisyys sekä yhdenvertaisuus. Näitä arvoja on asetettu täydentämään kaikkeen MLL:n toimintaan sisältyvät periaatteet avoimuudesta, ilosta, kumppanuudesta, osallisuudesta sekä arjen arvostuksesta. MLL:n visiossa on edelleen sama ajatus kuin järjestöä perustettaessa:

”Suomi on lapsiystävällinen yhteiskunta, jossa lapsen etu asetetaan etusijalle ja jossa lapset ja nuoret voivat hyvin. MLL on lasten, nuorten ja perheiden arjen asiantuntija, luotettava ja ketterä kumppani, vapaaehtoistyön toteuttaja ja innovatiivinen kehittäjä ja vaikuttaja. MLL tarjoaa innostavan ja arvostavan osallistumisympäristön vapaaehtoistoiminnalle lasten, nuorten ja perheiden kanssa.” (MLL 2019b.)

Tänä päivänä MLL nimeää toiminta-alueekseen vapaaehtoistoiminnan lasten, nuorten ja perheiden kanssa, sisältäen lasten, nuorten ja vanhemmuuden tuen. MLL:lla on myös tärkeä rooli yhteiskunnallisena vaikuttajana lasten, nuorten ja perheiden hyväksi. MLL:n väki tekee joka päivä töitä lasten hyväksi. Järjestön keskustoimiston lisäksi järjestössä toimii kymmenen alueellisesta työstä vastaavaa piiriä sekä näiden alla toimii 548 paikallisyhdistystä eri puolilla maata. MLL:lla on kaikkiaan noin 87 000 jäsentä sekä noin 27 000 vapaaehtoista. Vuodelle 2018 kerääntyi yhteensä noin 830 000 vapaaehtoistuntia. (MLL 2017; MLL 2019a; MLL 2019b.)

Opinnäytetyön toimeksiantaja MLL Uudenmaan piirin alueella toimii 94 paikallisyhdistystä, joissa on yhteensä noin 21 000 jäsentä. Piiri tarjoaa lapsiperheille arjen tukea erilaisten toimintojen muodossa, kuten esimerkiksi tilapäistä lastenhoitoapua, kaveritoimintaa sekä perhekummitoimintaa. Piirin toimintaan kuuluu myös vapaaehtoistoiminta seniori-ikäisille eli Kylämummi ja -vaari -toiminta sekä Lukumummi ja -vaari -toiminta. (MLL 2017.)

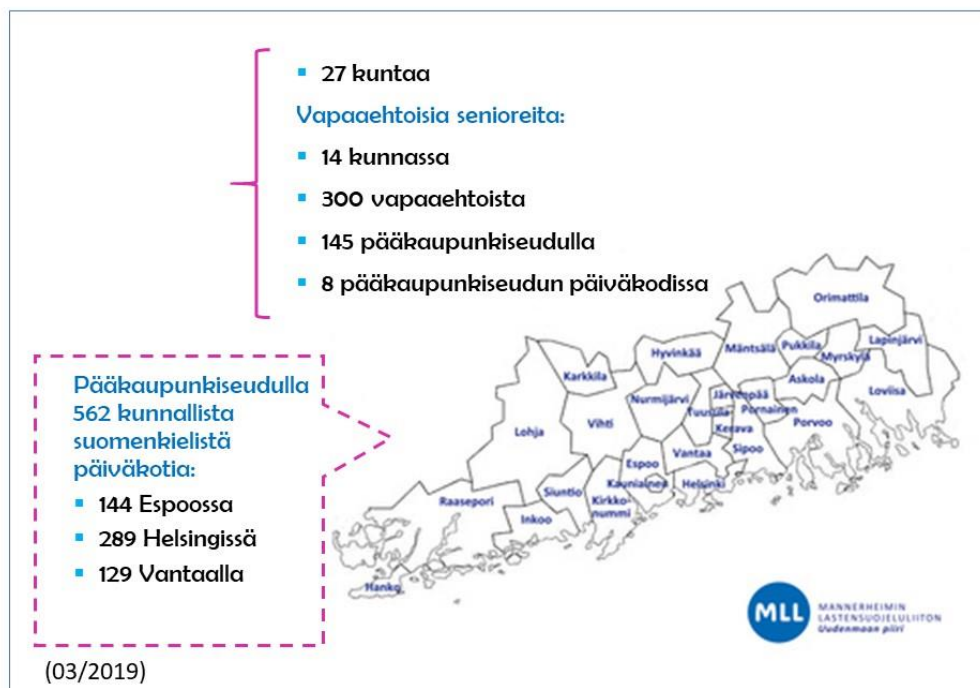
MLL:n Kylämummi ja -vaari -toiminta on yhteisöllistä isovanhemmuutta. MLL:n Kylämummi ja -vaari -toiminta kehitettiin jo 2000-luvun alussa ja kokemukset osoittivat, että yhteisölliselle isovanhemmuustoiminnalle on tarvetta. Toiminnan tavoitteena on saada eri sukupolvet toimimaan yhdessä, tavoitteena on myös lapsen kannalta tukea hyvää lapsuutta. Seniorit voivat välittää perheille ja lapsille elämäkokemustaan sekä suomalaisen yhteiskunnan ja lapsen lähiyhteisön perinteitä. On tärkeää vahvistaa eri sukupolvien välistä yhteyttä ja vuorovaikutusta sekä yhteisymmärrystä. (Juurakko, Rippstein, Väättäinen, Viinikka, Ylikojola & Ylönen 2007, 9.)

Kylämummi ja -vaari -toiminnan rinnalla toimivat myös MLL:n Lukumummit ja -vaarit, jotka toimivat koulun puolella lasten parissa. Toimintaa tehdään yhdessä Niilo Mäki-instituutin ja koulujen kanssa. Lukumummit ja -vaarit ovat vapaaehtoisia senioreita, jotka lukevat kouluilla lasten kanssa. Lukumummit ja -vaarit toimivat 2.-6. luokalla ja tarjoavat kahdenkeskisiä luku-tuokioita lapsille, jotka tarvitsevat lisätukea lukemisen sujuvoittamiseen ja innostusta lukemiseen vapaa-ajalla. Lukumummi ja -vaari -toimintaan on olemassa selkeä toimintamalli ja sitä tehdään vahvasti yhteistyössä Niilo Mäki-instituutin kanssa. Tämä vapaaehtoistyön muoto on osoittautunut toimivaksi, mutta tässä opinnäytetyössä keskityttiin varhaiskasvatuksen parissa toimiviin kylämummeihin ja -vaareihin.

Kylämummi ja -vaari -toiminta on yhdessä olemista ja yhdessä toimimista. Sen periaatteissa painotetaan lapsen sekä lapsuuden arvostusta, mutta myös seniorin roolia vapaaehtoisena, jolloin seniori itse määrittelee tavan ja ajan toimia vapaaehtoisena. Vapaaehtoistyö on palkatonta, eikä seniorilta odoteta ammatillisia taitoja. Lapsen etua ajatellen seniorin odotetaan kuitenkin sitoutuvan toimintaan etukäteen sovitun ajan. Kylämummi ja -vaari -toiminta on luottamuksellista ja toimintaan osallistuvat ovat vaitiolovelvollisia. Vapaaehtoinen seniori on etenkin lasten ja heidän perheitänsä varten, mutta tavoitteena on, että toiminta tuottaa hyvää mieltä myös seniorille. Ollessaan mukana toiminnassa seniorit saavat myös tukea ja ohjausta toiminnalleen. (Juurakko ym. 2007, 9-10.)

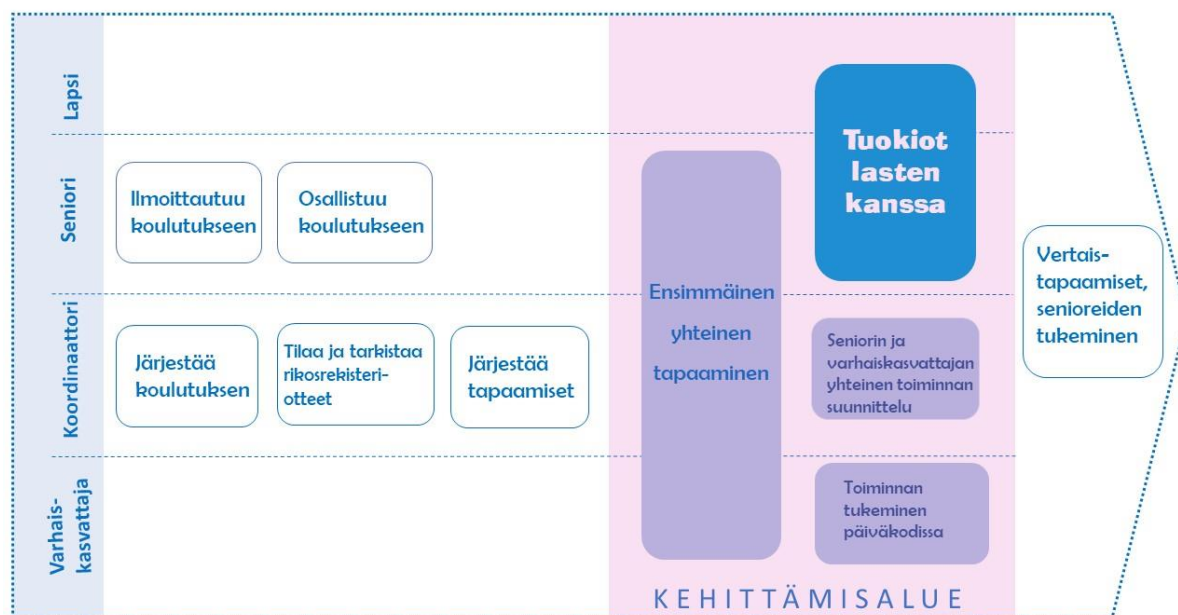
Tutkimuksen suunnitteluvaiheessa keväällä 2019 MLL Uudenmaan piirin Kylämummi ja -vaari -toiminnan asiakasrekisterissä oli mukana yhteensä 300 vapaaehtoista kylämummiä ja -vaaria 14 eri kunnassa. Pääkaupunkiseudulla (Helsinki, Vantaa, Espoo) oli 145 vapaaehtoista, joista kahdeksan toimi päiväkodissa. (Rinta-Jouppi 2019.) Opinnäytetyötä työstettiin esitettyihin lukuihin perustuen (kuvio 2). Tutkimuksen loppuvaiheessa Kylämummi ja -vaari -toiminnan

vapaaehtoisten kylämummien ja -vaarien lukumäärät olivat kuitenkin muuttuneet, koska MLL:n Uudenmaan piiri oli tietosuojamääräysten mukaisesti päivittänyt asiakasrekisterinsä ja poistanut rekisteristä ne henkilöt, joihin eivät ole saaneet yhteyttä. Näin syksyllä 2019 toiminnassa oli mukana MLL Uudenmaan piirin alueen 15 kunnassa yhteensä 217 vapaaehtoista kylämummiä ja -vaaria. Pääkaupunkiseudulla oli 89 vapaaehtoista, joista 13 toimi päiväkodissa. MLL Uudenmaan piirin asiakasrekisterissä eivät ole mukana ne kylämummit ja -vaarit, jotka ovat toiminnassa mukana suoraan paikallisyhdistysten kautta. (Rinta-Jouppi 2019.)

Kuvio 2. Toiminnan laajuus MLL Uudenmaan piirin alueella (03/2019)

MLL:n Uudenmaan piiri tarjoaa toimintaan liittyen koulutusta, tukea ja vertaistoimintaa vapaaehtoisille senioreille. Piiri tukee myös paikallisyhdistyksiä, jotka ovat toiminnassa mukana. Paikallisyhdistyksillä on iso rooli toiminnan ylläpitämisessä. Kylämummi ja -vaari -toiminta on pääasiassa paikallisyhdistysten järjestämää toimintaa. Piirissä toimii koordinaattorit, jotka organisoivat toimintaa. Tällä hetkellä sukupolvitoimintaan on varattu yhden koordinaattorin työajasta 50 prosenttia (2019). Koordinaattorit rekrytoivat, kouluttavat, järjestävät vertaistukitapaamisia, pitävät yhteyttä senioreihin, ohjaavat senioreita paikallisyhdistyksiin sekä tarvittaessa auttavat senioreita löytämään itselleen vapaaehtoistyön kohteen. Kuviossa 3 on kuvattu MLL:n Kylämummi- ja vaari -toiminnan prosessin eri vaiheet sekä rajattu kehittämisalue, johon opinnäytetyö painottui. Opinnäytetyö kohdistui seniorin, varhaiskasvattajan ja järjestön koordinaattorin väliseen yhteistyöhön, tavoitteena oli edesauttaa seniorin ja lapsen yhteistä kohtaamista päiväkodissa.

Kuvio 3. MLL:n Kylämummi ja -vaari -toiminnan prosessivaiheet ja kehittämisalue

MLL:n Kylämummi ja -vaari -toiminnasta löytyi myös aikaisempia opinnäytetöitä. Esimerkiksi Leppänen ja Virtakoski ovat selvittäneet Kylämummi ja -vaari -toiminnan vaikutuksia seniorin kannalta. Opinnäytetyössä selvitettiin, miten seniorit kokivat hyvinvointinsa muuttuneen vapaaehtoistyönaikana. Tulosten mukaan seniorien ennako-odotukset, kuten halu tehdä arvokasta ja hyvää, olivat täyttyneet hyvin. (Leppänen & Virtakoski 2014, 3.) Nefflingin ja Oravan opinnäytetyön tarkoitus oli vahvistaa Kylämummi ja -vaari -toiminnassa sukupolvien välistä vuorovaikutusta toiminnallista menetelmää hyödyntäen, käyttäen keskustelua ja leikkiä yhdessä. Toiminnan tavoitteena oli myös saada jaettua kulttuuriperintöä sukupolvelta toiselle. Tulosten mukaan menetelmä on pienin muutoksin toimiva vaihtoehto sukupolvien väliselle vuorovaikutukselle. (Neffling & Orava 2013, 3.) Koivulan opinnäytetyössä tutkittiin, millainen vaikutus MLL:n Kylämummi ja -vaari -toiminnalla on lapsiin sekä senioreihin. Tulosten mukaan kokemus on kaikille osapuolille positiivinen, lasten saadessa läheisyyttä, positiivista huomiota, oppien uutta sekä seniorien saadessa toiminnasta energiaa, mieleistä tekemistä sekä elämäniloa. (Koivula 2018, 2.) Tässä opinnäytetyössä täydennettiin Kylämummi ja -vaari -toiminnan aineistoa tuomalla mukaan varhaiskasvatuksen näkökulma.

6 Tutkimuksen toteuttaminen

Tutkimuksen toteuttaminen -osiossa kerrotaan tutkimuksen tarkoitus, tavoite ja tutkimustehtävä sekä tutkimuksessa käytetyt aineistonkeruu- ja analyysimenetelmät. Tutkimuksen toteutus kuvataan vaiheittain, miten tutkimustuloksiin päädyttiin. Esitellään, miten yleensä menetelmää toteutetaan ja miten se tässä opinnäytetyössä tehtiin.

6.1 Tarkoitus, tavoite ja tutkimustehtävä

Opinnäytetyön tutkimusongelmana oli, että varhaiskasvatuksen päiväkodeissa Kylämummi ja -vaari -toiminta on vähäistä MLL:n Uudenmaan piirin alueella. Vapaaehtoisia senioreita on, mutta ei pääsyä päiväkoteihin. Senioritoiminnan vahvistamiseksi tarvittiin varhaiskasvatuksen ammattilaisia toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen. Toiminnan kehittäminen vaati tiedon varhaiskasvatuksen suhtautumisesta Kylämummi ja -vaari -toimintaan sekä selvittää mahdollisia esteitä, haasteita ja tarpeita toiminnalle päiväkodeissa. Tarvittiin myös aikaisempaa kokemustietoa vapaaehtoisesta senioritoiminnasta päiväkodissa. Tiedon avulla järjestöllä olisi mahdollisuus kehittää vahvempaa yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja vapaaehtoisen seniorin välille.

Tutkimuksen tarkoituksena oli edistää ylisukupolvista kanssakäymistä lapsen ja ikäihmisen välillä. Samalla edistää kylämummien ja -vaarien vapaaehtoistyötä varhaiskasvatuksen päiväkoteihin. Luoda edellytyksiä, että lapset saavat varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2018) mukaisesti kylämummin ja -vaarin kautta tutustua lähiyhteisön menneisyyteen ja kokemuksen isovanhemmudesta.

Tutkimuksen tavoitteena oli kartoittaa varhaiskasvatuksen suhtautumista Kylämummi ja -vaari -toimintaan sekä tarpeita, esteitä ja haasteita toiminnalle. Lisäksi tavoitteena oli selvittää varhaiskasvattajien aikaisempia kokemuksia vapaaehtoisesta senioritoiminnasta. Tulosten avulla tavoitteena oli edesauttaa strukturoiden toimintamallin rakentamista varhaiskasvatukseen.

MLL:n Uudenmaan piiri voi hyödyntää tutkimuksen tuloksia toimintamallin rakentamiseen ja sen myötä vahvistaa Kylämummi ja -vaari -toiminnan suunnitelmallisuutta ja sujuvuutta varhaiskasvatuksessa. Helpottaa yhteistyötä vapaaehtoisten senioreiden ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten välillä, jolloin oletetaan, että mummeilla ja vaareilla olisi helpommin pääsy vapaaehtoiseksi päiväkoteihin.

Tutkimuksella haettiin vastauksia tutkimuskysymyksiin:

- Millainen on päiväkotien suhtautuminen Kylämummi ja -vaari -toimintaan?
 - Kuinka moni päiväkodeista haluaa tai ei halua toimintaa päiväkotiansa?
 - Millaiset ovat aikaisemmat kokemukset vapaaehtoisesta seniorista päiväkodissa?
- Mitkä ovat toiminnan käynnistämisen esteet, haasteet ja tarpeet päiväkodeissa?
 - Jos senioritoiminta otetaan päiväkodissa myönteisesti vastaan, niin millaiselle toiminnalle on tarve?
 - Millaisia haasteita nähdään vapaaehtoiselle senioritoiminnalle päiväkodissa?
 - Jos eivät halua toimintaa päiväkotiansa, niin mitkä ovat esteet toiminnan käynnistämiseksi?

6.2 Tutkimusmenetelmät

Tutkimusmenetelmät sisältävät aineistonkeruu- ja analyysimenetelmät. Menetelmän tulee tuottaa ratkaisu tutkimusongelmaan. Sopivan menetelmän valinta on tärkeää, jotta saadaan tavoitteen mukainen vastaus ongelmaan. (Kananen 2015, 63, 65.) Menetelmän valintaa ohjaa ongelman määrittely, tavoitteet ja kehitettävä ilmiö. (Kananen 2017, 42.)

Opinnäytetyö toteutettiin kvantitatiivisella eli määrällisellä tutkimusmenetelmällä sekä täydennettiin kvalitatiivisella eli laadullisella menetelmällä. Tutkimuksen tarkoituksena oli tutkittavan ilmiön yleistäminen ja löytää aineistosta myös syvällisempi ymmärrys tutkimukseen osallistuvien kokemuksista ja näkemyksistä. Laadullinen ja määrällinen tutkimusote esitetään usein toistensa vastakkainasetteluna. Molemmat tutkimusotteet ovat käyttökelpoisia, eikä tulisi nähdä kilpailevina vaan toisiaan täydentävinä. Tutkimusotteen valintaa tulee ohjata tutkimusongelma, mikä on paras ongelman ratkaisemiseksi. (Kananen 2017, 170-171.)

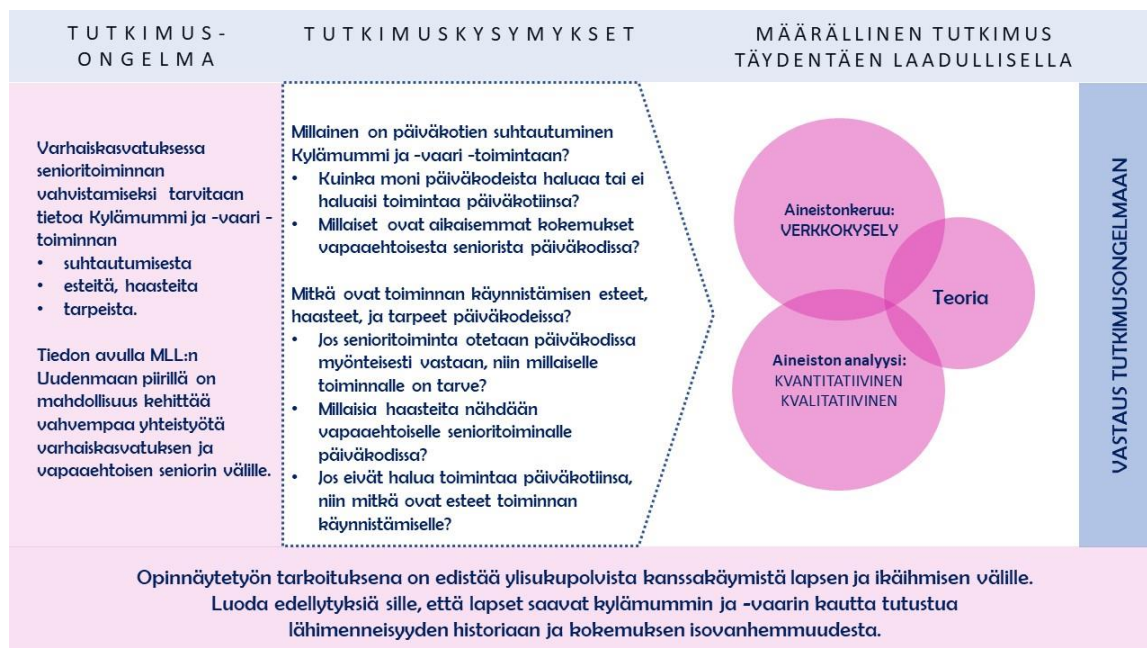
Kanasen (2015, 71) mukaan määrällisen tutkimuksen tuloksia voidaan täydentää laadullisella tutkimuksella. Laadullinen ilmiön kuvaaminen on suotavampaa kuin luvuilla ilmaiseminen. Se syventää ja luo ymmärrystä, joka tukee tulosten uskottavuutta (Kananen 2017, 35). Monimenetelmäisessä tutkimusasetelmassa eli triangulaatiossa erilaisilla aineistonkeruu- ja analyysimenetelmillä etsitään tutkittavan ilmiön syvällisempää merkitystä. Monimenetelmää on hyvä käyttää, kun ilmiö on monimuotoinen. (Kananen 2017, 34.) Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (2013, 136-137) mukaan määrällinen ja laadullinen menetelmä ei ole toistensa vastakohtia, vaan niitä voi käyttää toisiaan täydentävinä. Merkitykset ja numerot ovat toisiinsa sidottuja.

Määrällisessä menetelmässä käytetään numeerista mittaamista, jossa aineisto voidaan muuttaa taulukkomuotoon ja käsitellä tilastollisesti. Määrällisessä menetelmässä on tärkeää tutkittavan perusjoukon ja siitä otettavan otannan määrittely. Otannan tuloksen on edustettava

perusjoukkoa. (Hirsjärvi ym. 2013, 140.) Määrällisessä menetelmässä ilmiötä tutkitaan kokonaisvaltaisesti kuvaillen. (Hirsjärvi ym. 2013, 161, 164.) Määrällinen tutkimus tutkii joukkoa ja laadullinen tutkimus yhtä yksikköä, jolloin laadullisella tuloksella ei voida tehdä yleistyksiä. Tilastollisin analyysin ei välttämättä päästä lähelle monimuotoisia prosesseja, joissa taas laadullinen antaa kuvaillen kokemus ja näkemys merkityksiä tutkittavasta ilmiöstä. (Kananen 2017, 36.) Laadullinen tutkimus pyrkii ymmärtämään ja antamaan teoreettisen tulkinnan ilmiölle. Aineiston keräämismenetelmän kannalta on tärkeää, että tietää aineiston keräämisen kohderyhmän tai on kokemusta tutkittavasta asiasta. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 98.)

Opinnäytetyön tutkimuksen määrällinen menetelmä olisi voinut kyetä yksinään vastaamaan tutkimusongelmaan, mutta laadullisella menetelmällä varmistettiin aineiston analyysin runsaampi ymmärrys, kun käytetään ratkaisussa sanoja ja lukuja. Tuomi ja Sarajärvi (2018, 78) toteavat Creswellin (2009) mukaan, että laadullisen ja määrällisen erillisen tutkimuksen sijaan menetelmien yhdistäminen luo parempaa ymmärrystä tutkimusongelmasta.

Määrällisen tutkimuksen yleisin muoto ja aineistonkeruumenetelmä on kyselytutkimus. Yleisesti kyselytutkimuksen etuina voidaan pitää pieniä kustannuksia sekä nopeaa aineistonkeruuta. Myös tutkimuksen anonyymisyys ja tutkimustilanteen objektiivisuus ovat kyselytutkimuksen etuja. Kyselytutkimuksen huonoina puolina ovat yleensä alhainen vastausprosentti sekä kyselyn mahdollinen joustamattomuus ja mahdolliset virheet kyselyssä, joita ei voi korjata aineistonkeruun aikana. (Kananen 2015, 201-202.)

Kuvio 4. Opinnäytetyön tutkimusote

6.3 Tutkimusluvat

Opinnäytetyön suunnitelman hyväksymisen jälkeen tutkimuslupahakemukset tutkimukseen lähetettiin valituille kunnille. Hakemuksiin liitettiin opinnäytetyön suunnitelma, tiivistelmä suunnitelmasta ja verkkokyselyn sisältö. Helsingin hakemukseen liitettiin myös tutkimustiedotte ja -saate sekä verkkokyselyn saatetekstit vastaajille. Kaikki lupahakemukset postitettiin samaan aikaan jokaiseen kuntaan eli 18.4.2019.

Helsingin varhaiskasvatusta koskeva lupahakemus lähetettiin Helsingin kaupungin Kasvatuksen ja koulutuksen toimialaan. Lupakäsittelyn aikana Kehittämispalvelut -yksikkö pyysi tarkennuksia hakemukseen ja tarvitsi kyselyn tutkimustiedotteen ja -saatetekstit. Päätöksessä esitettiin ehtoja tutkimuksen toteuttamiselle, jossa piti painottaa kyselyyn vastaamisen vapaaehtoisuutta. Kysely liitteineen pyydettiin toimittamaan suoraan päiväkodin tai päiväkodin johtajan sähköpostiin. Myönteinen ennakkopäätös Helsingin päiväkoteihin kohdistuvaan tutkimukseen saatiin 17.5. ja virallinen päätös tuli postitse 3.6.2019.

Espoon lupahakemus lähetettiin Espoon kaupungin sivistystoimen suomenkieliseen varhaiskasvatukseen. Hakemukseen liitettiin tutkimusrekisteriseloste, koska kyselyn sähköpostirekisteri sisälsi henkilötietoja, kun kysely toimitettiin päiväkodin johtajien nimellä eikä päiväkodin sähköpostiosoitteeseen. Sähköpostiosoitteet ovat julkisesti nähtävillä Espoon kaupungin verkkosivuilla. Myönteinen päätös tutkimukseen saatiin sähköpostilla 21.5.2019.

Vantaan tutkimuslupahakemus lähetettiin postitse sekä sähköisesti Vantaan kaupungin sivistystoimen toimialaan. Tutkimuksesta haluttiin lisätietoja puhelimitse, jonka jälkeen myönteinen päätös tuli sähköpostilla 21.5.2019. Tutkimuslupapäätökset ovat liitteenä 1. Tutkimuksen päättämisen jälkeen julkaistu tutkimus tulee toimittaa tutkimusluvan myöntäneille yksiköille.

6.4 Aineistonkeruu

Aineistonkeruumenetelmä on valittava tutkimusotteeseen sopivaksi, koska aineiston avulla etsitään ratkaisua tutkimusongelmaan (Kananen 2017, 67). Jokaisen tutkimuksen alussa tulee määritellä, mitä tietoa tarvitaan tutkimuskysymyksiä varten. Tarvittava tieto kerätään kyselytutkimuksessa yksityiskohtaisilla aineistonkeruukysymyksillä. (Kananen 2015, 203-204.)

Aineiston kerääminen toteutettiin verkkokyselynä varhaiskasvatuksen päiväkodeilta. Kyselyä ei tehty muihin varhaiskasvatuksen muotoihin, koska useimmissa niissä seniorilla on hyvät mahdollisuudet toimia esimerkiksi avoimissa päiväkodeissa ja kerhoissa. Aineistonkeruuna

verkkokysely soveltui kohderyhmälle, koska päiväkodin henkilökunnalla on käytössä kyselyyn soveltuvat tietojärjestelmät. Kyselyyn osallistuminen ei ollut pakollista, joten kyselyn aihealueen merkitys vastaajalle saattoi vaikuttaa vastasiko vai jättikö hän vastaamatta. Kyselystä pyrittiin luomaan vastausohjeineen houkutteleva ja lyhyt, jotta se ei vaikuttaisi heikentävästi vastausinnokkuuteen. (Valli 2018, 92-93, 99, 106, 114.) Jos vastauksia ei olisi tullut riittävästi, niin aineistoa olisi varauduttu täydentämään haastatteluilla, siihen ei kuitenkaan ollut tarvetta.

Kysely sisälsi strukturoituja kysymyksiä, avoimia kysymyksiä sekä mielipideasteikolla vastausvaihtoehto kysymyksiä. Strukturoidut kysymykset ovat määrällistä tutkimusta, jossa valmiit vastausvaihtoehdot tuottavat tarkkoja vastauksia. Vastaukset saadaan lukuina. Tämä edellyttää tutkittavan asian hyvää tuntemusta. Määrälliset kysymykset ovat tarkkoja: Mitä? Kuinka paljon? Avoimet kysymykset tuottavat yleisluontoisia vastauksia esimerkiksi tarinoita, joilla saadaan ymmärrys ilmiöstä, mutta ei yhtä totuutta. Avoimia kysymyksiä lähestyttiin laadullisin menetelmin. Laadullisissa kysymyksissä vastaavat kysymykseen: Miksi tai millainen jokin on? (Kananen 2015, 68-71.) Verkkokyselyyn oli sisällytettävä kysymyksiä, joiden vastausten pohjalta saadaan ratkaisu tutkimusongelmaan.

Tutkimuksen perusjoukko oli 562 pääkaupunkiseudun päiväkotia. Tutkimuksessa oli mukana päiväkoteja Espoosta 144, Helsingistä 289 ja Vantaalta 129. Ruotsinkieliset ja yksityiset päiväkodit jäivät pois tutkimuksesta, koska oletettiin että kielen ja yhtiömuodon rajaaminen tutkimuksen ulkopuolelle ei muuttaisi tulosten luotettavuutta. Suunnitteluvaiheessa suunniteltiin systemaattista otantaa, mutta otannalla tehdyn kyselytutkimuksen riskinä on, jos vastauksia ei tule riittävän isoa määrää, niin yleistettävyyden ja tutkimuksen luotettavuus kärsii.

Kyselyn otannan koko riippuu tutkimuksesta, jolle ei ole yleispätevää ohjetta. Vallin (2018, 102) mukaan perusjoukosta otannan on oltava pienoismallin kaltainen, jolla voidaan yleistää kuvaamaan koko perusjoukkoa. Yleensä se on alle 20 prosenttia perusjoukosta, mutta sen ei tarvitse olla 50 prosenttia, jolloin yhtä hyvin voisi toteuttaa kokonaistutkimuksen. (Valli 2018, 102-104.) Otoksen koko riippuu perusjoukon yhtenäisyydestä (Kananen 2015, 264). Päiväkodit ovat melko homogeenisiä, joten pienikin otos riittäisi tutkimuksen tulosten yleistämiseen. Määrältään pieni perusjoukko tulee tutkia kokonaistutkimuksena (Kananen 2015, 264). Tutkimuksessa käytettiin verkkokyselyä, jolloin perusjoukon koko ei lisännyt merkittävästi aineiston keräys- ja analyysityötä. Riittävän vastauspopulaation saamiseksi opinnäytetyön aineistonkeruu varmistettiin kokonaistutkimuksena. Kysely lähetettiin kaikille pääkaupunkiseudun 562 kunnalliselle suomenkieliselle päiväkodille.

6.5 Kyselyn toteutus ja testaaminen

Tärkeää kyselyn ja kysymysten sisällön onnistumiseksi on, että tutkija tuntee asiakaskokonaisuuden ja siihen liittyvät käsitteet. Kysymysten tulee antaa vastaukset siihen mitä tutkitaan. Kysymykset, niiden sisältö ja vastausvaihtoehdot tulee miettiä ja testata tarkasti. (Vilkkä 2007, 70.) Kyselyn tulee olla selkeä kokonaisuus, joka jaetaan ensin asiakokonaisuuksiin ja asiakokonaisuuksien alle suunnitellaan tarvittavat kysymykset. Kyselyä on hyvä rakentaa pala palata varmistaen, että asiakokonaisuudet sekä kysymykset kattavat tutkimusongelman. (Vilkkä 2007, 71.) Kysymysten muotoilussa on tärkeää, että kysymykset ovat selkeitä ja kaikki vastaajat ymmärtävät kysymykset samalla tavalla. Jokainen kysymys tulee sisältää vain yhden asiasisällön. Kysymykset liittyvät tutkimusongelmaan. Samaa sisältöä koskevat kysymykset on ryhmiteltävä selkeästi, myös kysymysten vaihtoehdot tulee olla loogisia ja selkeästi ymmärrettäviä. (Vilkkä 2007, 77.)

Opinnäytetyön kyselyn rakenne ja kysymykset muodostettiin opinnäytetyön tekijöiden yhteisessä työpajassa aivorihi-ideointimenetelmällä, jossa apuvälineinä toimivat post it -laput ja mindmap. Ensimmäinen kirjattiin määritelty ongelma, johon etsittiin asiakokonaisuuksia, jotka liittyivät toimivan senioritoiminnan toimintamallin rakentamiseen varhaiskasvatuksessa. Sen jälkeen tuotettiin ideoita, ja tutkimuskysymysten pohjalta ryhmiteltiin asiakokonaisuudet, joiden alle muodostettiin kyselyn kysymykset ja niiden sisältö. Kysymyksiä ja niiden sisältöä suunniteltaessa varmistettiin, että ne vastaavat tutkittavaa ongelmaa. Työpajan jälkeen kyseystä piirrettiin prosessikaavio, jonka avulla kyselyn kulkua, kysymysten sijoittelua ja sisältöä hiottiin sekä tarkasteltiin. Verkkokyselyn prosessikaavio on liitteenä 2.

Kyselyn aihealueiksi määriteltiin tutkimuskysymysten mukaisesti toimintaan suhtautuminen, toimintaan liittyvät tarpeet, haasteet ja esteet sekä toiminnan tuki ja ohjaus. Kysely aloitettiin kuitenkin esitiedoilla, joilla selvitettiin varhaiskasvattajan taustatiedot sekä varhaiskasvattajien aikaisempi kokemus Kylämummi ja -vaari -toiminnasta.

Toiminnan suhtautumisen asiakokonaisuuden alle muodostettiin kysymykset, joilla haluttiin selvittää, miten tärkeäksi varhaiskasvatuksen ammattilaiset kokivat ylisukupolvisen kanssikäymisen lapselle. Tässä kohdassa kysyttiin myös, soveltuuko Kylämummi ja -vaari -toiminta heidän mielestään päiväkotiin ja haluaisivatko he kyseistä toimintaa juuri heidän päiväkotinsa. Nämä kysymykset rakennettiin monivalintakysymyksinä.

Asiakokonaisuuden osalta, jossa selvitettiin toiminnan tarpeita, hyötyjä ja haasteita, kysely aloitettiin kysymyksillä tarpeista. Siinä selvitettiin varhaiskasvattajien näkemystä, missä päiväkodin toiminnassa seniori voisi olla mukana ja kuinka usein. Lisäksi kysyttiin varhaiskasvattajilta, mitä toiminta vaatii heiltä sekä mitä he tarvitsevat toiminnan käynnistämiseen ja ylläpitämiseen. Tämän jälkeen selvitettiin varhaiskasvattajan näkemystä toiminnan hyödyistä,

kysymällä miten lapsi voisi hyötyä toiminnasta sekä miten varhaiskasvattaja voisi hyötyä toiminnasta. Nämä kysymykset rakennettiin sekä monivalinta- että sekamuotoisina kysymyksinä sisältäen valmiita vastausvaihtoehtoja sekä avoimia kohtia. Asiakokonaisuuden loppuun tuli kaksi avointa kysymystä, joilla selvitettiin, millaisia haasteita varhaiskasvattaja näkee Kylämummi ja -vaari -toiminnassa sekä miten toimintaa tulisi kehittää, että se palvelisi myös päiväkodin tarpeita.

Toiminnan tuki ja ohjaus asiakokonaisuuden alle muodostettiin kysymykset, joissa kysyttiin varhaiskasvattajilta minkälaista tukea ja ohjausta tarvitaan MLL:n ja varhaiskasvattajan välillä sekä varhaiskasvattajan ja seniorin välille. Nämä kysymykset rakennettiin sekamuotoisina kysymyksinä sisältäen valmiita vastausvaihtoehtoja sekä avoimia kohtia.

Viimeisenä asiakokonaisuutena oli esteet, jossa kysymykset osoitettiin vain varhaiskasvattajille, jotka eivät halua Kylämummi ja -vaari -toimintaa päiväkotiin. Kahdella avoimella kysymyksellä kysyttiin, miksi varhaiskasvattaja ei halua toimintaa päiväkotiin sekä miten heidän mielestään toimintaa tulisi kehittää, että se palvelisi paremmin päiväkotia. Lisäksi monivalintakysymyksellä vielä tarkennettiin miksi toiminta ei sovi päiväkotiin. Kyselyn loppuun kiitosten yhteyteen lisättiin vielä yksi avoin kysymys, johon varhaiskasvattaja pystyi vapaasti kirjoittamaan ajatuksiaan Kylämummi ja -vaari -toiminnasta.

Kun kyselyn kysymykset oli muodostettu ja kysely oli valmis, niin itse verkkokysely toteutettiin Google Forms:n avulla. Google Forms on Googlen kehittämä sovellus, jonka avulla voi luoda kyselylomakkeita, johon voidaan vastata selaimella. Kyselyä testattiin ensin itse, ja kun kyselyn toimivuudesta oli varmistuttu, kysely lähetettiin testiryhmälle, joka koostui MLL:n työntekijöistä, päiväkodin työntekijöistä sekä ohjaavasta opettajasta. Heikkilän (2014, 58) mukaan lomakkeen testaamiseen riittää 5-10 henkilöä. Saatujen palautteiden perusteella kyselyä muokattiin ja päivitettiin valmiiksi lähetystä varten. Verkkokysely on liitteenä 3.

Testauksen jälkeen verkkokysely lähetettiin varhaiskasvattajille saatteen ja tutkimustiedotteen kanssa. Kysely lähetettiin sähköpostilla Helsingin päiväkotien sähköpostiin. Helsingin verkkokysely lähetettiin 1.6.2019. Vantaalle kysely lähetettiin päiväkotien, tiimien sähköpostiin, ja jos päiväkodille ei ollut sähköpostiosoitetta, niin se toimitettiin päiväkodin johtajan sähköpostiosoitteeseen. Espoon osalta kysely lähetettiin päiväkodin johtajien sähköpostiin. Espoon ja Vantaan sähköpostit lähetettiin 25.5.2019. Kyselyt oli osoitettu päiväkodin kaikille kasvatusvastuullisille. Vastausaikaa oli 21.6.2019 saakka. Tässä välissä muistutettiin kerran verkkokyselyyn vastaamisesta.

Verkkokyselyn sähköpostin saate tehtiin tutkimukseen osallistuville jokaiselle kunnalle oman sa, ja viestin jakelutieto kerrottiin saatteessa. Saatteessa kuvattiin lyhyesti tutkimuksen tavoite, toimeksiantaja järjestö ja Kylämummi ja -vaari -toimintaa. Esiteltiin tutkimuksen vastausaika, kohderyhmä ja toive välittää kyselyä päiväkodin sisällä kaikille kasvatusvastuullisille.

le. Korostettiin, että saman kyselylinkin kautta voi vastata useampi päiväkodin kasvatusvastuullinen. Saatteessa painotettiin kyselyyn vastaamisen tärkeydestä sekä kerrottiin, että kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista ja siihen vastataan anonyymisti, jolloin yksittäiset vastaajat eivät ole tunnistettavissa tuloksista. Saate sisälsi linkin verkkokyselyyn. Saatteessa oli tutkijoiden yhteystiedot mahdollisia lisäkysymyksiä varten. Kyselyn saatteet ovat liitteenä 4.

Tutkimustiedote lähetettiin sähköpostin liitteenä. Tiedote sisälsi tarkemman kuvauksen tutkimuksesta sekä kunnan tutkimuslupapäätöksen. Tiedotteessa kerrottiin kyselyyn vastaamisesta ja tutkimuksen tekijöistä sekä ohjaajista. Lisäksi esiteltiin keskeisimmät tiedot tutkimuksen taustasta, tarkoituksesta ja tavoitteesta. Tieto myös tutkimuksen toteuttamisesta ja kyselyyn osallistumisen vapaaehtoisuudesta. Tiedote sisälsi tietoa luottamuksellisuudesta, tietojen käsittelystä ja säilyttämisestä. Lisäksi tutkimuksen arvioidusta päättymisajasta ja tulosten julkaisemisesta. Liitteenä 5 on malli Helsingin varhaiskasvatukseen lähetetystä tutkimustiedotteesta.

6.6 Aineiston käsittely ja analyysi

Aineiston analyysitapa on ratkaistava jo ennen aineiston keräämistä, jotta tiedetään mitä kerätylle aineistolle tehdään ja kykenee saamaan aineistosta vastauksen tutkimusongelmaan (Tuomi & Sarajärvi 2018, 77). Suunnitteluvaiheessa päätettiin hyödyntää aineiston analyysissä määrällisiä ja laadullisia menetelmiä. Määrälliset menetelmät selittävät, ja laadullisella analyysillä pyritään ymmärtämiseen. (Hirsjärvi ym. 2013, 224.) Kysely on yleensä määrällinen tutkimus, mutta kysely voi sisältää myös laadullisia osioita esimerkiksi avovastaukset. Aineisto voidaan ryhmitellä myös laadullisiin luokkiin. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 87-88.) Vastaukset analysoitiin strukturoitujen kysymysten osalta määrällisiä menetelmiä hyödyntäen. Avomien kysymysten aineisto analysoitiin laadullisin menetelmin.

Kyselytutkimuksessa kerättyä aineistoa käsitellään tilastotieteen analyysimenetelmien avulla mekaanisesti, tehden tulkinnat aineistosta tarkkojen tulkintasääntöjen mukaan. Määrällisessä tutkimusmenetelmässä tietoa tarkastellaan numeerisesti (Vilka 2007, 14). Määrällisessä tutkimuksessa tulokset esitetään suorina jakaumina, ristiintaulukointeina ja tunnuslukuina. Tulokset esitetään taulukoina, joissa muuttujien arvoja esitetään suhteellisina osuuksina eli prosentein. Määrällisen tutkimuksen tavoitteena on yleistää, jolloin oikea esitystapa on suhteellinen osuus. (Kananen 2014, 208-209.) Aineistosta saadut tulokset voidaan yleistää koskemaan koko perusjoukkoa (Kananen 2008, 5). Suorassa jakaumassa tarkastellaan yhden muuttujan eli kysymyksen vastauksia suhteellisina osuuksina kokonaismäärästä. Ristiintaulukoinnissa tarkastellaan samanaikaisesti kahta muuttujaa ristiin, jolloin muodostuu kahden muuttujan yhdistelmätaulukko (Kananen 2014, 210). Tunuslukujen avulla informaatiota ja tietoa voi-

daan tiivistää. Tunnuslukuina voidaan käyttää esimerkiksi keskiarvoa, mediaania ja moodia. Jokaisen tutkimuksen kohdalla on hyvä pohtia käytettävien tunnuslukujen tarpeellisuutta ja mielekkyyttä. (Heikkilä 2014, 82.)

Määrällisen tutkimuksen analyysiin kuuluu aineiston käsittely analysoitavaan muotoon. Aineiston käsittelyyn kuuluu vastausten tarkistus, havaintomatriisin eli tutkimusaineiston muodostaminen ja aineiston tarkistus (Vilkka 2007, 105). Vastausten tarkistuksessa tulee tarkistaa vastausten tiedot ja varmistaa vastauksen laatu. Tarvittaessa virheelliset tai puutteelliset vastaukset tulee poistaa sekä arvioida tutkimuksen kato. (Vilkka 2007, 106.) Aineiston käsittelyn seuraavassa vaiheessa tiedot syötetään ja tallennetaan havaintomatriisiin, jotta se voidaan analysoida ja käsitellä tilastollisesti. Ennen analysoinnin aloittamista aineisto tulee vielä tarkistaa virheiden varalta, jolloin parannetaan aineiston laatua. (Vilkka 2007, 117.)

Aineiston käsittelyn jälkeen alkaa aineiston analysointi hyödyntäen tilastoanalyysin välineitä. Analysoinnissa hyödynnetään yleensä tilasto-ohjelmia. Perustason analysoinnissa yhden muuttujan tuloksia voidaan esittää tunnuslukuina tai suorina jakaumina, kun taas kahden muuttujan suhdetta ja tuloksia voidaan kuvata esimerkiksi ristiintaulukoinnilla. (Vilkka 2007, 131-133.) Aineiston analyysin jälkeen kirjoitetaan määrällisen tutkimuksen tulokset.

Opinnäytetyön verkkokyselyn määrällisen aineiston käsittelyssä ja analyysissä pyrittiin tuomaan selkeästi esiin informaatiota, jonka avulla saatiin vastaukset tutkimuskysymyksiin ja sitä kautta tutkimusongelmaan. Määrällisen aineiston käsittelyssä hyödynnettiin Google Forms:n muodostamaa valmista havaintomatriisia, joka siirrettiin Microsoft Excel- taulukkolaskentaohjelmaan tarkempaa analyysiä varten.

Ennen aineiston analyysiä, aineisto tarkistettiin. Verkkokyselyssä oli 22 strukturoitua kysymystä määrällistä tutkimusta varten (liite 3). Näistä kysymyksistä 14 oli pakollisia, joilla varmistettiin tarvittava määrä informaatiota analysointia varten. Verkkokyselyyn vastasi yhteensä 75 varhaiskasvattajaa. 19 määrälliseen kysymykseen tuli 75 vastausta, kysymykseen 16 tuli 74 vastausta ja kysymykseen 24 tuli 73 vastausta. Kysymykseen aikaisemmasta kokemuksesta seniorin kanssa toimimisesta tuli 13 vastausta. Verkkokyselyn määrällisten kysymysten vastausten tarkistuksessa ei tullut vastaan vastauksia, jotka olisi pitänyt poistaa, vaan kaikki vastaukset pidettiin.

Analysointivaiheessa havaintomatriisista muodostettiin jokaisesta kysymyksestä oma taulukko, johon tuotiin dataa suorilla jakaumilla ja ristiintaulukoinnilla. Jokaisen kysymyksen kohdalla taulukossa oli Kaikki-sarake, jossa tulkittiin kysymyksen vastauksia kokonaisuudessaan. Tämän jälkeen taulukossa vastaukset jaettiin kaupungeittain sekä sen mukaan oliko vastaajalla ollut aikaisempaa kokemusta toiminnasta vai ei, näin päästiin ristiin vertailemaan eri kaupunkien tuloksia keskenään sekä vertailemaan vastauksia sen mukaan oliko vastaajalla aikaisempaa kokemusta vai ei. Erillisiä tunnuslukuja aineistosta ei laskettu, mutta moodi eli keskiluku nou-

si esille matriisitaulukosta työstetyssä Excel-taulukoissa, tuoden esille ne arvot, joka esiintyivät useimmiten vastauksissa eli frekvenssi oli suurin. (Heikkilä 2014, 84.)

Laadullinen analyysi sisältää aineiston havaintojen pelkistämisen ja ratkaisun löytämisen (Alasuutari 2007, 39). Laadullisen analyysin toteuttamisessa edetään päättämällä aineistosta mitä tutkitaan. Aineisto litteroidaan eli koodataan koodimerkeillä keräten aineistosta merkityt asiat yhteen. Aineistoa voidaan luokitella, teemoittaa tai tyypitellä ryhmitellen aiheen mukaan. Luokittelu on sisällön määrällinen analyysi. Teemoittelussa painopiste on teeman sanoman esiintymisenä aineistossa, ei niinkään määrän. Aineistosta etsitään ryhmiteltyä teemaa kuvaavia näkemyksiä. Tyypittelyssä aineiston teemojen sisältä yhteisistä näkemyksistä tiivistetään yleistyksiä ryhmitellen tietyiksi tyypeiksi. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 104-107.) Aineiston järjestäminen luokitellen ei ole yksistään analyysi, vaan se vaatii myös vahvan päätöksen ja rajaamisen tutkimukseen kuuluvasta sisällöstä sekä kirjoitetun yhteenvedon. Aineiston koodaamiseen ei ole olemassa yhtenäistä ohjetta, mutta koodaamisessa on huomioitava, että koodimerkeillä jäsennetään ja kuvaillaan tutkittavaa ilmiötä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 104-105, Eskola & Suoranta 2014 mukaan.)

Laadullinen analyysin päättelyn logiikka voi olla muodoltaan induktiivinen tai deduktiivinen. Induktiivinen on yksittäisestä yleiseen. Deduktiivinen on yleisestä yksittäiseen. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 107.) Analyysin toteuttamista ohjaavat tekijät on jaoteltu aineistolähtöiseen, teoriaohjaavaan ja teorialähtöiseen analyysiin (Tuomi & Sarajärvi 2018, 108, Eskolan 2001;2007 mukaan). Aineistolähtöisessä analyysissä aineistosta valitaan tutkimustehtävän mukaisesti kokonaisuuksia, johon ei vaikuta aikaisemmat tiedot. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 108.) Teoriaohjaavassa analyysissä teoria ei ohjaa analyysiä, mutta voi antaa apuja. Teorialähtöisessä analyysissä ohjaavana tekijänä on tietty aikaisemman tiedon pohjalta luotu teoria (Tuomi & Sarajärvi 2018, 109-110). Tuomi ja Sarajärvi (2018, 113) mukaan aineiston analyysissä tutkijan on itse oman ymmärryksensä avulla ”oivallettava analyysinsä viisaus ja käytettävä keksimisen logiikkaa”.

Aineistolähtöinen sisällönanalyysi perustuu ilmiön käsitteellistämiseen tulkiten aineistoa. Tutkimustehtävään saadaan vastaus yhdistelemällä käsitteitä. Päätelmiä verrataan eri vaiheissa alkuperäiseen aineistoon, jotta alkuperäisten vastausten sisältöä ei kadoteta. Analyysissa asetutaan kyselyn vastaajien näkökulmasta ymmärtämään asioita. Aineistolähtöisessä analyysissä luokat muotoutuvat analyysin edetessä, jolloin ei voi tietää etukäteen millaisia luokkia muodostuu. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 127).

Aineistolähtöinen analyysimalli Miles ja Huberman (1994) yhdysvaltalaisen perinteen mukaan aineiston alkuperäisilmaisua pelkistetään tunnistuen tutkimusongelman mukaisia asioita. Näitä ilmaisevia lauseita pelkistetään yksittäisiksi ilmaisuiksi. Samansisältöiset pelkistetyt ilmaukset yhdistetään saman kategorian alle. Samansisältöisiä alakategorioita yhdistetään

muodostamalla yläkategorioita ja yläkategorioita yhdistämällä muodostetaan pääluokkia. Luokat nimetään kuvamaan sisältöä. Viimeisessä vaiheessa kategoriat yhdistetään kaikkia yhdistäväksi yhdeksi yhdistäväksi kategoriaksi. Kategorioiden avulla vastataan tutkimustehtävään. Kategorioiden luominen on tutkimuksen tärkeä vaihe, koska tutkijalla on valta päättää kategorioiden tulkinnasta. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 114-115.)

Verkkokyselyn laadullinen aineisto toteutettiin johtavana ajatuksena saada tuloksista vastauksia tutkimuskysymyksiin. Aineistosta erotettiin vain ne asiat, jotka sisältyivät tutkimuskysymykseen. Aineistoa tiivistettiin etsien vain olennainen tieto. Aineisto ryhmiteltiin ja lopuksi siitä kirjoitettiin tulosityhteenvedo sekä johtopäätökset. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 104, Laineen analyysikuvauksen mukaan.) Tutkittavaa ilmiötä pyrittiin kuvaamaan yhtenäisyyden avulla (Tuomi & Sarajärvi 2018, 102). Raportissa tuotiin esiin vain tutkimusongelman puitteissa olevat sisällöt.

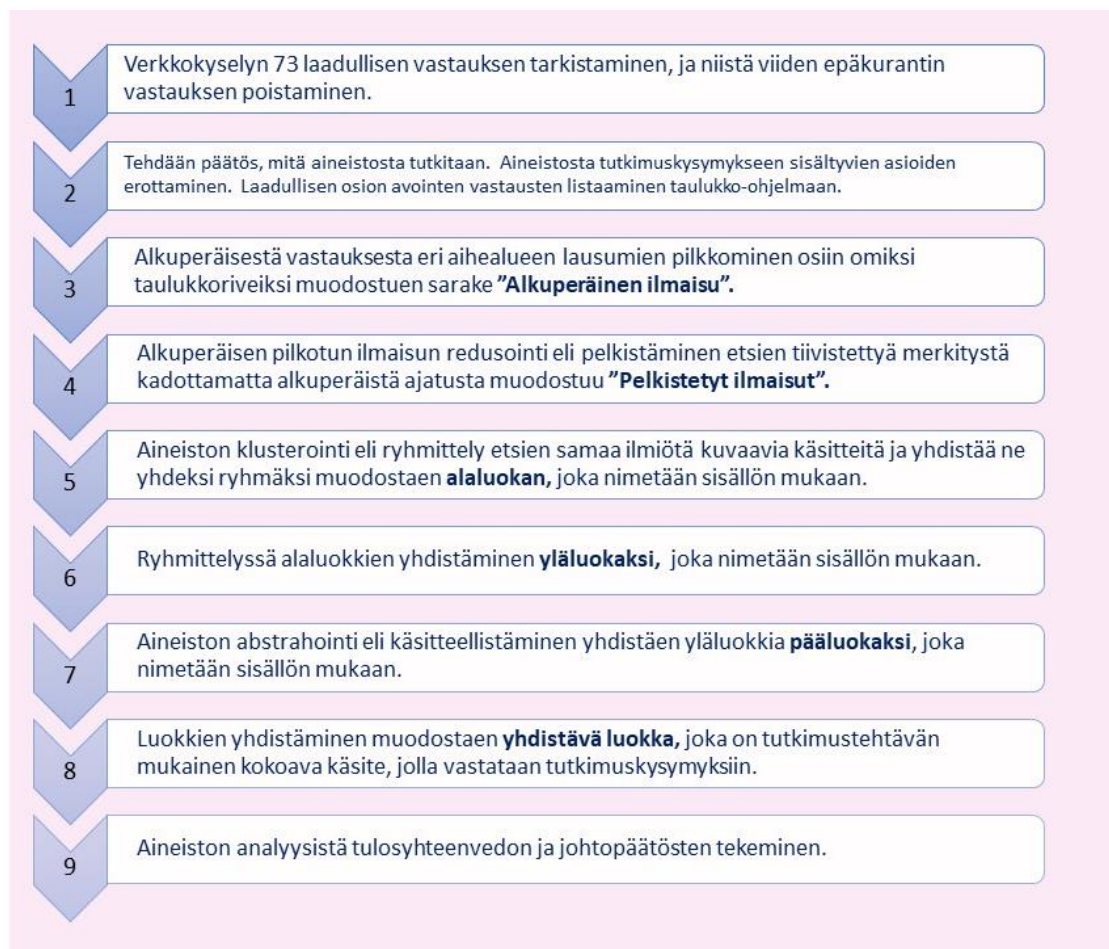
Kyselyn laadullisten kysymysten eli avoimien vastausten analyysiin käytettiin laadullisen aineiston sisällönanalyysimenetelmää (Tuomi & Sarajärvi 2018, 103). Aineiston ryhmittelyssä käytettiin Miles ja Huberman (1994) aineistolähtöistä sisällönanalyysimallia. Sisällönanalyysimalli sisältää aineiston pelkistämisen, ryhmittelyn ja teoreettisten käsitteiden luomisen (Tuomi & Sarajärvi 2018, 122).

Verkkokyselyssä oli kuusi avointa kysymystä laadullista analyysiä varten, jotka olivat kysymykset 9, 21, 22, 25, 26 ja 27 (liite 3). Avoimia vastauksia tuli yhteensä 73, joista poistettiin viisi vastausta, ja analyysiin jäi 65 vastausta. Poistetut vastaukset sisälsivät ”en osaa sanoa” tai ”en tiedä” -vastaukset sekä merkkejä. Kysymykset 25 ja 26, joilla haluttiin selvittää vapaaehtoisen senioritoiminnan esteitä ja tarpeita ei tullut yhtään vastausta. Kukaan vastaajista ei vastannut kieltävästi kysymykseen 12, jossa kysyttiin, ”Haluaisitko Kylämummi ja -vaari -toiminnan teidän päiväkotinne vapaaehtoiseksi?” Avoimet kysymykset 25 ja 26 olisivat tulleet vastaajille esille vasta tuon vastauspolun valinnan kautta (liite 2).

Kyselyn laadullisen osion avoimet vastaukset käsiteltiin taulukko-ohjelmalla. Aineiston käsittelyn jokaisessa vaiheessa taulukkoon muodostettiin oma sarake. Analyysistä muodostui laadullisen aineiston luokittelutaulukko. Aineistoa taulukossa oli yli 100 riviä, joten opinnäytetyön liitteenä on vain esimerkki taulukosta (liite 6).

Sisällönanalyysin ensimmäisessä vaiheessa alkuperäisestä ilmaisusta etsittiin ja pilkottiin eri aihealueen lausumat osiin omiksi taulukkoriveiksi. Aineistoa käsiteltiin kyselyn vastaus kerrallaan. Alkuperäinen ilmaus saattoi sisältää useasta aihealueesta teemoja. Näistä syntyi uusi sarake ”Alkuperäinen ilmaisu”. Tämän jälkeen alkuperäistä pilkottua ilmaisua redusointiin eli pelkistettiin etsien tiivistettyä merkitystä kadottamatta alkuperäistä ajatusta. Syntyi sarake ”Pelkistetyt ilmaisut”. Tämä loi pohjan aineiston käsittelyn seuraavaan vaiheeseen klusteroinnille eli ryhmittelylle. Aineisto ryhmiteltiin etsien samankaltaisuutta etsien samoja tee-

moja, tietämättä montako luokkaa syntyy. Samaa ilmiötä kuvaavat käsitteet yhdistettiin yhdeksi ryhmäksi muodostaen alaluokan, joka nimettiin sisällön mukaan. Luokkien tuli muodostaa tiivistetty aineisto. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 101.) Ryhmittelyssä alaluokkia yhdistämällä syntyi yläluokka ja niitä yhdistämällä pääluokka, jotka nimettiin sisällön mukaan. Jokaisesta luokasta taulukkoon muodostui oma sarakkeensa. Viimeisenä vaiheena oli aineiston abstrahointi eli käsitteellistäminen. Luokkia yhdistämällä muodostettiin yhdistävä luokka, joka on tutkimustehtävän mukainen kokoava käsite, jolla vastataan tutkimusongelmaan. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 122-127.) Sisällönanalyysin toteutuksen vaiheet on kuvattu kuviossa 5.

Kuvio 5. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin vaiheet mukaillen Tuomi ja Sarajärvi (2018, 101-107, 122-127) analyysimallia

7 Kyselytutkimuksen tulokset

Tässä osiossa esitellään tutkimuksen tulokset, ja tulosten johtopäätöksistä on oma osionsa. Tutkimustulokset kerrotaan tutkimusongelman mukaisesti jäsennehtynä osioihin: päiväkotien suhtautuminen Kylämummi ja -vaari -toimintaan, aikaisemmat kokemukset senioritoiminnasta, toimintaan liittyvät haasteet päiväkodissa ja lopuksi toimintaan liittyvät tarpeet päiväkodissa. Näiden osioiden alla laadullisen tulokset esitellään aineistolähtöisen luokittelun mukaisesti. Tulosten luotettavuutta osoitetaan esittäen vuorotellen tuloksia ja alkuperäisiä aineistositaitteja. Näiden samojen osioiden alla määrällisessä tutkimuksessa saadut tulokset esitellään numeerisesti ja sanallisesti. Tuloksista on muodostettu ristiintaulukointeja, joita analysoidaan sanallisesti. Taulukoiden avulla tuodaan esille yksityiskohtaisesti tietoa, josta sanallisesti korostetaan tuloksia ja niiden pääkohtia.

7.1 Taustatiedot

Verkkokysely lähetettiin 562 päiväkotiin ja kyselyyn vastasi 75 varhaiskasvatuksen ammattilaista. Taulukossa 1 on esitelty prosenttiosuuksien avulla vastaajien jakautuminen iän, ammatin ja kaupungin mukaan. Taulukossa on tuotu esille myös vastaajien jakautuminen eri kaupunkien kesken. Eniten vastaajia oli ikäryhmässä 46-55 (29 %), mutta vastaajia oli vain muutama prosenttiyksikkö vähemmän ikäryhmässä 36-45 (27 %). Vähiten vastaajia oli ikäryhmässä -25 (8 %) ja ikäryhmästä 66- ei ollut yhtään vastaajaa. Hieman yli puolet (52 %) vastaajista oli ammatiltaan varhaiskasvatuksen opettajia. Noin neljäsosa (26 %) vastaajista oli varhaiskasvatuksen lastenhoitajia ja päiväkodin johtajien ja varajohtajien osuus vastaajista oli noin viidesosa (18 %). Vastaajista vain muutama prosentti oli varhaiskasvatuksen erityisopettajia tai S2-opettajia. Vastausten määrä jakautui tasaisesti eri kaupunkien kesken, Espoossa vastaajia oli 23 ja Helsingissä ja Vantaalla molemmissa 26 vastaajaa.

Taulukko 1. Vastaajien esittely

Ikä (n=75)	Kaikki %	Espoo %	Helsinki %	Vantaa %
-25	8	9	12	4
26 - 35	16	9	19	19
36 - 45	27	26	19	35
46 - 55	29	26	31	31
56 - 65	20	30	19	11
66 -	0	0	0	0
Yhteensä	100	100	100	100

Ammatti (n=75)	Kaikki	Espoo	Helsinki	Vantaa
	%	%	%	%
Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja	26	17	34	27
Varhaiskasvatuksen opettaja	52	48	58	50
Päiväkodin johtaja	15	31	0	15
Päiväkodin varajohtaja	3	0	4	4
Varhaiskasvatuksen erityisopettaja	3	4	4	0
S2-opettaja	1	0	0	4
Yhteensä	100	100	100	100

Kunta (n=75)	Kaikki	Espoo	Helsinki	Vantaa
	%	%	%	%
	100	30	35	35

7.2 Päiväkotien suhtautuminen Kylämummi ja -vaari -toimintaan

Tutkimuksen tutkimuskysymyksessä kysyttiin, ”Millainen on varhaiskasvatuksen ammattilaisten suhtautuminen Kylämummi ja -vaari -toimintaan?”. Verkkokyselyssä tätä selvitettiin kysymällä, miten tärkeäksi koetaan ylisukupolvinen kanssakäyminen lapselle päiväkodissa sekä soveltuuko Kylämummi ja -vaari -toiminta päiväkotiin. Kysyttiin myös, kuinka moni varhaiskasvatuksen ammattilaisista haluaa Kylämummi ja -vaari -toimintaa päiväkotiinsa.

Taulukossa 2 on esitelty prosenttiosuuksien avulla tulokset sekä tulosten jakautuminen kaupungeittain ja aikaisemman kokemuksen mukaan. Vastaajista yli puolet (57 %) pitivät erittäin tärkeänä lapselle ylisukupolvista kanssakäymistä päiväkodissa. Myös yli puolet vastaajista (60 %) olivat sitä mieltä, että toiminta soveltuu erittäin hyvin päiväkotiin. Suurin osa vastaajista (79 %) haluaisi Kylämummi ja -vaari -toimintaa päiväkotiinsa.

Tarkasteltaessa tuloksia kaupungeittain kaikissa kolmessa kaupungissa yli puolet vastaajista piti toimintaa erittäin tärkeänä lapsille. Vastaajista, joilla oli aikaisempaa kokemusta toiminnasta, jopa 75 prosenttia vastaajista piti ylisukupolvista kanssakäymistä päiväkodissa lapselle erittäin tärkeänä. Toiminnan soveltuvuus päiväkotiin jakoi enemmän mielipiteitä, Helsingissä ja Vantaalla reilusti yli puolet olivat sitä mieltä, että toiminta soveltuu erittäin hyvin päiväkotiin, mutta Espoossa enemmistön mielestä toiminta soveltuu hyvin päiväkotiin. Vastaajista, joilla oli aikaisempaa kokemusta toiminnasta, jopa 75 prosenttia vastaajista katsoi toiminnan soveltuvan erittäin hyvin päiväkotiin. Riippumatta kaupungista tai aikaisemmasta kokemuksesta suurin osa vastaajista haluaisi Kylämummi ja -vaari -toimintaa päiväkotiinsa.

Taulukko 2. Vastaaajien suhtautuminen toimintaan

Miten tärkeä on lapselle ylisukupolvinen kanssakäyminen päiväkodissa (n=75)

	Kaikki %	Espoo %	Helsinki %	Vantaa %	Aikaisempi kokemus %	Ei kokemusta %
Erittäin tärkeä 5	57	61	54	58	75	51
...4	35	26	42	34	25	38
...3	7	9	4	8	0	9
...2	1	4	0	0	0	2
Ei lainkaan tärkeä 1	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	100	100	100	100	100	100

Soveltuuko Kylämummi ja -vaari -toiminta päiväkotiin (n=75)

	Kaikki %	Espoo %	Helsinki %	Vantaa %	Aikaisempi kokemus %	Ei kokemusta %
Erittäin hyvin 5	60	44	73	62	75	55
...4	35	52	23	30	25	38
...3	4	0	4	8	0	5
...2	1	4	0	0	0	2
Ei lainkaan 1	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	100	100	100	100	100	100

Halutaanko kylämummi tai kylävaari omaan päiväkotiin vapaaehtoiseksi (n=75)

	Kaikki %	Espoo %	Helsinki %	Vantaa %	Aikaisempi kokemus %	Ei kokemusta %
Kyllä	79	87	69	81	85	76
Ehkä myöhemmin	21	13	31	19	15	24
En	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	100	100	100	100	100	100

Aineiston laadullisessa analyysissä suhtautumisesta Kylämummi ja -vaari -toimintaan nousi esille, että se on päiväkotiin toivottua vapaaehtoistoimintaa. Verkkokyselyssä pyydettiin kertomaan vapaasti ajatuksia Kylämummi ja -vaari -toiminnasta. Vastauksissa toivottiin lisää vapaaehtoisia senioreita sekä lisää päiväkoteja mukaan toimintaan.

”Toivottavasti saataisiin kylämummeja ja vaareja paljon mukaan toimintaan ja innostuneita varhaiskasvattajia ottamaan vastaan tällaisen ihanan lisämausteen.” (vastaaja 55)

”Erittäin toivottua ja tervetullutta toimintaa.” (vastaaja 62)

”tervetullutta yhteistyötä” (vastaaja 63)

Vastauksissa todettiin, että ylisukupolvinen toiminta tukee lapsen kasvua ja päiväkodin toimintaa, jokainen saa tällä toiminnalla kosketuksen isovanhemmuudesta. Toiminnan koettiin olevan hyödyksi kaikille, niin lapsille, varhaiskasvattajille kuin ikäihmisillekin. Kaikilla lapsilla ei ole kokemusta isovanhemmuudesta, koska osalla ei ole lainkaan isovanhempia tai ne saatavat asua kaukana esimerkiksi maahanmuuttajalapsilla. Osassa päiväkoteja oli pidetty isovanhempien päiviä, jolloin lapset olivat saaneet kohdata mahdollisesti oman ja muiden lasten isovanhempia.

”Tämä on hyvää toimintaa! Päiväkodissamme järjestetään jo kaksi kertaa vuodessa isovanhempien päivä, jolloin lapset pääsevät tekemään asioita vanhempien ihmisten kanssa. Tällainen toiminta tukee lasten kasvua ja ainakin meidän päiväkodin toimintamalleja.” (vastaaja 60)

”Olisi tosi ihanaa saada senioreita päiväkotiin, lasten isovanhemmat asuvat usein kaukana, tai ovat vielä kenties työelämässä. Maahanmuuttajalasten isovanhemmat saattavat asua toisella puolella maapalloa. Kaiken kaikkiaan ihan kaikille olisi hyödyksi tämä kylämummi- ja vaaritoiminta.” (vastaaja 57)

”Ihana ajatus, koska kaikilla mummeja ja vaareja ei ole lähettyvillä tai ei ole välttämättä ollenkaan. Näin jokainen saa kosketuksen mummeihin/vaareihin.” (vastaaja 61)

Eräässä vastauksessa nähtiin toiminta kannatettavana, mutta arveltiin ettei siitä innostuta varhaiskasvattajien lisätyön vuoksi. Toiminnasta aiheutuvaksi lisätyöksi mainittiin vapaaehtoisien vierailun suunnittelu-, valmistelu- ja ohjaustyö.

”... Vaikka Kylämummi- ja kylävaaritoiminta on erittäin hyvä ajatus, niin siitä koituu kuitenkin lisätyötä (suunnittelua, valmistelua, ohjausta) varhaiskasvattajille ja ryhmille. Seurauksena voi olla, että varhaiskasvatushenkilöstöllä ei ole suurta innostusta toimintaan, vaikka periaatteessa ajatusta kannattaisivatkin.” (vastaaja 68)

7.3 Päiväkotien aikaisempi kokemus vapaaehtoisesta senioritoiminnasta

Verkkokyselyssä kartoitettiin myös vastaajien aikaisempi kokemus vapaaehtoisesta senioritoiminnasta. Taulukossa 3 on esitelty prosenttiosuuksien avulla tulokset sekä tulosten jakautuminen kaupungeittain. Vastaajista vajaa puolet (45 %) oli kuullut MLL:n Kylämummi ja -vaari -

toiminnasta aikaisemmin. Henkilökohtaista aikaisempaa kokemusta vapaaehtoisista senioreista päiväkodissa oli vain alle kolmasosalla (27 %) vastaajista. Alle viidesosalla (17 %) vastaajien päiväkodeissa on tai on ollut toiminnassa mukana vapaaehtoinen seniori. Vapaaehtoiset seniorit ovat vastaajien mukaan eniten osallistuneet päiväkodin toiminnoista ulkoiluun (19 %).

Tarkasteltaessa tuloksia kaupungeittain, huomio kiinnittyy siihen, että Vantaalla MLL:n toiminnasta oltiin tietoisempia kuin Espoossa ja Helsingissä. Henkilökohtaista kokemusta vapaaehtoisista senioreista päiväkodissa oli eniten Helsingin varhaiskasvattajilla ja omassa työpajassaan senioritoimintaa on ollut eniten Vantaalla.

Taulukko 3. Vastaajien aikaisempi kokemus

Kuullut MLL:n Kylämummi ja -vaari -toiminnasta aikaisemmin (n=75)

	Kaikki %	Espoo %	Helsinki %	Vantaa %
Kyllä	45	43	35	58
Ei	55	57	65	42
Yhteensä	100	100	100	100

Kokemusta vapaaehtoisista senioreista päiväkodissa (n=75)

	Kaikki %	Espoo %	Helsinki %	Vantaa %
Kyllä	27	13	35	31
Ei	73	87	65	69
Yhteensä	100	100	100	100

Päiväkodin toiminnassa on/on ollut mukana vapaaehtoinen seniori (n=75)

	Kaikki %	Espoo %	Helsinki %	Vantaa %
Kyllä	17	9	12	23
Ei	83	91	88	77
Yhteensä	100	100	100	100

Seniori ollut mukana päiväkodin seuraavissa toiminnoissa (n=13)

	Kaikki %	Espoo %	Helsinki %	Vantaa %
Askartelu	14	20	13	13
Jumppa	5	0	4	7
Leikkiminen	14	20	13	13
Leipominen	2	0	4	0
Musiikki	5	0	9	0
Retket ja teatterit	7	0	13	0
Satutuokiot	11	0	9	20
Ulkoilu	19	40	13	20
Arjen toiminnoissa	16	20	13	20
Muu	7	0	9	7
Yhteensä	100	100	100	100

Laadullisen analyysin avoin kysymys 9 käsitteli päiväkotien aikaisempaa kokemusta vapaaehtoisesta seniorista: Mikä vapaaehtoisessa senioritoiminnassa on sinun kokemuksesi perusteella toiminut ja mikä ei ole toiminut? Kysymyksellä haluttiin tietoa kaikkien vapaaehtoisjärjestöjen tai järjestöihin kuulumattomista vapaaehtoisista senioreista päiväkodissa. Vastauksia kysymykseen tuli yhteensä kymmenen.

Kokemus vapaaehtoisesta senioritoiminnasta oli analyysin perusteella erittäin myönteistä ja toimintaa toivottiin enemmän. Kokemuksissa tuli esille, että seniorin käynti päiväkodissa oli mieluista ja odotettua.

”Aina positiivinen kokemus ja valtavan hyvää asiakaspalautetta saanut iloinen asia sekä joulujuhlan kunniavieraat että kehittämäni isovanhempien ja lasten yhteiset museoretket traditiona...” (vastaaja 6)

Vastausten mukaan vapaaehtoistoiminta antoi lisäresursseja sekä lisää suunniteltua toimintaa päiväkodin viikko-ohjelmaan. Seniori oli päiväkodille lisäresurssi, jolla on aikaa lapsille. Toiminnasta toimivaa oli tehnyt säännöllisyys, sekä se että sama seniori vieraili samassa ryhmässä.

”Lapset tykkäävät ja kiintyvät, yksi käsi lisää, aina sama aikuinen ja samassa ryhmässä, säännöllisyys.” (vastaaja 1)

Vapaaehtoiset ovat olleet mukana kaikessa päiväkodin toiminnassa. Useammassa vastauksessa nousi esille erityisesti seniorin ja lasten yhteiset retket sekä lukutuokiot. Muutoin vastauksissa ei nimetty muuta erityistä aktiviteettiä, mitä lapset olivat tehneet vapaaehtoisen seniorin kanssa.

”Vapaaehtoiset seniorit ovat loistavasti mukana kaikessa toiminnassa”. (vastaaja 3)

”Oli oikein mukava lisä meidän ulkokerhoomme ja lapset tykkäsivät. Hän luki joka torstai meille pienen runon/sadun. Sitten mummi lähti meidän kanssa retkelle. Se oli kiva perinne.” (vastaaja 5)

Kolmella vastaajista oli ollut huonoja kokemuksia seniorista. Kokemukset käsittelivät seniorin asiatonta käytöstä sekä omavaltaista toimintaa, jossa seniori ei sitoutunut päiväkodin sääntöihin ja aikatauluihin. Vastauksissa kerrottiin, että heillä oli huonoja kokemuksia vapaaehtoisesta, joka ei kuulunut järjestöön ja vastaajat esittivät tarpeensa koulutetusta vapaaehtoisesta. Vaikka osalla vastaajista oli ollut huonoja kokemuksia seniorista, niin myös heidän suhtau-

tumisensa vapaaehtoiseen senioriin päiväkodissa oli myönteistä, kuten alla olevassa sitaatissa (vastaaja 10) ilmenee.

”Tämä kyseinen kokeilu oli liian vapaaehtoinen... ei ollut ihan ymmärtänyt, mitä toiminta oikein pitäisi sisällään ja hän toimi erittäin omaehtoisesti ja -aloitteisesti (ei kuulunut mihinkään järjestöön). Ongelmaksi muodostui hänen kyky toimia yhdessä päiväkodin ja yhteiskunnan sääntöjen mukaisesti.” (vastaaja 8)

”Seniori tuli ja meni oman mielensä mukaan, ei pitänyt sovituista asioista kiinni. Siksi toivommekin koulutetun kylämummin / vaarin mukaan toimintaamme.” (vastaaja 9)

”...Hän ei ollut kovin aktiivinen ottamaan omaehtoisesti kontaktia ja kysymään, mikä toimisi ja mikä ei. Tällöin toiminnasta ei muodostu hyvää käytäntöä. Yhtäkkiä mummia ei enää näkynyt, emmekä ole kuulleet hänestä... Mikäli seniori on itse motivoitunut tulemaan päiväkotiin, heistä on valtavasti iloa lapsille. Monilla lapsilla ei ole isovanhempia lähellä tai he ovat vielä työelämässä. Maahanmuuttajataustaisilla lapsilla ei usein ole ketään. Senioritoiminta olisi hieno apu retkillä, lukuhetkillä ja esimerkiksi ulkoilussa.” (vastaaja 10)

Vastaajien kokemuksista tuli esille, että vapaaehtoisen ohjaaminen haluttuun toimintaan koettiin haastavaksi, koska seniori on päiväkodissa vapaaehtoisesti. Useammassa vastauksessa kerrottiin epäaktiivisuudesta ja oma-aloitteisuuden puutteesta. Seniori otti kontaktia enemmän aikuisiin kuin lapsiin, jolloin koettiin toiminnasta olevan päiväkodille enemmän haittaa kuin hyötyä.

”...Ehkä mummi olisi voinut ottaa enemmän kontaktia lapsiin ei niinkään aikuisiin. Vaikeaksi asian teki koska hän teki vapaaehtoistoimintaa niin ohjata häntä haluttuihin asioihin.” (vastaaja 5)

7.4 Kylämummi ja -vaari -toimintaan liittyvät haasteet päiväkodissa

Aineiston laadullisessa analyysissä haasteet -teeman alle nousi esiin pääluokat seniorin toimintaan liittyvät haasteet, varhaiskasvatuksen sekä yhteisen toiminnan haasteet. Kysymyksessä 21. kysyttiin: Mitä haasteita näet Kylämummi- ja kylävaaritoiminnassa? Kysymykseen tuli kaikkiaan vastauksia 29, joista poistettiin kaksi vastausta: ”En tiedä ” ja viiva -merkintä.

Seniorin toiminnassa haasteena esitettiin kylämummin tai -vaarin osaamishaasteet ja sopimattomuus toimintaan. Sopivan vapaaehtoisen löytymistä pohdittiin 15 vastauksessa, onko seniori sitoutunut, motivoitunut ja sopiva kuormittavaan ympäristöön. Pohdittiin myös seniorin osaamista, pedagogisia taitoja ja ajanmukaista kasvatustietoisuutta. Vastaajat totesivat päiväkotiympäristön olevan fyysisesti ja melutasoltaan kuormittava, joka vaatii seniorilta hyvää kuntoa ja sopeutumista. Lisäksi päiväkodin lapset ovat moninaisia ja monikulttuurisia, jolloin seniorilta vaaditaan suvaitsevaisuutta ja erityistä tukea erilaisiin lasten haasteisiin. Seniorin haluttiin olevan motivoitunut ja sitoutunut päiväkodin arvoihin ja sovittuun toimintaan, jotta toiminta olisi yhtenevää päiväkodin kasvatusvastuullisten kanssa, ja lapsille välittyisi kaikilta päiväkodin aikuisilta johdonmukainen toiminta.

”Sopivan seniorin löytäminen.” (vastaaja 13)

”Vierailevien senioreiden tulisi olla suhteellisen hyväkuntoisia, sopeutuvia ja suvaitsevia. Päiväkodin hektinen ja välillä kovääninenkin meno on melko kuormittavaa. Ymmärrystä ja avarakatseisuutta tarvitaan tukea tarvitsevien lasten ja maahanmuuttajaperheiden suhteen.” (vastaaja 15)

”yhteisen kielen puuttuminen, seniorin käsitys päiväkodin arjesta, lasten tarpeet ja haasteet, säännöllisyys, projektimuotoisuus” (vastaaja 18)

”Senioreiden sitoutumisen. Jos Mummi tai vaari ei sitoudu sovittuihin aikoihin mielellään, ei toiminta ole tarkoituksen mukaista. Heidän tulee myös sitoutua yksikön arvoihin ja toimintaperiaatteisiin, jotta kasvattajien pedagoginen toiminta ei vesity.” (vastaaja 23)

”mummin tai vaarin pitää olla vapaaehtoisia ja motivoituneita toimimaan lasten kanssa, myös aika pitää olla joustava.” (vastaaja 22)

Vastauksissa huomioitiin myös seniorin vaitiolovelvollisuuden tärkeys. Tämä haluttiin huomioidavan seniorin ohjeistuksessa.

”...Vaitiolovelvollisuudesta tulisi olla senioreille selkeät ohjeet.” (vastaaja 15)

Vastauksissa muistutettiin, että seniori ei ole kasvatusvastuullinen vaan ylimääräinen aikuinen lapsille. Seniorin ei haluttu puuttuvan päiväkodin toiminnan sisältöön.

”...täytyy muistaa ettei voida pitää vastuullisena, ylimääräisenä aikuisena voida olla.” (vastaaja 21)

”Mikäli seniori puuttuisi liikaa toimintaan ja sen sisältöön. Tai mikäli seniori tulisi vain juttelemaan aikuisten kanssa.” (vastaaja 25)

Analyysissä varhaiskasvatus näki omassa toiminnassaan haasteena resurssi-, suunnittelu- ja yhteistyöajan puutteen. Asiaa käsiteltiin 12 vastauksessa. Haasteet olivat aikataulujen sopiminen ja yhteensovittaminen, resurssit sekä toiminnan suunnitteluun tarvittava aika. Käytännön järjestelyissä tuotiin esille käynnistämishaasteet ja senioritoiminnan jakaminen tasapuolisesti eri lapsiryhmiin. Eräässä vastauksessa todettiin seniorin vierailusta sopimisen vaikeutuvat, jos seniorin vieraillessa paikalla on sijainen.

”Resurssipulat, erityisen tuen tarpeet, käytännön järjestelyt...” (vastaaja 19)

”henkilöstöresurssit, esim. sijaisten kanssa vaikea järjestää toimintaa” (vastaaja 27)

”aikataulujen sopiminen.” (vastaaja 29)

”Aikataulujen yhteensovittaminen.” (vastaaja 30)

”Joku ryhtyy aktiivisesti toimintaa käynnistämään.” (vastaaja 32)

”Isossa talossa toiminnan jakaminen niin, että kaikki lapset pääsevät osalliseksi.” (vastaaja 33)

Toiminnan haasteena esille nousi myös vapaaehtoisen seniorin ohjaaminen. Jos seniorin toiminta ei ole toivottua, niin ottaako seniori vastaan ohjausta varhaiskasvattajalta. Ohjaamishaaste esiintyi myös aikaisempia kokemuksia kartoittaneen kysymyksen vastauksissa.

”Mahdollisesti ohjauksen haasteita, jos -mummi tai -vaari ei osaa toimia ryhmässä toivotulla tavalla.” (vastaaja 36)

Yhteisen toiminnan haasteena esitettiin yhteisen toimintamallin löytäminen ja toiminnasta sopiminen varhaiskasvatuksen ja seniorin välille. Haasteet pitivät sisällään yhteistä suunnittelua, yhteisten toimintatapojen löytämistä ja sopimista. Vastauksissa tuotiin esille, että erityisesti toiminnan alussa tarvitaan yhteistä suunnittelua, ja sopia toimintatavasta sekä kehittää toimintaa toiminnan aikana.

”Alku vaatii yhteistä suunnittelua, sopimista ja tutustumista sekä koko ajan matkan varrella luottamuksellista ja avointa keskustelua, että löydämme yhteiset pelisäännöt.” (vastaaja 37)

”yhteisten toimintatapojen löytymisen” (vastaaja 12)

7.5 Kylämummi ja -vaari -toimintaan liittyvät tarpeet päiväkodissa

Tarpeita käsittelevissä kysymyksissä kysyttiin, millaisia tarpeita varhaiskasvatuksen ammattilaiset näkevät Kylämummi ja -vaari -toiminnassa. Verkkokyselyssä tätä selvitettiin kysymällä varhaiskasvattajan näkemystä, mitä toiminta vaatii heiltä sekä millaista tukea ja ohjausta he tarvitsevat. Samalla kysyttiin myös, millaista hyötyä toiminnasta on lapselle sekä varhaiskasvattajalle.

Taulukossa 4 on esitelty prosenttiosuuksien avulla tulokset sekä tulosten jakautuminen kaupungeittain ja aikaisemman kokemuksen mukaan liittyen kysymyksiin, mitä toiminta vaatii varhaiskasvattajalta sekä mitä varhaiskasvattaja tarvitsee toiminnan käynnistämiseen ja ylläpitämiseen. Vastaaaja pystyi valitsemaan useamman vaihtoehdon vastatessaan. Kysyttäessä, mitä toiminta vaatii varhaiskasvattajalta, vastaukset jakautuivat melko tasaisesti kaikkien vaihtoehtojen kesken. Vaihtoehtoista tärkeimmäksi nousivat aikatauluista ja toiminnasta sopiminen (23 %) sekä vanhempien tiedottaminen (22 %). Kysyttäessä, mitä varhaiskasvattaja tarvitsee toiminnan käynnistämiseen ja ylläpitämiseen, vastaukset jakautuivat melko tasaisesti viiden vaihtoehdon kesken. Vaihtoehtoista tärkeimmäksi nousivat MLL:n tuki ja ohjaus toimintaan (19 %) sekä aika toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen (19 %). Vähiten vastaajat valitsivat vaihtoehtoa lasten hyväksyntä toiminnalle (8 %).

Tarkasteltaessa tuloksia kaupungeittain kysymykseen toiminnan vaatimuksista, kaikissa kolmessa kaupungissa samat kaksi vaihtoehtoa, aikataulujen ja toiminnan sopiminen sekä vanhempien tiedottaminen, nousivat tärkeimmiksi vaihtoehtoiksi. Myös vastaajat, joilla oli aikaisempaa kokemusta toiminnasta, olivat valinneet nämä kaksi vaihtoehtoa tärkeimmäksi, mutta näiden kahden vaihtoehdon rinnalle he olivat valinneet myös vaihtoehdon lasten valmistaminen vierailuun.

Tarkasteltaessa tuloksia kaupungeittain kysymykseen tarpeista toiminnan käynnistämiseen ja ylläpitämiseen, Espoossa vaihtoehto MLL:n tuki ja ohjaus nousi tärkeimmäksi, kun Vantaalla vaihtoehto aikaa toiminnan suunnitteluun ja toimintaan nousi tärkeimmäksi ja Helsingissä nämä molemmat vaihtoehdot nousivat tärkeimmiksi. Myös vastaajat, joilla oli aikaisempaa kokemusta toiminnasta, pitivät vaihtoehtoa aikaa toiminnan suunnittelulle ja toteuttamiseen tärkeänä.

Taulukko 4. Vastaajien tarpeet

Mitä toiminta vaatii varhaiskasvattajalta (n=75)

	Kaikki %	Espoo %	Helsinki %	Vantaa %	Aikaisempi kokemus %	Ei kokemusta %
Seniorin ohjausta ja tukemista	18	19	17	19	19	18
Valvoa lapsen ja seniorin toimintaa	17	18	17	17	18	17
Vanhempien tiedottaminen	22	22	22	21	20	22
Lasten valmistaminen vierailuun	19	19	20	17	20	18
Aikataulujen ja toiminnan sopimista	23	22	23	23	22	23
Muu	1	0	1	3	1	2
Yhteensä	100	100	100	100	100	100

Mitä varhaiskasvattaja tarvitsee toiminnan käynnistämiseen ja ylläpitämiseen (n=75)

	Kaikki %	Espoo %	Helsinki %	Vantaa %	Aikaisempi kokemus %	Ei kokemusta %
Varhaiskasvatuksen johdon tukea toiminnalle	18	18	18	18	16	18
Lasten hyväksynnän toiminnalle	8	7	7	11	10	8
Vanhempien hyväksynnän toiminnalle	17	20	15	16	14	18
MLL:n tukea ja ohjausta toiminnasta	19	21	21	16	18	20
Informaatiota vapaaehtoistoiminnasta	16	18	15	15	14	16
Aikaa toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen	19	16	21	20	21	18
Muu	3	0	3	4	7	2
Yhteensä	100	100	100	100	100	100

Tarpeita selvitettäessä kysyttiin myös, millaiselle toiminnalle päiväkodin arjessa on tarvetta. Toiminnan tarvetta selvitettiin kysymällä, missä toiminnassa seniori voisi olla mukana päiväkodin arjessa, kuinka usein toimintaa voisi järjestää ja kuinka kauan toiminta voisi kestää. Taulukossa 5 on esitelty prosenttiosuuksien avulla tulokset jaettuna myös alueittain sekä aikaisemman kokemuksen mukaan. Toiminnan sisällöstä kysyttäessä vastaaja pystyi valitsemaan useamman vaihtoehdon.

Tarkasteltaessa kaikkien vastaajien tuloksia. Toiminnan vaihtoehtoista suosituin oli satutuokio. Vastaajista melkein jokainen (73) valitsi sopivaksi toiminnaksi satutuokion (14 %). Valinnat jakautuivat kuitenkin melko tasaisesti kaikkien vaihtoehtojen kesken. Seuraavaksi suosituimmat vaihtoehdot olivat leikkiminen (12 %), leipominen (11 %) ja askartelu (11 %). Vähiten sopiva toiminta oli jumppa (6 %). Tarkasteltaessa tuloksia kaupungeittain, tulokset olivat saman suuntaisia. Vaihtoehtoista suosituin oli satutuokio sekä Espoon, Helsingin että Vantaan

alueilla. Tarkasteltaessa tuloksia aikaisemman kokemuksen perusteella, vaihtoehdot jakaantuivat tasaisemmin, mutta edelleen satutuokio oli myös tälle ryhmälle suosituin vaihtoehto.

Toiminnan sisällön lisäksi kysyttiin, kuinka usein toimintaa voisi järjestää ja kuinka kauan toiminta voisi kestää sekä ajankohtaa toiminnalle. Vastaajista vajaa puolet (43 %) oli sitä mieltä, että toiminta kerran viikossa on sopiva määrä. Yksi neljännes vastaajista oli sitä mieltä, että kerran kuukaudessa (25 %) on sopiva määrä ja toinen neljännes sitä mieltä, että kaksi kertaa kuukaudessa (25 %) on sopiva määrä. Toiminnan keston osalta vastaajista vajaa puolet oli sitä mieltä (43 %), että pari tuntia kestävä toiminta on sopiva. Vastaajista vajaa kolmannes (32 %) oli sitä mieltä, että puolipäivää on sopiva määrä. Toiminnan ajankohdan osalta suurin osa vastaajista (91 %) oli sitä mieltä, että aamupäivä on sopivin ajankohta toiminnalle.

Tarkasteltaessa tuloksia kaupungeittain, tulokset olivat saman suuntaisia. Toiminnan toistuvuuden osalta kerran viikossa -vaihtoehto oli suosituin Espoon, Helsingin että Vantaan alueilla vaihtoehtojen hieman suuremmalla hajonnalla. Toiminnan keston osalta tuloksissa löytyi hieman hajontaa, kun Helsingin alueella toiminnan keston osalta puolipäivää oli suosituin vaihtoehto parin tunnin sijaan. Toiminnan ajankohdan tulokset jakautuivat samalla tavalla alueesta riippumatta aamupäivän ollessa suosituin vaihtoehto joka alueella. Tarkasteltaessa tuloksia aikaisemman kokemuksen perusteella kerran viikossa -vaihtoehto oli myös suosituin vaihtoehto. Toiminnan keston osalta vastaajat, joilla oli kokemusta toiminnasta, nostivat tasavertaisiksi vaihtoehdoiksi pari tuntia (40 %) ja puolipäivää (40 %). Toiminnan ajankohdan tulokset jakautuivat samalla tavalla kokemuksesta riippumatta aamupäivän ollessa suosituin vaihtoehto.

Taulukko 5. Toiminta päiväkodissa

Seniöri voisi olla mukana päiväkodin seuraavissa toiminnoissa (n=75)

	Kaikki %	Espoo %	Helsinki %	Vantaa %	Aikaisempi kokemus %	Ei kokemusta %
Askartelu	11	11	11	12	10	12
Jumpa	6	5	5	7	7	5
Leikkiminen	12	12	11	12	11	12
Leipominen	11	10	11	12	10	12
Musiikki	10	13	9	9	10	10
Retket ja teatterit	9	9	10	7	9	9
Satutuokiot	14	14	14	14	12	14
Ulkoilu	9	10	9	8	10	9
Arjen toiminnoissa	8	9	8	9	10	8
Seniöri itse suunnit.	9	7	10	9	8	9
Muu	1	0	2	1	3	0
Yhteensä	100	100	100	100	100	100

Toimintakerran toistuvuus (n=75)

	Kaikki %	Espoo %	Helsinki %	Vantaa %	Aikaisempi kokemus %	Ei kokemusta %
Kerran viikossa	43	57	35	38	50	40
Kaksi kertaa viikossa	4	9	0	4	0	5
Kolme kertaa viikossa	3	0	7	0	0	4
Kerran kuukaudessa	25	17	35	23	20	27
Kaksi kertaa kuukaudessa	25	17	23	35	30	24
Harvemmin	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	100	100	100	100	100	100

**Toimintakerran kesto
(n=75)**

	Kaikki %	Espoo %	Helsinki %	Vantaa %	Aikaisempi kokemus %	Ei kokemusta %
Alle tunnin	1	0	4	0	5	0
Tunnin	20	9	23	27	10	24
Pari tuntia	43	52	27	50	40	44
Puoli päivää	32	35	38	23	40	29
Koko päivän	4	4	8	0	5	3
Yhteensä	100	100	100	100	100	100

Toimintakerran ajankohta (n=74)

	Kaikki %	Espoo %	Helsinki %	Vantaa %	Aikaisempi kokemus %	Ei kokemusta %
Aamupäivä	91	86	92	92	90	91
Iltapäivä	5	14	0	4	0	7
Muu	4	0	8	4	10	2
Yhteensä	100	100	100	100	100	100

Taulukossa 6 on esitelty prosenttiosuuksien avulla tulokset sekä tulosten jakautuminen kaupungeittain ja aikaisemman kokemuksen mukaan liittyen kysymyksiin toiminnan hyödyistä varhaiskasvattajalle sekä lapselle. Vastaja pystyi valitsemaan useamman vaihtoehdon vastatessaan. Kysymykseen, miten lapsi hyötyy toiminnasta, vastaukset jakautuivat melko tasaisesti kaikkien vaihtoehtojen kesken. Vaihtoehtoista tärkeimmäksi nousivat lapsen kokemus isovanhemmuudesta (25 %) sekä lapsen mahdollisuus oppia uusia asioita seniorilta (25 %). Kysymykseen, miten varhaiskasvattaja hyötyy toiminnasta, vaihtoehtojen välillä oli enemmän hajontaa. Vaihtoehtoista tärkeimmäksi nousi vasun mukaisen toiminnan toteuttaminen lasten lähiyhteisön menneisyyteen tutustumisessa (44 %). Varhaiskasvattajat (30 %) näkivät toiminnassa myös mahdollisuuden oppia uusia asioita seniorilta sekä osa (19 %) varhaiskasvattajista näki seniorin lisäresurssina päiväkodissa.

Tarkasteltaessa tuloksia kaupungeittain kysymykseen lapsen hyödyistä vastaukset jakautuivat melko tasaisesti myös eri kaupunkien kesken, mutta silti painottuen hieman eri vaihtoehtoihin. Espoossa painottui vaihtoehto lapsen mahdollisuudesta oppia uusia asioita seniorilta (26 %). Helsingissä painottui vaihtoehdot lapsen mahdollisuudesta oppia uusia asioita seniorilta (24 %) sekä menneeseen aikaan tutustuminen (24 %). Vantaalla painottui vaihtoehto tarjota lapselle kokemus isovanhemmudesta (28 %). Vastaajat, joilla oli aikaisempaa kokemusta toiminnasta, pitivät tärkeänä vaihtoehtoa lapsen mahdollisuudesta oppia uusia asioita seniorilta.

Tarkasteltaessa tuloksia kaupungeittain sekä aikaisemman kokemuksen perusteella kysymykseen varhaiskasvattajan hyödyistä, vastaukset jakautuivat samansuuntaisesti painottuessa vaihtoehtoon vasun mukaisen toiminnan toteuttaminen lasten lähiyhteisön menneisyyteen tutustumisessa.

Taulukko 6. Toiminnan hyödyt

Miten lapsi hyöttyy toiminnasta (n=75)

	Kaikki %	Espoo %	Helsinki %	Vantaa %	Aikaisempi kokemus %	Ei kokemusta %
Lapselle kokemus isovanhemmudesta	25	25	23	28	23	26
Lapsi tulee kuulluksi ja nähdyksi	23	25	21	23	21	24
Lapsi oppii uusia asioita seniorilta	25	26	24	26	25	26
Menneeseen aikaan tutustuminen	23	24	24	22	23	23
Muu	4	0	8	1	8	1
Yhteensä	100	100	100	100	100	100

Miten varhaiskasvattaja hyöttyy toiminnasta (n=75)

	Kaikki %	Espoo %	Helsinki %	Vantaa %	Aikaisempi kokemus %	Ei kokemusta %
Vasu, lasten lähiyhteisön menneisyyteen tutustumista	44	42	43	48	42	45
Päivittäisessä toiminnassa olisi lisäresurssi	19	24	18	15	18	19
Resursseja vapautuisi muihin tehtäviin	4	2	5	4	2	4
Oppisin seniorilta uusia asioita	30	30	31	29	36	28
Muu	3	2	3	4	2	4
Yhteensä	100	100	100	100	100	100

Taulukossa 7 on esitelty prosenttiosuuksien avulla tulokset sekä tulosten jakautuminen kaupungeittain ja aikaisemman kokemuksen mukaan liittyen kysymyksiin tuen ja ohjauksen tarpeesta. Vastaajilta kysyttiin tuen ja ohjauksen tarpeesta MLL:n ja varhaiskasvattajan välillä sekä varhaiskasvattajan ja seniorin välillä. Vastaaja pystyi valitsemaan useamman vaihtoehdon vastatessaan kysymyksiin. Tarkasteltaessa tuloksia kaikkien vastaajien kesken kysymyksen tuen ja ohjauksen tarpeeseen MLL:n ja varhaiskasvattajan välillä, tärkeimmäksi vaihtoehdoksi nousi Kylämummi ja -vaari -toimintaan perehdyttäminen (20 %), mutta myös vierailujen aikataulusta ja toiminnasta sopiminen (17 %) sekä toiminnan kehittäminen (14 %) koettiin tärkeäksi.

Tulokset jakautuivat myös samansuuntaisesti tarkasteltaessa tuloksia kaupungeittain sekä aikaisemman kokemuksen perusteella. Kysymykseen tuen ja ohjauksen tarpeesta varhaiskasvattajan ja seniorin välillä, tärkeäksi vaihtoehdoksi nousi seniorin perehdyttäminen päiväkodin pelisääntöihin ja lapsiryhmään (21 %) sekä vierailujen aikataulusta ja toiminnasta sopiminen (21 %). Vaihtoehto varhaiskasvattajan tuki seniorille toiminnan aikana (18 %) myös koettiin tärkeäksi. Myös tämän kysymyksen kohdalla tulokset jakautuivat samansuuntaisesti tarkasteltaessa tuloksia kaupungeittain sekä aikaisemman kokemuksen perusteella.

Taulukko 7. Toiminnan tuki ja ohjaus

Minkälaista tukea ja ohjausta tarvitaan MLL:n ja varhaiskasvattajan välille (n=75)

	Kaikki %	Espoo %	Helsinki %	Vantaa %	Aikaisempi kokemus %	Ei kokemus- ta %
Päiväkotikohtainen kirjallinen sopimus toiminnasta	12	12	11	14	10	13
Perehdyttäminen Kylämummi ja -vaari -toimintaan	20	20	17	21	18	20
Vierailujen aikataulujen ja toiminnan sopiminen	17	17	15	18	17	17
MLL:n koordinaattorin tuki toiminnan aikana	12	13	13	10	15	11
Vertaistuen tarjoaminen varhaiskasvattajille	3	1	6	3	2	4
Muutosten tiedottaminen	11	13	12	9	13	11
Palautteiden käsitteleminen	11	12	10	10	9	11
Toiminnan kehittäminen	14	12	15	15	15	13
Muu	0	0	1	0	1	0
Yhteensä	100	100	100	100	100	100

Minkälaista tukea ja ohjausta tarvitaan varhaiskasvattajan ja seniorin välille (n=73)

	Kaikki %	Espoo %	Helsinki %	Vantaa %	Aikaisempi kokemus %	Ei kokemus- ta %
Seniorin perehdyttäminen päiväkodin pelisäännöistä ja lapsiryhmästä	21	22	20	23	21	22
Vierailujen aikataulujen ja toiminnan sopiminen	21	21	21	23	21	22
Varhaiskasvattajan tuki seniorille toiminnan aikana	18	16	18	20	18	18
Muutosten tiedottaminen	15	17	15	11	13	15
Palautteiden käsitteleminen	11	12	11	9	11	10
Toiminnan kehittäminen	13	12	14	13	14	13
Muu	1	0	1	1	2	0
Yhteensä	100	100	100	100	100	100

Aineiston laadullisessa analyysissä toiminnan tarpeet -teeman alle nousi esille pääluokat järjestön ja seniorin toimintaan kohdistuvat tarpeet sekä varhaiskasvatukseen liittyvät tarpeet. Toiminnan tarpeita kysyttiin kysymyksessä 22, Miten toimintaa tulisi kehittää, että se palvelisi päiväkodin tarpeita? Vastauksia tuli 19, joista poistettiin kolme vastausta: ”En osaa sanoa”, viiva- ja kysymysmerkki.

Varhaiskasvatus näki vapaaehtoisen seniorin ja toimintaa järjestävän järjestön kehittämistarpeena yhteisen toimintamallin ja toiminnan sopimisen. Aihetta käsiteltiin yhdeksässä vastauksessa. Varhaiskasvatuksen tarpeena oli sopia ja toteuttaa tavoitteista ja toimintatavoista toimintamalli päiväkodille. Seniorin ja varhaiskasvatuksen välillä haluttiin sopia seniorin toimintasuunnitelmasta ja tavoitteista lapsille, jossa huomioitaisiin sekä seniorin, että varhaiskasvatuksen lapsiryhmän tarpeet. Lisäksi tarpeena nähtiin esitellä seniorille päiväkodin toiminnan perussääntöjä ja toimintakulttuuria. Toiminnan suunnittelua ja sopimista ehdotettiin toteutettavan alkukeskusteluna ennen toiminnan aloittamista. Vapaaehtoistoiminnasta päiväkotiin haluttiin valmista toimintamallia, jolla nähtiin säästettävän varhaiskasvattajien suunnitteluai-
kaa.

”...Luulen että tarpeita on erilaisia eri ryhmissä ja eri päiväkodeissa. Itse voisin sisällyttää toiminnan seniorille ja ryhmälle sopivaksi. Jonkun näköinen alkukeskustelu olisi hyvä pitää mitä seniori itse haluaisi antaa lapsille ja mitä varhaiskasvatuksessa toivottaisiin seniorin tuovan lapsille. Tavoitteet olisi hyvä asettaa alkuun.” (vastaaja 38)

”Aikuisten olisi hyvä kohdata ensin ja sopia yhdessä toimintatavoista.” (vastaaja 39)

”Toiminta vaatisi suunnittelua. Seniorivierailulle olisi hyvä olla seniorin kanssa yhdessä pohdittu suunnitelma, johon lapsia voisi valmistella ja ennakoida tulevaa.” (vastaaja 40)

”Yhdessä tulee käydä läpi periaatteet” (vastaaja 42)

”ehkä jokin valmis suunnitelma/toimintamalli/paketti jota toteutetaan ja josta saisi etukäteen tiedon niin ei vie suunnitteluresursseja” (vastaaja 43)

Liittyen toiminnan sopimiseen nähtiin myös tarve saada tietoa seniorin erityistaidoista, jolloin seniorin vahvuuksia voisi hyödyntää päiväkodin tarpeisiin.

”pitäisi tietää mitä mummi tai vaari haluaisi tehdä onko jotain erityisiä taitoja” (vastaaja 46)

”Myös musiikki ja askarteluhetkien rikastaminen olisi mahdollista henkilön vahvuudet huomioiden.” (vastaaja 45)

”jos joku mummi/vaari olisi hyvä kertomaan tarinoita olisi hienoa eli taitoja, joita ei enää ole enää niin paljoa.” (vastaaja 67)

Vastauksissa varhaiskasvatus tarvitsi tiedottamista ja valmennusta Kylämunni ja -vaari -toiminnasta, sekä tarvitsi tukea ja yhteistyötä järjestöltä. Tukea järjestöltä toivottiin myös vapaaehtoiselle seniorille.

”Tarvitsen tietoa koko asiasta.” (vastaaja 47)

”Tiedottaminen, yhteistyö päiväkodin kanssa” (vastaaja 49)

”varmasti tuki MLL:ltä olisi hyvä kaikille” (vastaaja 50)

”... MLL:n tuki seniorille sekä hyvä tiedotus.” (vastaaja 42)

Vastauksissa varhaiskasvatuksen toimintaan kohdistui tarpeet, jossa tulisi kehittää varhaiskasvatuksen resursseja, suunnitteluajaa ja yhteistyötoimintaa, jotta Kylämunni ja -vaari -toiminta palvelisi päiväkodin tarpeita. Nämä samat teemat nousivat esille myös varhaiskasvatukseen kohdistuvia haasteita käsittelevän kysymyksen vastauksissa. Vastauksissa nähtiin myös tarve suunnitteluajalle.

”Aikaa suunnittelulle ja kehittämiselle työaikana.” (vastaaja 52)

Eräässä vastauksessa tuotiin esille toive, että seniori tulisi luontevasti mukaan mukautuen päiväkodin toimintaan ilman etukäteissuunnitelmia. Vapaaehtoinen seniori toisi ryhmään

menneisyyden kokemuksen olemalla vain läsnä lapsiryhmässä. Silloin varhaiskasvattajan ei tarvitsisi käyttää aikaa vierailun toiminnan suunnitteluun.

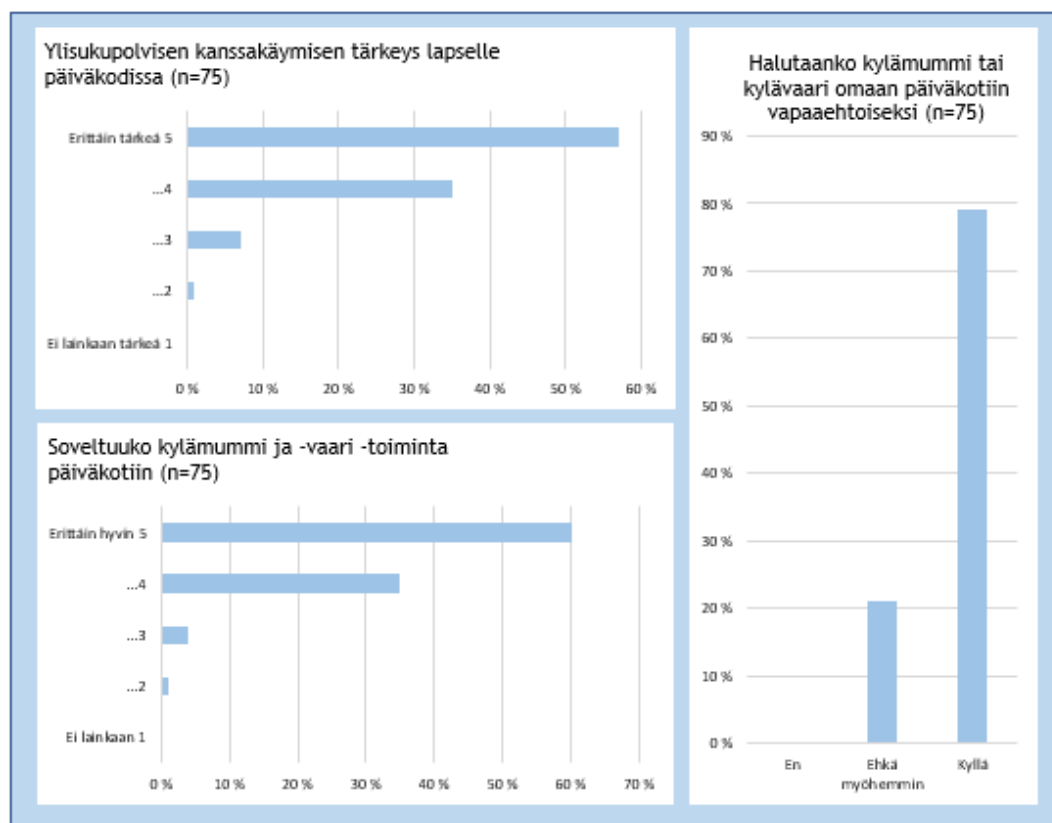
”Mielestäni toiminnan tulisi mukautua päiväkodin arkeen. Kylämummi tai -vaari tulee meidän arkeemme mukaan esim. kerran viikossa ilman erityisempiä erityissuunnitelmia ja hänen kokemuksensa ja menneisyytensä olisi luonteva osa kulloistakin toimintaamme keskustelujen ja esimerkkien kautta.” (vastaaja 53)

8 Johtopäätökset

MLL on aina lasten asialla, lapsen etu on etusijalla ja jokaisella lapsella on oikeus onnelliseen lapsuuteen. MLL:n tavoitteena on rakentaa lapsiystävällinen yhteiskunta, jossa lapsia arvostetaan. Lasten hyvinvointi rakentuu turvallisille ihmissuhteille. Tavoitteena on, että kaikki kantavat vastuuta lastemme hyvinvoinnista. Tähän ajatukseen ja tavoitteeseen istuu myös MLL:n tarjoama Kylämummi ja -vaari -toiminta. MLL tarjoaa osallistumismahdollisuuksia lapsuudesta vanhuuteen. (MLL 2019a.)

Opinnäytetyön kyselytutkimuksella tutkittiin varhaiskasvatuksen päiväkotien kasvatusvastuulisten suhtautumista Kylämummi ja -vaari -toimintaan sekä näkemyksiä toiminnan haasteista, tarpeista ja mahdollisista esteistä. Lisäksi selvitettiin aikaisempia kokemuksia vapaaehtoisesta seniorista päiväkodissa. Opinnäytetyö tarjoaa MLL:n Uudenmaan piirille ajantasaista tietoa pääkaupunkiseudun varhaiskasvatuksen ammattilaisten näkemyksistä Kylämummi ja -vaari -toiminnasta. Kyselyssä haettiin sekä määrällisillä että laadullisilla kysymyksillä vastauksia tutkimusongelmaan. Johtopäätöksissä yhdistettiin tulokset ja koottiin tärkeimmät huomiot vastaten tutkimusongelmaan. Määrällisestä ja laadullisesta aineistosta kävi esille, että niiden tulokset nivoutuivat hyvin yhteen. Aineistojen välillä ei ollut ristiriitaisuuksia. Kyselyyn vastasi pääkaupunkiseudun varhaiskasvatuksen ammattilaiset; vastaajat muodostuivat varhaiskasvatuksen lastenhoitajista, opettajista sekä päiväkodin johtajista. Myös muutama erityisopettaja vastasi kyselyyn.

Kyselyn vastaukset todensivat, että Kylämummi ja -vaari -toiminta koetaan tärkeäksi ja toimintaan suhtaudutaan myönteisesti (kuvio 6). Toiminta soveltuu varhaiskasvattajien mielestä päiväkotiin ja se on tervetullutta vapaaehtoistoimintaa. Vastaajista 79 prosenttia halusi kylämummin tai kylävaarin päiväkotiinsa ja 21 prosenttia vastaajista oli valmis ottamaan seniorin päiväkotiin ehkä myöhemmin. Etenkin vastaajat, joilla oli aikaisempaa kokemusta vapaaehtoisista senioreista päiväkodissa, näkivät toiminnan vielä sopivammaksi päiväkotiin. Heistä jopa 85 prosenttia oli valmis ottamaan seniorin päiväkotiin. Yksikään vastaajista ei kieltäytynyt vapaaehtoisesta seniorista päiväkodissa.

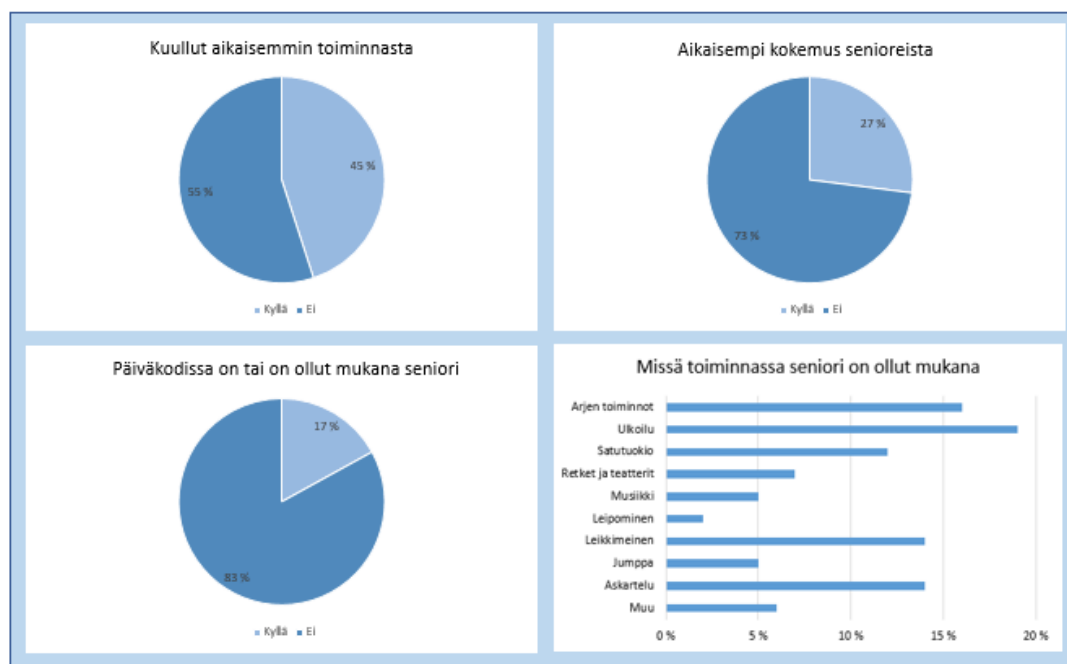

Kuvio 6. Varhaiskasvattajien suhtautuminen

Kylämummi ja -vaari -toiminnan koettiin tuovan hyötyä niin lapsille, varhaiskasvattajille kuin vapaaehtoisille ikäihmisillekin. Ylisukupolvinen toiminta tukee lapsen kasvua ja päiväkodin toimintaa, kun lapsi saa kokemuksen isovanhemmudesta, oppii uusia asioita seniorilta ja pääsee tutustumaan lähiyhteisön menneisyyteen. Myös varhaiskasvattaja itse näki tässä mahdollisuuden oppia uusia asioita seniorilta, mutta etenkin he nostivat selkeäksi toiminnan hyödyksi varhaiskasvatussuunnitelman mukaisen toiminnan, jossa lapsia perehdytetään lapsen oman lähiyhteisön menneisyyteen. Myös muut ylisukupolvisen kanssakäymiseen liittyvät tutkimukset puoltavat ja korostavat ylisukupolvisen toiminnan tärkeyttä, esimerkiksi Ukkonen-Mikkola (2011, 5) sekä Herlin (2018, 67) painottavat ylisukupolvisen kanssakäymisen hyötyjä sekä lapselle että seniorille, mutta myös varhaiskasvattajalle.

Tuloksissa yllätti se, että toimintaa kohtaan oltiin pelkästään myönteisiä, vaikka myös haasteita pystyttiin nimeämään. Kukaan vastaajista ei suhtautunut toimintaan kielteisesti. Esteisiin ei tullut lainkaan vastauksia, joten toiminnalle ei nähty esteitä päiväkodissa. Ennen tutkimusta oletus oli, että Kylämummi- ja vaari -toimintaan suhtaudutaan osassa päiväkoteja kielteisesti, ja vapaaehtoisia ei haluta päiväkoteihin. Tutkimus antaa myönteisen kuvan Kylämummi ja -vaari -toiminnan mahdollisuuksista päiväkodeissa sekä osoittaa sen myötä vihreää valoa toiminnan pääsille päiväkoteihin.

Kyselyn perusteella MLL:n Kylämummi ja -vaari -toiminta ei ole ollut kovin tunnettua pääkaupunkiseudulla (kuvio 7). Alle puolet vastaajista olivat kuulleet toiminnasta aikaisemmin. Kokemusta Kylämummi ja -vaari -toiminnasta tai yleensä vapaaehtoisesta senioritoiminnasta päiväkodissa oli vielä harvemmalla vastaajalla. Vaikka toiminta ei ole ollut kovin tunnettua, niin toiminta koettiin positiivisena. Verkkokysely toi kuitenkin toiminnan nyt useamman varhaiskasvattajan tietoisuuteen.

Kuvio 7. Varhaiskasvattajien aikaisempi kokemus

Kyselyn tulokset osoittivat, että aikaisempi kokemus vapaaehtoisesta senioritoiminnasta on ollut päiväkodissa mieluista ja odotettua. Noin kolmanneksella vastaajista oli kokemusta vapaaehtoisesta seniorista päiväkodissa. Vapaaehtoinen seniori tuo lisää suunniteltua toimintaa päiväkodin viikko-ohjelmaan sekä on päiväkodille lisäresurssi lasten kanssa toimimiseen. Seniori on ollut mukana arjen toiminnoissa sekä esimerkiksi ulkoilussa, retkillä ja satutuokioissa. Toimintaa toivottiin enemmän päiväkoteihin. Tärkeänä koettiin, että toiminta olisi säännöllistä. Kyselyn tulosten perusteella sopiva vierailuväli olisi kerran viikossa, aamupäivällä, noin pari tuntia kerrallaan. Tärkeänä koettiin myös, että sama seniori vierailisi aina samassa lapsiryhmässä. Päiväkotien aikaisempi kokemus vapaaehtoisesta seniorista päiväkodissa ei käsitellyt ainoastaan kokemusta Kylämummi ja -vaari -toiminnan vapaaehtoisista, vaan kysymyksellä kartoitettiin kokemusta myös muiden vapaaehtoisjärjestöjen tai järjestöön kuulumattomista senioreista päiväkodissa.

Asiat, mitkä eivät olleet toimineet päiväkodissa seniorin kanssa olivat muun muassa seniorin asiaton käytös, omavaltainen toiminta, epäaktiivisuus, sitoutumattomuus sääntöihin ja aika-

tauluihin. Näiden kokemusten myötä päiväkotiin toivottiin koulutettua järjestöön kuuluvaa vapaaehtoista senioria. Osassa vastauksia päiväkodit kokivat, että seniori otti kontaktia enemmän lapsiryhmän aikuisiin kuin lapsiin, jolloin seniori kuormitti ryhmän kasvattajia enemmän, kuin oli hyödyksi.

Myönteisestä suhtautumisesta huolimatta varhaiskasvattajat nimesivät myös haasteita ja tarpeita toimintaan liittyen, jotka antavat tärkeitä työkaluja toiminnan kehittämiseen. Eräässä vastauksessa tuotiin esille tärkeä huoli resursseista, vaikka toiminta nähdään kannatettavana, niin monet varhaiskasvattajat eivät innostuisi siitä, koska toiminta vaatisi heiltä ylimääräistä työtä vierailun valmisteluun, suunnitteluun ja ohjaukseen. Tämä on tärkeä viesti tiedostaa pohdittaessa suhtautumisen taustoja. MLL:n toiveena oli selvittää kyselytutkimuksella esteitä Kylämummi ja -vaari -toiminnalle päiväkodeissa, mitkä syyt estävät vapaaehtoisen seniorin pääsyä päiväkoteihin.

Päiväkodit näkivät vapaaehtoisessa Kylämummi ja -vaari -toiminnassa haasteena myös seniorin sopimattomuuden toimintaan ja osaamishaasteet. Tuloksista näkyi huoli, miten löytää päiväkodille sopiva vapaaehtoinen seniori. Tässä tutkimuksessa ilmeni, että seniorilta vaadittiin sitoutumista, motivaatiota ja hyvää kuntoa kuormittavaan päiväkotiympäristöön. Lisäksi seniorin olisi oltava moninaisessa ja monikulttuurisessa päiväkodissa avarakatseinen sekä osattava huomioida erityistä tukea tarvitsevat lapset. Tuloksista nousi esille myös, että onko seniorilla riittävää pedagogista taitoa ja ajanmukaista kasvatustietoisuutta. Tässä kohtaa tuotiin esille myös, että seniorin ei haluta puuttuvan päiväkodin toiminnan sisältöön.

Omassa toiminnassaan päiväkodin kasvatusvastuulliset näkivät haasteena resurssit, suunnittelu- ja yhteistyöajan puutteen, jotta voidaan toteuttaa yhteistyötä vapaaehtoisen seniorin kanssa. Samat asiat tuotiin esille myös selvitetessä varhaiskasvatuksen tarpeita toiminnalle. Lisäksi haasteena nähtiin seniorin jakaminen tasapuolisesti eri lapsiryhmiin. Varhaiskasvattajien mukaan toiminta vaatii heiltä aikataulujen ja toiminnan sopimista. Varhaiskasvattajien huoli oli yhteensovittaa aikatauluja seniorin kanssa, sekä toiminnan suunnitteluun tarvittavan ajan löytäminen. Vapaaehtoistoiminnalta toivottiin myös luontevaa toimintaa, jossa seniori mukautuisi päiväkodin toimintaan ilman ennakkosuunnitelmaa olemalla vain läsnä lapsiryhmässä.

Vapaaehtoistoiminnan käynnistäminen koettiin haasteena. Varhaiskasvattajien mukaan toiminnan käynnistämiseen ja ylläpitämiseen vaaditaan nimenomaan aikaa toiminnan suunnitteluun sekä toteuttamiseen. Myös MLL:n tukea ja ohjausta toiminnan osalta tarvittiin, joka oli yksi varhaiskasvattajien nimeämistä tarpeista. Toiminnan haasteena esille nousi myös vapaaehtoisen seniorin ohjaaminen, koska seniori on vapaaehtoisesti päiväkodissa. Samat haasteet tulivat esille myös varhaiskasvattajien vastauksista, joilla oli aikaisempaa kokemusta vapaaehtoisista senioreista.

Varhaiskasvatus näki Kylämummi ja -vaari -toiminnan haasteena sekä myös tarpeena toiminnasta sopimisen seniorin ja päiväkodin välille. Toiminnalle tarvittiin valmista toimintamallia, joka kuvaisi vapaaehtoistyön yhteisiä toimintatapoja ja tavoitteita päiväkodissa. Toimintamallia tarvittiin vapaaehtoisen järjestöltä, niin että toiminnan lähtökohtana on valmis toimintamalli seniorin ja päiväkodin välille. Toimintamallin nähtiin säästävän varhaiskasvattajien toiminnansuunnittelu-aikaa. Toimintamallin lisäksi päiväkodin tarpeena oli sopia seniorin kanssa päiväkotikohtaiset toimintatavat. Seniorin vieraillessa päiväkodissa toiminnansuunnittelussa olisi huomioitava lapsiryhmän tarpeet sekä seniorin erityistaidot ja vahvuudet.

Varhaiskasvatus tarvitsi järjestöltä tiedottamista ja valmennusta Kylämummi ja -vaari -toiminnasta. Lisäksi järjestöltä tarvittiin yhteistyötä sekä tukea päiväkodeille sekä vapaaehtoiselle seniorille. Toiminnan toteutumisen edellytyksinä vastaajat näkivät MLL:n tuen ja ohjauksen sekä aikaa toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen. Vastaajat katsoivat tärkeäksi myös MLL:n perehdytyksen varhaiskasvattajille sekä työnantajan tuen. Lisäksi seniorin perehdyttäminen koettiin tärkeäksi. Aikataulujen ja toiminnan sopiminen päiväkodin, seniorin ja MLL:n välillä nousi myös esille useassa kohdassa. Myös muut tutkijat ovat nostaneet esille, että ylisukupolvisen toiminnan onnistumisen edellytys on, että sen suunnittelulle ja organisoimille jää aikaa. (Ukkonen-Mikkola 2011, 5; Herlin 2018, 11.)

9 Pohdinta

Pohdintaosuudessa tuodaan esille tutkimuksen yhteenveto, jossa tarkastellaan tutkimuksessa esille tulleiden tulosten päätelmiä liittäen ne omaan pohdintaan. Pohdinnassa arvioidaan myös tutkimusprosessin onnistumista. Lisäksi ehdotetaan suosituksia, jatkotutkimus- ja kehittämis ehdotuksia, todennetaan tutkimuksen luotettavuutta ja eettisyyttä, sekä arvioidaan omaa ammatillista kasvua ja oppimista.

9.1 Yhteenveto

Opinnäytetyön aihe on ajankohtainen. Suurissa ikäluokissa on valtava voimavara ja sosiaalisen pääoman lähde. Yhteiskunnassa on käyty keskustelua ylisukupolvisen kanssakäymisen tärkeydestä ja ikäihmisten vapaaehtoistyöstä, josta kaikki hyötyisivät. Tämä on nostettu esille myös MLL:n suunta 2024-strategiassa. Tuloksissa lapselle ylisukupolvista kanssakäymistä piti tärkeänä tai erittäin tärkeänä suurin osa vastaajista (92 %). Suurin osa vastaajista (95 %) oli myös sitä mieltä, että toiminta soveltui hyvin tai erittäin hyvin päiväkotiin. Myös varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa 2018 on painotettu lasten tutustumista lähiyhteisön menneisyyteen.

Aihe nousi esille myös tutkimuksen tuloksissa, joissa varhaiskasvattajat näkivät lähiyhteisön menneisyyteen tutustumisen varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti tärkeänä, jopa 72 vastaajaa 75 vastaajasta valitsi tämän vaihtoehdon. Kylämummi ja -vaari -toiminta tarjoaa valmiin konseptin varhaiskasvattajille toteuttaa varhaiskasvatussuunnitelman mukaista kasvatus- ta. Odotus varhaiskasvatuksen puolelta on selkeä, jotta tämä toteutuu, tulee vapaaehtoisella seniorilla olla tahtoa ja menetelmiä tämän toteuttamiseen. Kyselyn tuloksista voitiin päätellä, että Kylämummi ja -vaari -toiminta halutaan päiväkotiin. Varhaiskasvatuksessa tämä tavoite ei ole kuitenkaan noussut päiväkotiarjessa toiminnan keskiöön. Kyselyyn osallistuneista varhaiskasvattajista vain kolmasosalla oli kokemusta vapaaehtoisesta seniorista päiväkodissa. Kyselyyn osallistuneista pääkaupunkiseudun päiväkodeista vajaa viidesosalla oli ollut vapaaehtoinen mummi tai vaari.

Tutkimuksessa esteitä käsittelevät kysymykset jäivät avoimeksi, koska vain kielteinen suhtautuminen toimintaan olisi tuonut nämä vastaukset esille. Olisiko kyselyssä voinut kysyä varhaiskasvattajien näkemyksiä toiminnan esteistä niiltä vastaajilta, jotka suhtautuivat myönteisesti toimintaan? Tätä pohdittiin, mutta tähän ei keksitty sopivaa kysymyspolkua. Kielteisten vastausten puuttumista pohdittiin myös siltä kantilta, että jättivätkö toimintaan kielteisesti suhtautuvat varhaiskasvattajat kokonaan vastaamatta? Tässä tapauksessa tutkimuksen tuloksista olisi jäänyt tärkeä näkökulma kokonaan pois.

Ylisukupolvisen kanssakäymisen ja varhaiskasvatussuunnitelman mukaisen lähiyhteisön menneisyyteen tutustumisen saattaminen varhaiskasvatuksen lapsille on mielenkiintoinen ja haasteellinen kokonaisuus. Varhaiskasvatuksen päiväkodeissa tämä on vain yksi tärkeä asia monen muun tärkeän asian rinnalla. Päiväkodin arjessa on monenlaisia haasteita ja vaatimuksia, joissa uuden toiminnan aloittaminen vaatii yleensä lisäponnisteluja. Varhaiskasvatuksen toimintaa ohjaa varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2018), joka sisältää laaja-alaisen toiminnan, mitä varhaiskasvatuksenopettajan tulisi tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti toteuttaa päiväkodin lapsiryhmälle. Yleisesti on tiedossa, että pääkaupunkiseudun päiväkodeissa on vajetta resursseista. Heikossa resurssitilanteessa päiväkodit joutuvat priorisoimaan omaa toimintaansa. Päiväkoteihin on kohdistunut lyhyellä ajalla myös paljon muutoksia, joissa uudet työn vaatimukset ja niihin liittyvät niukat resurssit aiheuttavat työnteijöissä työpaineita. Tämä saattaa johtaa siihen, että uusia palveluja, kuten Kylämummi ja -vaari -toimintaa kohtaan ollaan varovaisia, koska päiväkodin perustehtävistä on jo nykyisellään haasteita selvitä. Uusien palvelujen ottaminen päiväkodin arkeen vaatii henkilöstöltä lisätyötä. Tästä syystä palvelua tuottavan järjestön on helpotettava toiminnan saatavuutta päiväkotiin, niin että se ei aiheuttaisi päiväkodin henkilökunnalle ylimääräistä työtä. Järjestön tulee sopia vapaaehtoisien kanssa toimintatavasta ja pelisäännöistä, jolloin päiväkodin ja seniorin välille jäisi vain päiväkotivierailun yhteisen ajan ja sisällön sopiminen.

Vapaaehtoinen mummi tai vaari voisi olla päiväkodille, ja etenkin lapselle, myönteinen kokemus, joka lisäisi viikko-ohjelmaan uudenlaista toimintaa. Toiminnan käynnistäminen vaatii kuitenkin eniten panostusta, jonka jälkeen vapaaehtoinen saattaa toiminnallaan tuoda vierailun valmisteluun käytetyn ajan takaisin, kun ryhmässä on yksi aikuinen lisää lasten kanssa. Tutkimustuloksissa tuotiin esiin tämä näkemys lisäresurssista, että päiväkodissa olisi yksi aikuinen lisää lasten kanssa. On kuitenkin huomioitava, että seniori ei voi korvata kasvatusvastuullista päiväkodin työntekijää, eikä voi toimia sijaisena. Vapaaehtoistyön rakenne voi tulevaisuudessa muuttua merkittävästi, jossa vapaaehtoistoiminta täydentäisi tai korvaisi palvelujärjestelmää. Vapaaehtoistyö on laajentunut jo terveys- ja sosiaalialan kentälle, missä matalankynnyksen toimijoiden palvelut ovat korvanneet julkisen sektorin palveluja. (Valliluoto 2014, 21-22.) Onko tulevaisuudessa paineita täydentää varhaiskasvatuksen työtä vapaaehtoisuudella? Vapaaehtoistyö ei saa korvata ammattilaista, mutta voisiko se olla pysyvämpi toimintatapa esimerkiksi varhaiskasvatuksen päiväkodeissa.

Vastaajat nostivat esiin haasteet, että onko seniorilla riittävää osaamista päiväkodissa työskentelyyn. Mönkkösen (2015, 286) mukaan vapaaehtoistyö on saanut ammattilaisuuden piirteitä. Ammattilaiset kouluttavat vapaaehtoisia ammattikäsittein, jolloin ammattilaisen ja vapaaehtoisen välinen ero kaventuu. Myös ammattilaiset käyttävät omaa kokemustaan ammattityössä. Vapaaehtoiset kuitenkin nähdään ammattilaisuuden vastakohtana, vaikka joskus toiminta menee ristikkäin. Dialogisessa vuorovaikutuksessa asiantuntijan on kyettävä jättämään pois ammattilaisen rooli ja asetettava tuettavan tasolle. Vapaaehtoistyön kentällä tarvitaan tavallisia aikuisia, jotka eivät ole ihmissuhdetyön ammattilaisia. Vapaaehtoinen näkee asioita eri tavalla kuin ammattilainen. (Mönkkönen 2005, 287-289.) Ikäihmiset tuovat ryhmään vankkaa kokemusta ja osaamista, jota kannattaa hyödyntää varhaiskasvatuksessa. Huoli ikäihmisen osaamishaasteista ei ole syy olla ottamatta senioria päiväkotiin. MLL:n vapaaehtoiset seniorit saavat ammattilaisen pitämän koulutuksen ja tuen toiminnalleen. Myöskin MLL korostaa vapaaehtoisuuden ei-ammattimaisuutta. Seniori tulee omana itsenään, antaen aikaansa, elämänsäkokemustaan ja tarjoten turvallisen ihmissuhteen lapsille. (Juurakko ym. 2007, 10.)

Varhaiskasvattajat toivat tutkimuksessa esiin, onko vapaaehtoinen seniori motivoitunut ja sitoutunut päiväkodissa työskentelyyn. Motivaatio ja sitoutuminen on vapaaehtoistyön edellytys ja tuo jatkuvuuden toimintaan. Koetaan, että aikaisemmin vapaaehtoinen oli sitoutuneempi ja pysyi toiminnassa mukana pidempään. Tällä hetkellä vapaaehtoistyö on lyhytkeisempää. (Kuuluvainen 2015, 49-50.) Nylundin ja Yeungin (2005, 27-28) mukaan tutkimuksissa on osoitettu, että satunnainen ja hetkellinen vapaaehtoistyö on yleistymässä. Maailma on muuttunut muutoinkin lyhyttempoiseksi ja sillä on vaikutusta myös vapaaehtoistoimintaan. Kylämunin ja -vaarin motivoimiseen ja sitouttamiseen järjestö voi vaikuttaa luomalla olosuhteet toiminnalle suotuisaksi sekä päiväkoti voi vaikuttaa siihen myönteisellä toiminnallaan. Vapaaehtoistoimintaan motivoivina ja sitouttavina tekijöinä ovat kuulumista yhteisöön, kohdata

uusia ihmisiä, jutustelu, yhteishenki ja toiminnan sosiaalisuus. Henkiset ja hengelliset arvot voivat myös motivoida vapaaehtoistoimintaan. (Yeung 2005, 114-116.)

Tutkimuksen tuloksissa osa varhaiskasvattajista toi esille kokemuksia, että osa vapaaehtoisista oli ollut kiinnostuneita enemmän päiväkodin aikuisista kuin lapsista. Kuuluvainen (2015, 48) tuo esille, että vapaaehtoistyöhön hakeutumisen motivaatiotekijät voivat joskus olla itsekkäitä. Syyt voivat olla esimerkiksi tavata uusia ihmisiä, saada aikuiskontakteja sekä löytää ystäviä. Nämä huomioiden kylämummien tai -vaarien tarve tulla päiväkotiin vapaaehtoiseksi kohtaamaan enemmän aikuisia kuin ryhmän lapsia on ymmärrettävää.

Tutkimustuloksissa seniorille kohdistettiin vaatimus olla riittävän hyvä kunto kuormittavaan päiväkotiympäristöön. Päiväkodissa vapaaehtoistyö nimenomaan ylläpitää seniorin kuntoa ja antaa lisää vireyttä. Ikäinstituutin tutkimuksessa vapaaehtoistoimintaan osallistumisen syyksi nimettiin oman toimintakyvyn ylläpitäminen ja kokea olevansa tarpeellinen. Toimintaan nähtiin tarvittavan voimia, mutta samalla sen koettiin myös antavan energiaa. (Rajaniemi 2009, 18, 20-22.)

Opinnäytetyön tuloksissa varhaiskasvattajat toivat esiin toiveen säännöllisestä seniorin vierailusta päiväkotiin. Myös muut tutkimustulokset tukevat tätä ajatusta. Ojanen (2001, 103) tuo esiin vapaaehtoistyön kokemuksista tehdyn tutkimuksen (Allan Luks 1992), jossa auttajan oma hyvinvointi lisääntyi, mitä säännöllisemmin he olivat auttajana, ero oli merkittävä harvoin auttamistyötä tehneisiin.

Kyselyn perusteella varhaiskasvatus oli valmis avaamaan ovensa vapaaehtoiselle seniorille. Varhaiskasvatus pystyi nimeämään haasteita ja tarpeita toimintaan liittyen ja siten asetti kehitystavoitteita toiminnalle. Osa näistä tarpeista kohdistui vapaaehtoiseen senioriin. Vapaaehtoisen seniorin toiminta lähtee kuitenkin ajatuksesta, että seniori itse määrittelee tavan ja ajan toimia vapaaehtoisena. Varhaiskasvatuksen tarpeista nousee esille ajatus, että tulisiko vapaaehtoiselle seniorille antaa enemmän välineitä ja menetelmiä järjestön koulutuksessa tai vertaistapaamisissa vastaamaan varhaiskasvatuksen odotuksia. Näiden kahden näkemyksen osalta tulee löytyä kultainen keskitie, jossa vastataan molempien tahojen tarpeisiin ja vaatimuksiin huomioiden kaikkien asianosaisten etu.

Kylämunni ja -vaari -toiminnasta on olemassa perusprosessit, mutta selkeä toimintamalli pitäisi tuoda näkyväksi varhaiskasvatukselle. Jos Kylämunni ja -vaari -toiminnan käynnistäminen vaatii päiväkodilta paljon ylimääräistä työtä, niin se saattaa vaikuttaa haluttomuuteen ottaa vapaaehtoisia senioreita päiväkotiin. Kylämunni ja -vaari -toiminnan toimintamallista on luotava sellainen yhtenäinen malli, joka helpottaisi seniorin vierailun toteuttamista. Tämä vastaisi varhaiskasvattajien tutkimuksessa nimeämiin haasteisiin ja tarpeisiin. Valmis toimintamalli vähentäisi varhaiskasvattajan työtä, nopeuttaisi toiminnan suunnittelua ja asioista sopimista sekä helpottaisi toiminnasta tiedottamista. Silloin ainoastaan päiväkotikohtaiset

toimenpiteet tulisi sopia päiväkodin ja seniorin välille. Toimintamalli turvaisi myös seniorin työtä, ettei seniorin työhön kohdistuisi kohtuuttomia vaatimuksia. Rippstein nostaa esille myös omassa tutkimuksessaan, että senioreiden mielestä yhteisöllistä isovanhemmuutta on miellyttävämpi lähteä toteuttamaan valmiiseen organisaation ja toimintamalliin (Rippstein 2008, 15). Järjestön toimintamallin lisäksi tämän rinnalle tarvitaan myös varhaiskasvatukselta toimintamalli ja linjaukset vapaaehtoisen toimintatavoista päiväkodissa.

Kylänummi ja -vaari -toiminnan käynnistämistä päiväkodissa helpottaisi ja hyödyntäisi esimerkiksi vastaavanlainen valmis kirjallinen aineisto kuin MLL:n Terhokerho -toiminnalla sekä Lukumummi ja -vaari -toiminnalla on. Näistä toiminnoista löytyy valmiina kirjallinen materiaali kaikkien käyttöön, kuten esimerkiksi toiminnan oppaat sekä tarvittavat infokirjeet toiminnasta. Valmis materiaali tukisi ja ohjaisi toiminnassa mukana olevia. Varhaiskasvatukseen olisi helpompaa tarjota vapaaehtoista senioria ja sopia toiminnasta, kun toiminnasta olisi esittää selkeä kuva materiaalin avulla.

Lukumummi ja -vaari -toiminta on suunnattu kouluihin ja tämä on suosittua toimintaa senioreiden keskuudessa. Viimeisten vuosien aikana Lukumummi ja -vaari -toiminta on ollut kasvavaa ja kiinnostusta herättävää, jopa siinä määrin, että osa aikaisemmin kylänummina tai -vaarina toiminut seniori on siirtynyt lukumummiksi tai -vaariksi. Osasyyn tähän on ollut toiminnan selkeä toimintamalli. (Rinta-Jouppi 2019.) Vapaaehtoisia senioreita tarvitaan ehdottomasti lisää varhaiskasvatuksen puolelle ja siten varmistaa lapselle mahdollisuus ylisukupolvisen kanssakäymiseen. Suuret ikäluokat ovat voimavara, josta varmasti löydetään vapaaehtoiset seniorit myös varhaiskasvatuksen puolelle. Varhaiskasvatukselta on nyt kysytty mitä he tarvitsevat, nyt on mahdollisuus vastata tähän tarpeeseen.

Jotta Kylänummi ja -vaari -toiminta saadaan laajasti päiväkoteihin, niin se vaatii pitkäjänteistä ja sitoutunutta työtä niin päiväkodeilta kuin järjestöltäkin. Toiminnan saattaminen päiväkoteihin vaatii myös varhaiskasvatuksen johdon myönteistä suhtautumista ja sitoutumista vapaaehtoisiihin senioreihin. Päiväkotiin seniorityön saattaminen on helpompaa, kun sillä on johdon tuki. Toiminta vaatii myös järjestöltä sitoutumista ja tarvittavaa rahoitusta, koska toiminta vaatii jatkuvaa koordinoitua ja organisointia. Tutkimuksen rinnalla on huomioitava, että Kylänummi ja -vaari -toiminta on palveluna MLL:n, joka päättää vapaaehtoistyöstä ja sen toimintamallista ja resursseista omien resurssien ja järjestötyön painopisteen mukaan. MLL kehittää omaa toimintaansa. Aikaisemmin MLL:n Uudenmaan piirillä ei ole ollut riittävää rahoitusta Kylänummi ja -vaari -toiminnalle, joten he eivät ole pystyneet täysipainoisesti panostamaan tähän vapaaehtoistyöhön, vaan koordinaattorin työ on jakautunut usean muun vapaaehtoistyön kesken. Vuonna 2019 toiminnalle on saatu pysyvämpää rahoitusta ja toiminnan kehittämiselle on paremmat mahdollisuudet. Tulevaisuuteen ei ole vastauksia, mutta lapsen ja seniorin ylisukupolvinen kanssakäyminen varhaiskasvatuksessa on ponnistusten arvoisa asia. Tämän kyselyn tulosten perusteella voidaan tulkita, että päiväkodeissa ollaan

valmiita vastaanottamaan seniorit. Voisiko se omalta osaltaan vahvistaa vapaaehtoista senioritoiminnan asemaa sekä sen rahoitusta ja siten varmistaa toiminnan kehittämisen ja kasvamisen?

Opinnäytetyö lisäsi varhaiskasvatuksessa tietoisuutta Kylämummi ja -vaari -toiminnasta, koska vastaajista yli puolet (55 %) ei ollut aikaisemmin kuullut toiminnasta. Kysely lisäsi myös myön-teistä kiinnostusta palvelua kohtaan. MLL:n Uudenmaan piiri sai tutkimuksella uutta tietoa pääkaupunkiseudun varhaiskasvattajien näkemyksistä ja kokemuksista vapaaehtoisesta ikäih-misestä päiväkodissa. Tutkimuksessa esille tulleiden kehittämissuosittelujen pohjalta järjestöllä on mahdollisuus rakentaa toimivampaa toimintamallia. MLL:n on hyvä pohtia myös tiedotta-misen merkitystä toiminnan kannalta. Toiminnasta oli tietoisia vain alle puolet vastaajista, mutta toiminnasta kiinnostuneita oli paljon. Toiminnasta tiedottamisen tulisi olla systemaati-tista kohdistuen sekä senioreihin, mutta myös pääkaupunkiseudun varhaiskasvatukseen. MLL:n Uudenmaan piiri voi käyttää tutkimuksen positiivisia tuloksia viestissään toiminnasta sekä senioreille että varhaiskasvatukseen.

Tutkimustulosten pohjalta kylämummien ja -vaarien koulutuksen sisältöön saatiin paljon uut-ta materiaalia. Kokoamalla varhaiskasvattajien ajatuksia koulutukseen, voidaan senioreille antaa jo etukäteen realistinen kuva tulevasta toiminnasta. Myös varhaiskasvattajien odotuk-sista seniorin osaamisesta voisi tuoda lisäelementin koulutukseen, jolloin koulutuksessa tai vertaistapaamisissa voisi antaa seniorille valmiita työkaluja päiväkodissa työskentelyyn.

Tutkimuksen tietoa voi hyödyntää myös muut ikäihmisten vapaaehtoistyötä tekevät toimijat. Tulos antaa ymmärtää, että päiväkodeilla on tarve vapaaehtoiselle seniorille, riippumatta järjestöstä, kunhan päiväkodit saavat toiminnalle järjestön tuen ja valmiin konseptin sekä saavat päiväkotiin järjestön kouluttaman seniorin.

Opinnäytetyöprosessi oli intensiivinen kokonaisuus ilman taukoja. Opinnäytetyön prosessin eri tehtävävaiheet ja aikataulu suunniteltiin tarkasti, ja työ eteni suunnitellussa aikataulussa. Opinnäytetyön suunnitelmassa arvioitiin opinnäytetyön valmistuvan syyskuun 2019 loppuun mennessä. Työ eteni aikataulussa vaihe vaiheelta noin kuuden kuukauden ajan. Aiheen idea syntyi marraskuussa 2018, jonka jälkeen aiheanalyysi tehtiin helmikuussa. Opinnäytetyön suunnitelma hyväksyttiin huhtikuussa 2019, jonka jälkeen alkoi aktiivisin vaihe opinnäytetyös-sä. Prosessissa eniten yllätti tutkimuslupien myöntämisen pitkä käsittelyaika. Ennen lupapäätöstä ei voi juurikaan edetä opinnoissa, koska kielteinen päätös muuttaisi täysin tutkimuksen suuntaa. Odotusaika ilman muita opintoja on turhan iso osa koko tutkimusajasta. Tärkein vaihe opinnäytetyössä oli verkkokyselyn sisällön laatiminen, johon käytettiin paljon suunnitte-lu- ja toteutusaikaa, koska kyselyn oli oltava huolellisesti laadittu, jotta kyselyn vastauksilla saatiin vastaukset haluttuihin tutkimuskysymyksiin. Työläin vaihe opinnäytetyössä oli tutki-mustulosten käsittely ja analyysi, joka oli ajallisesti isoin osa prosessia. Onko tämä työ tie-

teellisesti merkittävä? Tuomi ja Sarajärvi (2018, 97) esittää väitöskirjaa alemmista opinnäyt-teistä, että niistä on esitetty arvio, jossa vain yksi sadasta on tieteellisesti merkittävä tutki-mus. Tämä opinnäytetyö on sosiaalipuolen ammattikorkeakoulutuksen laajuuteen tehty työ, joka on opintojen harjoitustyö. Työ ei tuo tieteelle uutta tietoa, mutta koulutuksen mukaises-ti se tuo uutta tietoa työelämäedustajalle MLL:n Uudenmaan piirille varhaiskasvatuksen suh-tautumisesta, tarpeista ja haasteista Kylämummi ja -vaari -toiminnasta.

On upeaa, että päiväkodit suhtautuvat Kylämummi ja -vaari -toimintaan myönteisesti ja on upeaa, että meillä on vapaaehtoisia kylämummeja ja -vaareja, jotka ovat valmiita toimimaan lasten parissa. Toivottavasti tulevaisuudessa saadaan seniorit ja lapset kohtaamaan toisensa ja kokeneilta senioreilta välittyisi lapsille arvokasta tietoa lähiyhteisön menneisyydestä, ja lapset saisivat kokemuksen isovanhemmudesta ja ikäihmisistä. Tämän tutkimuksen avulla on pyritty edesauttamaan lasten ja senioreiden kohtaamista päiväkodeissa. Kyselyyn vastanneet ovat myös osallistumalla kyselyyn edesauttaneet Kylämummi ja -vaari -toiminnan laajenta-mista päiväkoteihin ja myönteinen suhtautuminen mahdollistaa sen laajentamisen. Lisäksi myönteinen suhtautuminen helpottaa vapaaehtoisten senioreiden rekrytoimista kylämum-meiksi ja -vaareiksi.

9.2 Luotettavuus ja eettisyys

Opinnäytetyössä tulee arvioida myös tutkimuksen luotettavuutta. Onnistunut tutkimus mittaa sitä, mitä tutkimusongelmalla halutaan selvittää. Tutkimuksen luotettavuuden selvittämisessä käytetään yleisesti kahta käsitettä reliaabelius ja validius. Validius tarkoittaa tutkimusmene-telmän mittaavan juuri oikeita asioita. Reliaabelius tarkoittaa tulosten toistettavuutta eli tutkimus antaa luotettavia ei-sattumanvaraisia tuloksia. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 231.)

Kvantitatiivisen tutkimuksen luotettavuuden selvittämiseen on olemassa erilaisia tilastollisia menettelytapoja, kun taas kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuden selvittämisessä painot-tuu kuvausten, selitysten ja tulkintojen yhteensopivuus. Määrällisen ja laadullisen tutkimuk-sen validiutta voidaan selvittää myös käyttämällä useita eri menetelmiä tutkimuksessa, jolloin puhutaan triangulaatiosta. (Hirsjärvi ym. 2009, 231-233.) Tulosten luotettavuutta vahvistaa, kun eri menetelmillä saadaan samanlaisia tuloksia tutkimusongelmaan. Riskinä voi olla myös tulosten ristiriitaisuus, mutta monimenetelmäisyys toisi nämä virheet esille. (Kananen 2017, 154-155.) Opinnäytetyössä nähtiin kahden tutkimusmenetelmän käyttö vahvuutena, jossa pystyttiin laadullisen aineiston avulla vahvistamaan määrällisen aineiston tuloksia.

Opinnäytetyön validius pyrittiin varmistamaan huolellisella suunnittelulla sekä tutkimusongelmaa ja -kysymyksiä pohdittaessa että näistä johdettuja verkkokyselyn kysymyksiä suunniteltaessa. Verkkokyselyn kysymysten tulee mitata oikeita asioita tuottaen valideja mittaustuloksia kattaen koko tutkimusongelman. Heikkilän (2014) mukaan validius tarkoittaa systemaattisen virheen puuttumista. Mittareiden oikeellisuutta varmistettiin käymällä verkkokyselyn kysymykset läpi sekä ohjaavan opettajan että MLL:n henkilökunnan kanssa sekä testaamalla kyselylomake testikäyttäjillä ennen lopullisen kyselyn lähettämistä eteenpäin. Perusjoukkoa määriteltessä pyrittiin myös varmistamaan mahdollisimman monta vastausta edesauttamaan validin tutkimustuloksen saamista. Otoksen sijaan kysely lähetettiin kaikkiin pääkaupunkiseudun suomenkielisiin kunnallisiin päiväkodeihin. Luotettavan mittaustuloksen saamiseksi tuli varmistaa myös, että kyselyn kohderyhmä on oikea ja heillä on tarpeeksi tietoa kyselyn vastaamiseen. Kysely kohdennettiin päiväkodin varhaiskasvattajille. (Heikkilä 2014, 27-28.)

Verkkokyselyllä haluttiin selvittää, miten pääkaupunkiseudun varhaiskasvattajat suhtautuvat Kylämummi ja -vaari -toimintaan, millaisia tarpeita ja haasteita he toiminnassa näkevät. Verkkokyselyssä oli aiheeseen liittyen taustatiedot mukaan lukien 28 kysymystä ja vastauksia saatiin yhteensä 75 vastausta. Verkkokyselyyn tulneiden vastusten määrään oltiin tyytyväisiä, koska yleensä opinnäytetöihin vastaajamäärät ovat olleet vähäisiä, joten 75 vastusta oli siihen suhteutettuna hyvä tulos. Oliko tutkimuksen aineisto edustava ja yleistettävissä? Tuomi ja Sarajärvi (2018, 98) arvioivat, että opinnäytetyön aineiston koko ei ole tärkein kriteeri, vaan analyysin tulokintojen laatu. Kyselyn tuloksissa toistui yhtenäisiä vastauksia, jolloin vastaajien määrän kasvattaminen ei olisi muuttanut tulosta. Erityisesti Helsingin kyselyn saatteessa ja tutkimustiedotteessa tuli ohjeiden mukaan painottaa korostetusti vapaaehtoisuutta, jotta henkilökuntaa häiritäisiin kyselyllä mahdollisimman vähän. Tämä osaltaan saattoi vaikuttaa vastausinnokkuuteen. Pyyntö oli kuitenkin ymmärrettävä ja eettisesti oikea toimintatapa. Jos kysely olisi mennyt varhaiskasvatuksen johdon kautta, niin kyselyyn vastaaminen olisi saattanut olla tehokkaampaa.

Aineiston käsittelyssä ja analyysissä määrälliselle tutkimusaineistolle tehtiin perustason analyysi, jossa hyödynnettiin suoria jakaumia sekä ristiintaulukointia. Määrällisen tutkimuksen luotettavuutta lisäsi Google Forms-työkalun valmis havaintomatriisitaulukko, joka vähensi tallennettavan tiedon virhemahdollisuutta aineiston osalta. Määrällisen tutkimuksen osalta taulukkolaskennalla lasketut tulokset vielä tarkastus-laskettiin. Laadullinen tutkimusaineisto luokiteltiin käsitteisiin, joka olisi mahdollistanut myös aineiston kvantifioinnin eli laskennallisen tuloksen. Kvantifioinnissa lasketaan, kuinka monta kertaa luokka esiintyy aineistossa (Tuomi & Sarajärvi 2018, 105). Vastaajien määrät olisi voinut analysoida myös määrällisesti. Aineisto analysoitiin laadullisesti, jotta se toisi ymmärrystä ja lisätietoa määrällisen tuloksen rinnalle. Analyysimenetelmä päätettiin jo opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa. Kysymysloma-

ke suunniteltiin sen mukaisesti, että määrällisten kysymysten rinnalle tehtiin laadullisia kysymyksiä, jotka tukisivat toisiaan analyysin luotettavuuden osalta.

Tutkimuksella saatiin selville varhaiskasvatuksen näkemyksiä, mutta suppeasti kokemustietoa. Tähän oltiin varautuneita, koska toiminta on vähäistä päiväkodeissa. Vastaukset olivat kuitenkin yhtenäiset, joten vähäinenkin määrä antoi samansuuntaiset vastaukset, joka vahvisti aineiston luotettavuutta. Tutkimuksen kohdalla pitää myös huomioida verkkokyselyn yleiset haitat, esimerkiksi miten huolellisesti ja rehellisesti kyselyyn on pyritty vastaamaan tai ovatko vastausvaihtoehdot vastanneet vastaajien näkökulmia. (Hirsjärvi ym. 2009, 231.) Positiivinen havainto kuitenkin oli, miten huolellisesti kyselyyn oli vastattu, koska myös avoimiin kysymyksiin oli vastattu laajalti, joka antoi siten tutkimukselle arvokasta ja syvällisempää ymmärrystä.

Opinnäytetyön tekijää ohjaa myös eettiset ja moraaliset velvoitteet. Opiskelijan tulee sitoutua noudattamaan hyvää tieteellistä käytäntöä, jota eettisesti hyvä tutkimus edellyttää. Hyvässä tieteellisessä käytännössä painotetaan rehellisyyttä, avoimuutta, huolellisuutta sekä tarkkuutta niin itse tutkimustyössä kuin tulosten arvioinnissa ja esittämisessä. Tähän pyrittiin opinnäytetyössä. Tärkeää on myös huomioida ja kunnioittaa toisten tekemiä töitä ja saavutuksia samasta aiheesta sekä tuoda näiden aineistojen osuus ja merkitys selkeästi esille omassa opinnäytetyössään. Opinnäytetyössä kiinnitettiin huomiota lähdekriittisyyteen sekä asianmukaiseen lähdeviitteiden käyttöön. (Arene 2018; Hirsjärvi ym. 2009, 23-24.) Opinnäytetyössä pyrittiin avoimuuteen, huolellisuuteen sekä selkeyteen.

Opinnäytetyöhön liittyvän tutkimusaineiston osalta tulee varmistaa, että eettisiä ristiriitoja tai ongelmia ei ole. Lähtökohta kaikille kyselyille on ihmisarvon kunnioittaminen. Henkilö voi itse päättää osallistuuko tutkimukseen. Verkkokyselyyn osallistuminen oli vapaaehtoista. Vastaajille annettiin verkkokyselyn saatteessa sekä tutkimustiedotteessa tutkimuksesta riittävät ja tärkeät tiedot, että henkilö sai oikean ja todellisen kuvan tutkimuksesta. Dokumentit sisälsivät myös mm. tutkimuksen tavoitteen sekä tiedon, miten vastaajien tietoja käsitellään. Kyselyyn vastattiin anonyymisti, joten aineisto ei sisältänyt vastaajien henkilötietoja. Vastausaineiston käsittelyn jälkeen vastausaineistot tuhottiin. (Hirsjärvi ym. 2009, 25.)

9.3 Jatkotutkimus ja kehittämis ehdotukset

Tämä kyselytutkimus ei anna lopullisia vastauksia Kylänummi ja -vaari -toiminnan kehittämiseen vaan tulokset antavat pohjaa, kun luodaan toimintamallia järjestön ja varhaiskasvatuksen välille. Tutkimus antoi vahvistusta, että toiminnalle tarvitaan strukturoitu toimintamalli, jotta säästetään varhaiskasvatuksen resursseja ja helpotetaan seniorin pääsyä päiväkoteihin.

Vapaaehtoistyö vaatii jatkuvaa kehittämistä ja hyvää yhteistyötä varhaiskasvatukseen, jotta Kylämummi ja -vaari -toiminta pysyy mukana varhaiskasvatuksen ja ylipäänsä yhteiskunnan kehityksessä. Jos muutoksessa ei pysytä mukana tai yhteistyö on ohutta, niin vapaaehtoistyön kiinnostus päiväkodeissa voi jäädä lyhytaikaiseksi.

Kylämummi ja -vaari -toiminnan tulisi saada myös pääkaupunkiseudun varhaiskasvattajien päättäjien tuki, näin myös yksittäisen varhaiskasvattajan olisi helpompi saada toiminnalle tuki oman yksikkönsä johdolta, kun toiminnalle on tuki kautta linjan. Kun toiminnan tavoitteet ja resurssointi on kohdallaan, olisi hyvä tiedottaa toiminnasta myös päättäjien suuntaan, yksittäisten päiväkotikontaktien lisäksi. Miten palvelua saisi edistettyä, jos mukana kehittämisessä olisi Opetusvirasto ja varhaiskasvatuksen johto? Entä jos Kylämummi ja -vaari -toimintaa olisi rahoittamassa STEA, niin edistäisikö toimintaan satsaus sen laajentumista päiväkoteihin? Jos MLL Uudenmaan piirin toimintaa koordinoiva voisi käyttää koko työaikansa sukupolvitoimintaan 50 prosentin sijaan, niin lisäisikö se palvelun saantia?

Päiväkotien myönteinen suhtautuminen Kylämummi ja -vaari -toimintaan on odottamaton ja mieluinen tulos. Tähän tulokseen ei voi kuitenkaan yksistään turvautua, koska vapaaehtoisia on tällä hetkellä suhteellisen vähän päiväkodeissa, niin tarvitaan tarkempaa selvitystä esteistä. Eräässä laadullisen kysymyksen vastauksessa nähtiin toiminta kannatettavana, mutta arveltiin, ettei siitä innostuta varhaiskasvattajien lisätyön vuoksi. Toiminnasta aiheutuvaksi lisätyöksi mainittiin vapaaehtoisen vierailun suunnittelu-, valmistelu- ja ohjaustyö. Jatkotutkimuksena voisi tehdä kyselyn haastattelumenetelmällä varhaiskasvatukseen ja varhaiskasvatuksen johdolle. Haastattelulla saisi selville syvällisemmin vastausten taustoja ja selityksiä sekä se antaisi paremmin tietoa esteistä.

Tässä tutkimuksessa tulokset painottuivat varhaiskasvattajien näkemykseen, enemmän kuin kokemukseen. Tulevaisuudessa, kun Kylämummi ja -vaari -toimintaa laajennetaan päiväkoteihin, niin toiminnan kehittämiseksi tulee systemaattisesti muistaa kysyä päiväkotien ja senioreiden kokemuksia sekä niiden avulla kartoittaa kehittämistarpeita toiminnalle.

Tutkimuksen päätyttyä kehittämissuosituksot luovutettiin MLL:n Uudenmaan piirille, jolla on mahdollisuus kehittää toimintaa suositusten pohjalta. Suositus sisälsi näkökulmia toiminnan edistämiseksi ja kehittämiseksi esimerkiksi kuvaten toiminnan tarpeita, hyötyjä ja mahdollisuuksia. Näiden pohjalta on mahdollisuus rakentaa toimivampaa strukturoitua toimintamallia varhaiskasvatukseen. Kehityssuosituksista tehtiin erillinen dokumentti toimeksiantajalle.

9.4 Ammatillinen kasvu

Ammatillisen kasvun kannalta tärkeintä ei ollut pelkästään opinnäytetyön lopputulos, vaan koko opinnäytetyöprosessi, löytää merkitys työstästä työstä. Opinnäytetyötä tehdessä myös tekijän oma kompetenssi kasvoi, mahdollisuus ammatilliseen kehitykseen motivoi oppimaan lisää. Opinnäytetyöprosessi oli opettavainen. Teoriaosuutta ja tuloksia työstäessä perehdyttiin laajasti Kylämummi ja -vaari -toiminnan lisäksi ylisukupolvisen kanssakäymiseen sekä ikäihmisten vapaaehtoistyöhön. Opinnäytetyöhön liittyvän aineiston kautta opittiin uutta ja ammatillinen osaaminen kasvoi. Opinnäytetyössä on vain osa siitä lähdeaineistosta, johon tutkimuksen aikana perehdyttiin. Opinnäytetyöprosessin läpikäyminen antoi vahvistusta ja auttoi myös hahmottamaan sosionomin työkentän monia mahdollisuuksia. Opinnäytetyötä tehdessä pääsi tutustumaan tarkemmin muun muassa varhaiskasvatukseen, vapaaehtoistyöhön ja järjestötoimintaan sekä senioritoimintaan. Lisäksi osaaminen kasvoi kahdesta menetelmästä, kun tutkimuksessa käytettiin monimenetelmällisyyttä eli määrällistä ja laadullista menetelmää.

Opinnäytetyön sisältöä voi tulevaisuudessa hyödyntää erityisesti päiväkodeissa varhaiskasvatuksen opettajan tehtävissä. Huomioida työskentelyssä ylisukupolvisen kanssakäymisen tarkeys ja ikäihmisten vapaaehtoistyön mahdollisuudet sekä hyödyntää järjestöjen tarjoamaa tukea päiväkodeille. Omaan päiväkotityöhön tulee kuulumaan luoda lapsille mahdollisuus lähiyhteisön menneisyyteen tutustumiseen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Opinnäytetyössä oli tärkeää ja antoisaa yhteistyö työparin kanssa. Antoisassa tiimityössä luotiin turvallinen ja kannustava työympäristö molemmille tekijöille. Tekijät toimivat toistensa mentorina ohjaten ja tukien toisia työssä eteenpäin. Opinnäytetyössä edettiin pienin askelin työstäen yhtä vaihetta kerrallaan miettimättä seuraavaa. Yhteinen pohdinta auttoi eteneämään vaikeidenkin ongelmakohtien yli, muun muassa tutkimusmenetelmien lähdeaineistot olivat usein sisällöltään ristiriitaisia, jolloin työpari auttoi päätöksen tekemisessä. Vaikka opinnäytetyö tehtiin parityönä, niin siinä oli paljon myös yksin tekemistä. Opinnäytetyö vaati itseohjautuvuutta, sinnikkyyttä ja luottamusta omaan ja toisen tekemiseen. Usein yhteisen kirjoittamisen oletetaan helpottavan työtä, mutta yhteiskirjoittamisessa työmäärä ei vähene, mutta tekstiin saa yhdessä tekemällä syvyyttä ja monimuotoisuutta.

Saimme opinnäytetyön tehtävänannon MLL:n Uudenmaan piiriltä. Tutkimuksessa oli tarkoitus tuottaa heille tietoa, jonka pohjalta he voisivat kehittää Kylämummi ja -vaari -toimintaa. Työstimme tutkimusta itsenäisesti, ja tarvittaessa järjestö antoi työhön tuen sekä ohjauksen. Muutoksissa ja ongelmatilanteissa sovittiin päätettävistä asioista yhdessä, ja heille annettiin tilannetietoa tutkimuksen etenemisestä.

Opinnäytetyöprosessi kosketti laajasti myös kirjoittajien ympärillä olevia ihmisiä, koska ajallisesti työstöprosessi oli pitkä, ja työ oli jatkuvasti mukana myös ajatuksissa. Lämmin kiitos kaikille opinnäytetyöhön osallistuneille ammattilaisille ja perheille ja läheisille!

Lähteet

Painetut

Ahonen, L. 2017. Vasun käyttöopas. Juva: Bookwell.

Alasuutari, P. 2007. Laadullinen tutkimus. 3.uudistettu painos. Vaajakoski: Gummerus kirjapaino.

Fågel, S., Rotkirch, A. & Söderling, I. (toim.) 2010. Farkkumummoja ja pehmoaareja - uusia ikkunoita isovanhemmuuteen. Väestöliitto. Forssa: Forssan kirjapaino.

Harju, A. 2005. Kansalaisyhteiskunta vapaaehtoistoiminnan innoittajana. Teoksessa Nylund, M. & Yeung, A. (toim.) Vapaaehtoistointa: anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino, 58-82.

Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. 9. painos. Helsinki: Edita.

Helenius, A. & Lummelahti, L. 2018. Varhaiskasvatus perusteita. Saksa: BoD

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2013. Tutki ja kirjoita. 15.-17.painos. Porvoo: Bookwell.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Juurakko, A., Rippstein, K., Väättänen, E., Viinikka, A., Ylikojola, L. & Ylönen A. 2007. Sukupolvet lapsuuden tukena - Opas kylämummi ja -vaari -toiminnan käynnistämiseen. Helsinki: Mannerheimin Lastensuojeluliitto.

Kananen, J. 2008. Kvantti. Kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Juvenes Print.

Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Juvenes Print.

Kananen, J. 2014. Verkkotutkimus opinnäytetyönä. Laadullisen ja määrällisen verkkotutkimuksen opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Juvenes Print.

Kiljunen, K. 2015. Eläkeläisten taitettu itsetunto. Seniorikansalaisena nyky-Suomessa. Helsinki: Minerva Kustannus Oy.

Kuuluvainen, S. 2015. Vapaaehtoistyön johtaminen. Kansalaisfoorumi SKAF ry. Helsinki. Lönnberg.

Marin, M. 2002. Yhteiskunta ja hyvä vanheneminen: lähestymistapoja hyvän vanhenemisen yhteiskunnallisiin ehtoihin. Teoksessa Heikkinen, E. & Marin, M. (toim.) Vanhuuden voimavarat. Helsinki: Tammi, 89-118.

Mäkinen, J. 2017. Vapaaehtoistyöstä. Teoksessa Tenhunen, T. & Porkka, S-T. (toim.) Vapaaehtoistyön työnohjauksen ytimessä. Suomen mielenterveysseura. Somero: Sälekarin kirjapaino, 15-30.

Mönkkönen, K. 2005. Toiminnallinen vaikuttaminen. Teoksessa Nylund, M. & Yeung, A. (toim.) Vapaaehtoistoiminta: anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino, 277-304.

Nylund, M. & Yeung, A. 2005. Vapaaehtoisuuden anti, arvot ja osallisuus murroksessa. Teoksessa Nylund, M. & Yeung, A. (toim.) Vapaaehtoistoiminta: anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino, 13-38.

Ojanen, M. 2001. Auttajaksi oppiminen - psykologia minuuden tulkkina. Teoksessa Eskola, A. & Kurki, L. (toim.) Vapaaehtoistyö auttamisena ja oppimisena. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino, 95-110.

Reunamo, J., Virkki, S. & Hietala, M. 2014. Teoksessa Reunamo, J. (toim.) Varhaiskasvatuksen kehittäminen. Kehitystehtäviä ja ratkaisumalleja. Juva: Bookwell, 93-119.

Roos, P. 2016. Mitä kuuluu? Lapsen kertomukset ja osallisuus päiväkotiarjessa. Vaasa: Waasa Graphics.

Saarenheimo, M. 2008. Kokemustieto ja hiljainen tieto ikäihmisten ja yhteisöjen voimavarana. Teoksessa Suomi, A. & Hakonen, S. (toim.) Kuluerästä voimavaraksi. Sosiokulttuurinen puheenvuoro ikääntymiskysymyksiin. Jyväskylä: PS-kustannus, 160-168.

Sorri, H. 2005. Elämän käänneet. Teoksessa Nylund, M. & Yeung, A. (toim.) Vapaaehtoistoiminta: anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino, 126-142.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Valli, R.(toim.) 2018. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 5. uudistettu painos. Keuruu: Otavan kirjapaino.

Yeung, A. 2005. Tutkimustyökaluja vapaaehtoisuuden mysteeriin. Teoksessa Nylund, M. & Yeung, A. (toim.) Vapaaehtoistoiminta: anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino, 83-103.

Yeung, A. 2005. Vapaaehtoistoiminnan timantti. Teoksessa Nylund, M. & Yeung, A. (toim.) Vapaaehtoistoiminta: anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino, 104-125.

Sähköiset

Arene. 2018. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. Luettu 27.3.2019. http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2018/arene_ammattikorkeakoulujen-opinnaytetoiden-eettiset-suositukset.pdf?t=1526903222

Cortellesi, G. & Kernan, M. 2016. Together old and young: How informal contact between young children and older people can lead to intergenerational solidarity. *Studia Paedagogica* 21/2016. Luettu 20.9.2019. <http://dx.doi.org/nelli.laurea.fi/10.5817/SP2016-2-7>

Heikkilä, T. 2014. Kvantitatiivinen tutkimus. Luettu 31.3.2019. <http://www.tilastollinentutkimus.fi/1.TUTKIMUSTUKI/KvantitatiivinenTutkimus.pdf>

Herlin, E. 2018. Päiväkodissa vierailevan kylävaarin merkitys lapselle. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, opettajankoulutuslaitos. Helsinki. Luettu 1.2.2019. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/236279/emma_herlin_pg_2018.pdf?sequence=2

Koivula, E. 2018. "Lapsella ei voi olla liikaa välittäviä aikuisia ympärillä" MLL:n Kylämummit ja -vaarit toiminta Seinäjoen päiväkodeissa. Opinnäytetyö. Seinäjoen ammattikorkeakoulu, sosiaali- ja terveystieteiden koulutusohjelma. Luettu 1.8.2019.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/148846/eveliina_koivula.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Leppänen, N & Virkakoski, N. 2014. Kylämummi ja -vaaritoiminnan kokemukselliset vaikutukset vapaaehtoistyöntekijän hyvinvointiin. Opinnäytetyö. Laurea ammattikorkeakoulu, hoitotyön koulutusohjelma. Luettu 1.8.2019.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/71744/Leppanen_Nina_Virtakoski_Niina.pdf?sequence=1&isAllowed=y

MLL. 2017. Mannerheimin Lastensuojeluliitto. MLL:n Suunta 2024. Luettu 7.4.2019.
https://dzmdrewnq2zx.cloudfront.net/prod/2018/10/16093929/-MLLn_Suunta_2024_nettiin.pdf

MLL. 2019a. Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Tietoa MLL:sta. Luettu 10.9.2019.
<https://www.mll.fi/tietoa-mllsta/organisaatio/mlln-strategia/>

MLL. 2019b. Mannerheimin Lastensuojeluliitto. MLL 2018. Luettu 10.9.2019.
<https://dzmdrewnq2zx.cloudfront.net/prod/2019/05/15142957/MLL-vuosikertomus-2018-VERKKOON.pdf>

Neffling, S. & Orava, J. 2013. Sukupolvien välisen vuorovaikutuksen vahvistaminen leikin avulla. Opinnäytetyö. Laurea ammattikorkeakoulu, sosiaalialan koulutusohjelma. Luettu 1.8.2019.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/67982/Opinnaytetyo_Neffling_Orava.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Opetushallitus. 2019. Mitä on varhaiskasvatus? Varhaiskasvatus. Luettu 17.8.2019.
<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mita-varhaiskasvatus>

Rajaniemi, J. 2009. Mielekkäästi vapaaehtoistoiminnassa - Tuloksia kyselystä järjestöjen ikääntyneille jäsenille. Raportteja 2/2009. Helsinki: Ikäinstituutti. Luettu 28.8.2019.
<https://www.ikainstituutti.fi/content/uploads/2016/09/Mielekkäästi.pdf>

THL. 2018. Terveystieteen ja hyvinvoinnin laitos. Tilastoraportti 32/2018. Luettu 24.9.2019.
http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136962/Tr32_18.pdf?sequence=5&isAllowed=y

Ukkonen-Mikkola, T. 2011. Sukupolvien kohtaamisia lasten ja vanhusten yhteisessä palvelukeskuksessa. Väitöskirja. Tampereen yliopisto, kasvatustieteiden laitos. Tampere. Luettu 1.2.2019.
<http://tampub.uta.fi/handle/10024/66723>

Unicef. 2019. YK:n yleissopimus LAPSEN OIKEUKSISTA. Luettu 13.9.2019.
https://unicef.studio.crasman.fi/pub/public/pdf/LOS_A5fi.pdf

Valliluoto, S. 2014. Vapaaehtoistoiminnan mahdollisuuksista ja esteistä. SITRA. Luettu 28.8.2019.
<https://www.sitra.fi/julkaisut/vapaaehtoistoiminnan-mahdollisuuksista-ja-esteista/>

Valtiovaraministeriö. 2015. Vapaaehtoistyö, talkootyö, naapuriapu - kaikki käy. Luettu 26.4.2019.
<https://oikeusministerio.fi/documents/1410853/4735113/Vapaaehtoisty%C3%B6%2C+talkooty%C3%B6%2C+naapuritus%C3%B6%2C+kaikki+k%C3%A4y+%281%29.pdf/df24753d-3445-458b-8970->

fc30de6bd3a3/Vapaaehtoisty%C3%B6%2C+talkooty%C3%B6%2C+naapurity%C3%B6+-+kaikki+k%C3%A4y+%281%29.pdf.pdf

Varhaiskasvatuslaki 13.7.2018/540. Luettu 17.8.2019.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540>

Vasu 2018. 2019. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. Opetushallitus. Luettu 17.8.2019.
https://www.oph.fi/download/195244_Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet19.12.2018.pdf

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Luettu 15.9.2019.
<http://hanna.vilka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-mittaa.pdf>

Weckström, E., Jääskeläinen, V., Ruokonen, I., Karlsson, L. & Ruismäki, H. 2017. Steps Together: Children's Experiences of Participation in Club Activities With the Elderly. *Journal of Intergenerational Relationships* 15/2017. Luettu 17.7.2019.
<https://doi.org/10.1080/15350770.2017.1330063>

Julkaisemattomat

Rinta-Jouppi, A. 2019. Perhetoiminnan koordinaattorin haastattelu Kylämummi ja -vaari -toiminnasta 15.4.2019. Mannerheimin lastensuojeluliiton Uudenmaanpiiri ry. Helsinki.

Rippstein, K. 2008. Yhteisöllinen isovanhemmuus: Isovanhempi-ikäisten näkökulmia sukupolvia yhdistävään vapaaehtoistoimintaan. Pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto, kasvatustieteiden laitos. Turku. S-posti piritta.minkkinen@student.laurea.fi. Tulostettu 12.8.2019.

Kuviot

Kuvio 1. Tietoperustan keskeisimmät käsitteet ja niiden yhteys tutkimukseen	7
Kuvio 2. Toiminnan laajuus MLL Uudenmaan piirin alueella (03/2019)	17
Kuvio 3. MLL:n Kylämummi ja -vaari -toiminnan prosessivaiheet ja kehittämisalue	18
Kuvio 4. Opinnäytetyön tutkimusote	21
Kuvio 5. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin vaiheet mukaillen Tuomi ja Sarajärvi (2018, 101-107, 122-127) analyysimallia	30
Kuvio 6. Varhaiskasvattajien suhtautuminen	49
Kuvio 7. Varhaiskasvattajien aikaisempi kokemus	50

Taulukot

Taulukko 1. Vastaajien esittely	31
Taulukko 2. Vastaajien suhtautuminen toimintaan	33
Taulukko 3. Vastaajien aikaisempi kokemus	35
Taulukko 4. Vastaajien tarpeet	41
Taulukko 5. Toiminta päiväkodissa	42
Taulukko 6. Toiminnan hyödyt	44
Taulukko 7. Toiminnan tuki ja ohjaus	45

Liitteet

Liite 1: Tutkimuslupapäätökset, Helsinki, Vantaa, Espoo.....	70
Liite 2: Verkkokyselyn prosessikaavio.....	74
Liite 3: Verkkokysely	77
Liite 4: Saate kyselyyn, Helsinki, Vantaa, Espoo	82
Liite 5: Tutkimustiedote, esimerkkinä Helsingin päiväkodeille lähetetty tiedote.....	85
Liite 6: Laadullisen sisällönanalyysin esimerkki Kysymys 9. aineistosta	87

Liite 1: Tutkimuslupapäätökset, Helsinki, Vantaa, Espoo

Helsingin lupapäätös

				
	Helsingin kaupunki Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palvelukokonaisuus	Pöytäkirjanote 27.05.2019	1 (3)	
Varhaiskasvatusjohtaja				
Karita Rasinkangas				

46 §

Päätös tutkimusluvan myöntämisestä HEL 2019-004991

HEL 2019-004991 T 13 02 01

Päätös

Varhaiskasvatusjohtaja päätti myöntää tutkimusluvan Karita Rasinkangas ym. amk-opinnäytetyölle "Kylämummi ja -vaari -toiminnan kehittäminen varhaiskasvatuksessa" päätöksen perusteluista tarkemmin ilmenevillä ehdoilla. Tutkimuslupapäätös on voimassa 31.12.2019 saakka.

Päätöksen perustelut

Karita Rasinkangas ym. on hakenut tutkimuslupaa liittyen amk-opinnäytetyöhön, joka tehdään Mannerheimin lastensuojeluliiton (MLL) Uudenmaan piirille. Opinnäytetyössä selvitetään päiväkotien näkemyksiä MLL:n Uudenmaan piirin kylämummi- ja vaaritoiminnasta. Opinnäytetyön tuloksia hyödynnetään MLL:n Uudenmaanpiirin kylämummi- ja vaaritoiminnan kehittämisessä.

Tutkimusaineisto kerätään sähköisellä kyselyllä, joka on suunnattu varhaiskasvatuksen ammattilaisille pääkaupunkiseudun kunnallisissa suomenkielisisä päiväkodeissa. Kyselyyn vastataan nimettömästi. Helsingin kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla kysely lähetetään kaikkiin suomenkielisiin päiväkoteihin. Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista.

Tutkimusaineisto kerätään ajalla 22.5.-30.6.2019 päiväkotien toiminta-ajat huomioiden. Tutkimusaineistoa käsitellään ja säilytetään tutkimuksen teon ajan hyvää tieteellistä käytäntöä noudattaen. Aineisto hävitetään opinnäytetyön valmistuttua, viimeistään 31.12.2019. Tutkimusaineisto ei sisällä henkilöiden tunnistetietoja.

Tutkimuslupaan sovelletaan seuraavia ehtoja:

Postiosoite
PL 51300
00059 HELSINGIN KAUPUNKI

Käyntiosoite
Toivakatu 2 D
Helsinki 51

Puhelin
+358 9 310 8600
Faksi
+358 9 36390

Y-tunnus
0201259-5

Tilinho
F:2922861800003006
Alv.nro
FI02012596

Helsingin kaupunki
Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala
Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen
palvelukokonaisuus

Pöytäkirjanote

2 (3)

27.05.2019

Varhaiskasvatusjohtaja

Päätös antaa mahdollisuuden tutkimusaineiston keräämiseen ajalla 22.5.-30.6.2019 päiväkotien toiminta-ajat huomioiden.

Päätös ei anna oikeutta saada tietoja Helsingin kaupungin asiakirja- ja rekisteriaineistoista.

Tutkimukseen osallistuneiden yksittäisten henkilöiden tunnistetietoja ei saa ilmaista tutkimusraportissa tai muulla tavoin.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala ei osallistu tutkimuksen toteuttamiseen.

Tutkimuksesta ei tule koitua kustannuksia kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle.

Tutkimusraportin sähköinen osoite toimitetaan kasvatuksen ja koulutuksen toimialan käyttöön sähköpostiosoitteeseen: kasko.tutkimusluvat@hel.fi

Lisätiedot

Elina Vismanen, arviointiasiantuntija, puhelin: 310 22174
elina.vismanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Tutkimuslupahakemus, Kylämummi ja -vaari -toiminnan kehittäminen varhaiskasvatuksessa (Salassa pidettävä, Julkl. 24 § 1 mom 21 k.)
- 2 Tutkimussuunnitelman tiivistelmä, Kylämummi ja -vaari -toiminnan kehittäminen varhaiskasvatuksessa (Salassa pidettävä, Julkl. 24 § 1 mom 21 k.)
- 3 Tutkimussuunnitelma, Kylämummi ja -vaari -toiminnan kehittäminen varhaiskasvatuksessa (Salassa pidettävä, Julkl. 24 § 1 mom 21 k.)
- 4 Tutkimustiedote (Salassa pidettävä, Julkl. 24 § 1 mom 21 k.)
- 5 Saatteet_kyselyyn (Salassa pidettävä, Julkl. 24 § 1 mom 21 k.)
- 6 Tutkimuslupahakemus, liite, kysely (Salassa pidettävä, Julkl. 24 § 1 mom 21 k.)

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kasvatus- ja koulutuslautakunta

Otteet

Ote
Hakija

Otteen liitteet

Oikaisuvaatimusohje, kasvatus- ja koulutuslautakunta

Pöytäkirjanote on lähetetty asianosaiselle 4.6.2019.

Postiosoite
PL 01300
00009 HELSINGIN KAUPUNKI

Käyntiosoite
Toivakatu 2 D
Helsinki 51

Puhelin
+358 9 310 8900
Faksi
+358 9 85300

Y-tunnus
0201259-8

Tiliro
FI2922391900000009
Alv.nro
FI02012568

Vantaan lupapäätös

Vantaa

Viranhaltijapäätös

§ 23/2019

sivu 1 (2)

22.05.2019

VD/3811/13.00.00/2019

Sivistystoimi / Varhaiskasvatus
Kehittämispäällikkö Halme Katjamaria

Tutkimusluvan myöntäminen/Kylämummi ja -vaari -toiminnan kehittäminen varhaiskasvatuksessa/Rasinkangas Karita, Minkkinen Piritta

Laurea-ammattikorkeakoulun opiskelijat, Rasinkangas Karita ja Minkkinen Piritta, hakevat tutkimuslupaa opinnäytetyötä varten. Tutkimuksen nimi on "Kylämummi ja -vaari -toiminnan kehittäminen varhaiskasvatuksessa".

Tutkimuksen tavoitteena on kehittää ja vahvistaa Mannerheimin Lastensuojeluliiton toteuttamaa Kylämummi ja kylävaari -vapaaehtoistoimintaa osana pääkaupunkiseudun varhaiskasvatuksessa, mukaan lukien vantaalaiset päiväkodit. Kehittämistyön pohjana on tutkimuksessa toteutettava varhaiskasvatuksen ammattilaisille kohdistettu kysely, jossa kartoitetaan heidän näkemystään toimivasta toimintamallista.

Tutkimuksen aineistonkeruumenetelmänä hyödynnetään sähköistä kyselylomaketta, joka kohdistetaan pääkaupunkiseudun päiväkoteihin.

Päätän

- 1) myöntää tutkimusluvan Karita Rasinkankaan ja Piritta Minkkisen opinnäytetyölle, jonka aiheena on Kylämummi ja -vaaritoiminnan kehittäminen varhaiskasvatuksessa
- 2) että, tutkijat sitoutuvat noudattamaan tutkimuseettisiä periaatteita. Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista
- 3) että, tutkijan tulee käsitellä henkilötietoja yleisen tietosuojasetuksen (GDPR, 25.5.2018) mukaisesti
- 4) että, tutkijan tulee toimittaa yksi kappale tutkimuksesta PDF-tiedostomuodossa osoitteeseen kirjaamo(at)vantaa.fi

Päiväys Vantaa 22.05.2019

Allekirjoitus

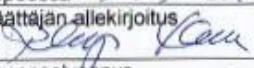
Nimen selvennys Halme Katjamaria

Virka-asema Kehittämispäällikkö

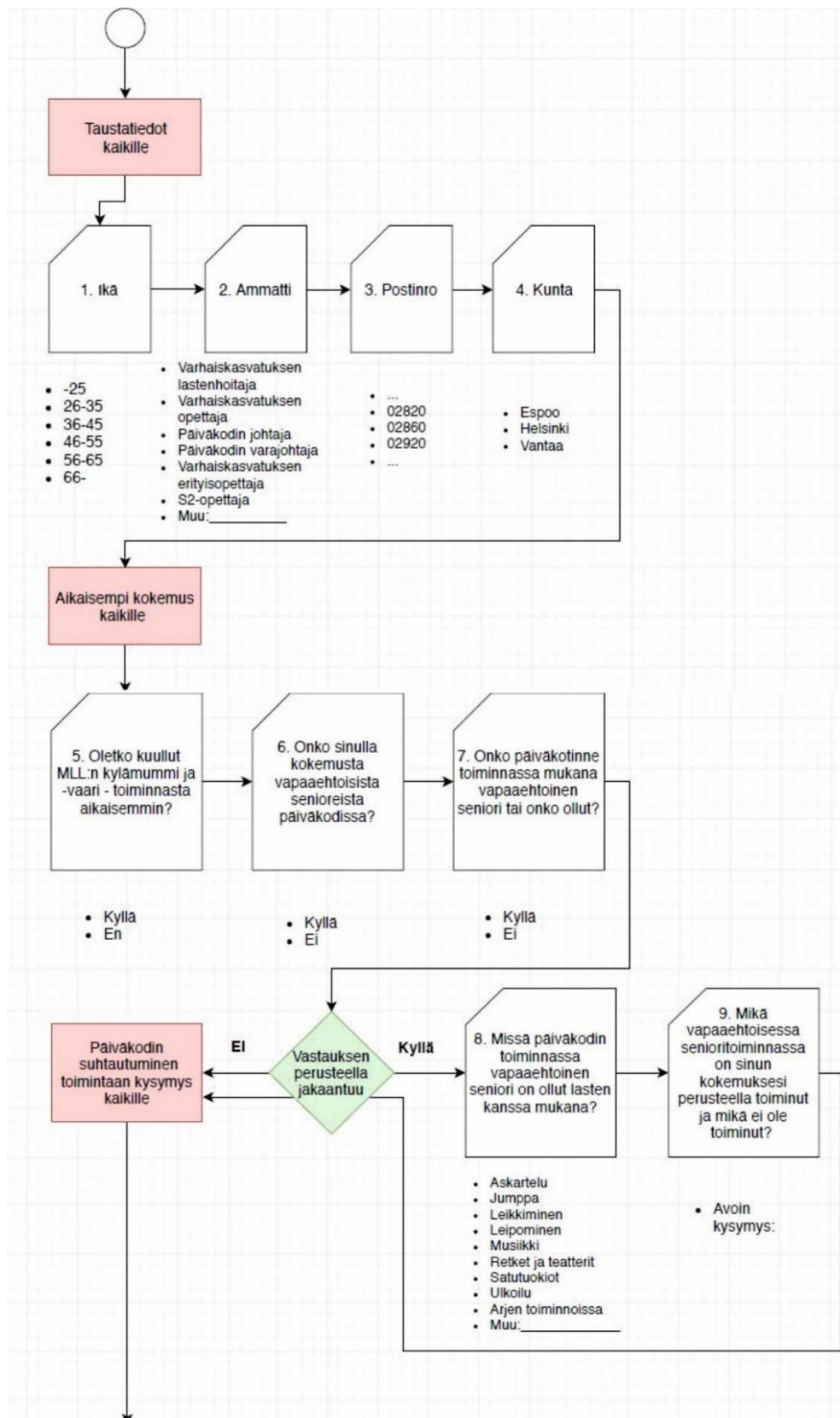
Allekirjoitettu sähköisesti asianhallintajärjestelmässä.

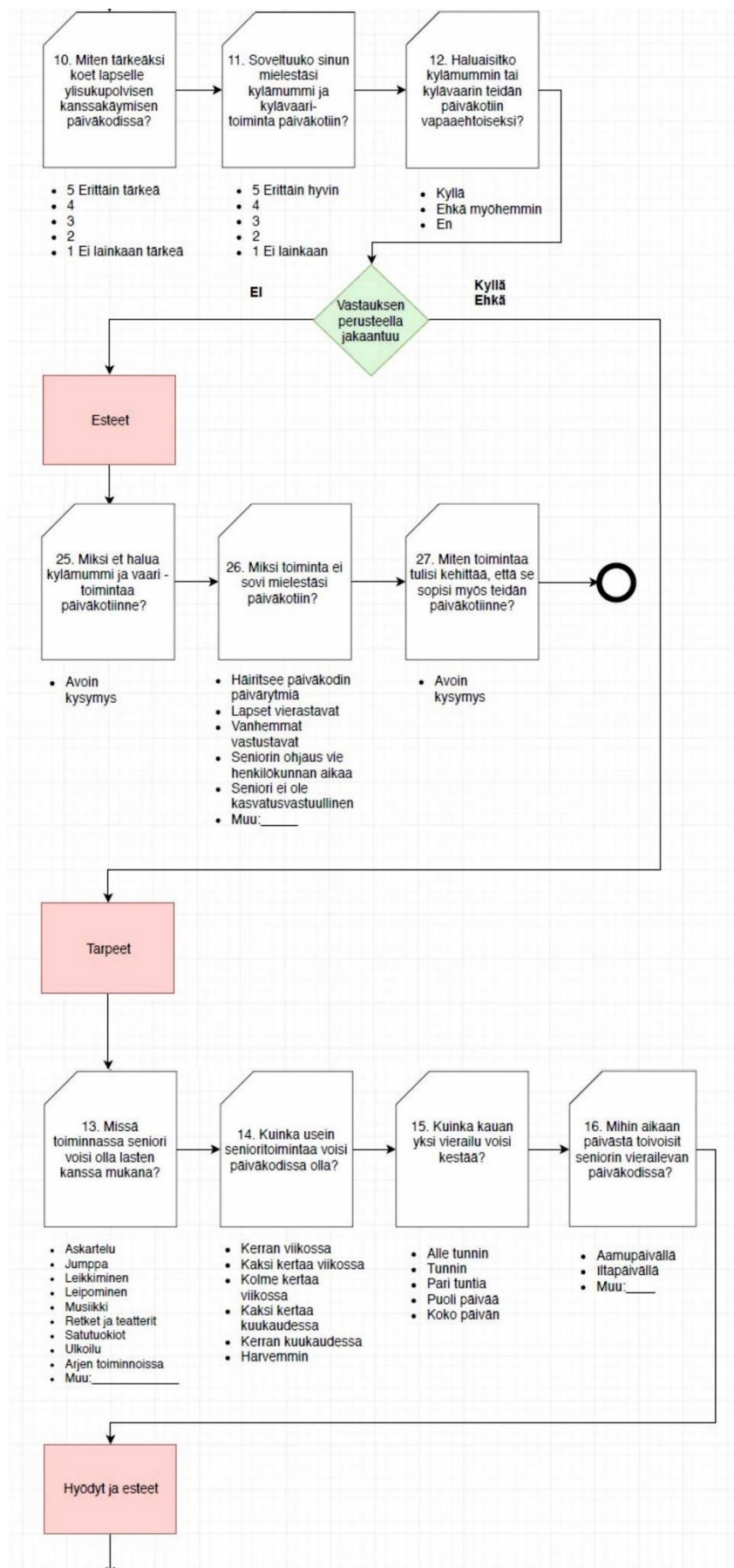
Täytäntöönpano: Rasinkangas Karita
Minkkinen Piritta

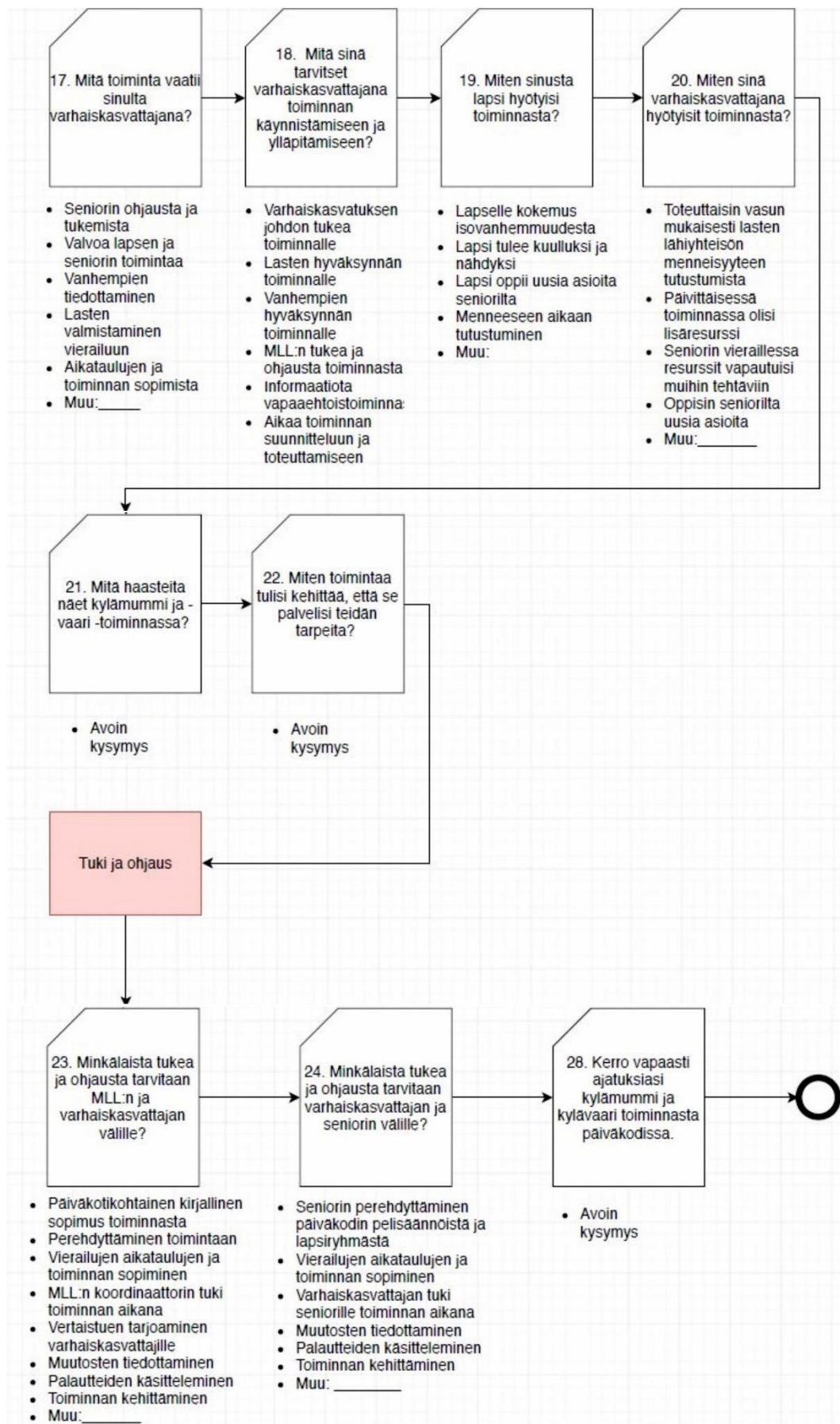
Espoon lupapäätös

6	<p>Arvioi, miten tutkimus hyödyntää kaupungin palvelujen kehittämistä:</p> <p>Ylisukupolvinen kanssakäyminen koetaan tärkeäksi sekä lapsen että vapaaehtoisen seniorin kannalta. Senioreiden vähäinen toiminta varhaiskasvatuksessa on merkittävä syy tutkia ja kehittää vapaaehtoisen seniorin ja varhaiskasvatuksen välistä toimintaa. Kylämummi ja -vaari -toimintaa on Paakaupunkiseudun 567 päiväkodista vain 8 päiväkodissa.</p>
7 TUTKIMUKSEN TEKIJÖIDEN SITOUMUS JA ALLEKIRJOITUKSET	<p>Sitoudun siihen, että en käytä saamiani tietoja asiakkaan, hänen läheistensä tai Espoon kaupungin vahingoksi enkä luovuta saamiani henkilötietoja ulkopuolisille, vaan pidän ne salassa. Tutkimustulokset esitän niin, ettei niistä voida tunnistaa yksittäistä henkilöä tai perhettä. Noudatan henkilötietolaissa ja muualla lainsäädännössä mainittuja säännöksiä henkilötietojen käsittelystä ja salassapidosta.</p> <p>Paikka ja aika Helsinki 15.4.2019</p> <p>Allekirjoitukset ja nimenselvennykset</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="text-align: center;"> Karita Rasinkangas </div> <div style="text-align: center;"> Piritta Minkkinen </div> </div>
8 PÄÄTÖS	<p>☐ Tutkimuslupa myönnetään ☐ Tutkimuslupa myönnetään ehdollisena:</p> <p>Myönnetyn tutkimusluvan numero: 3012019</p> <p>☐ Tutkimuslupaa ei myönnetä seuraavin perustein:</p> <p>Pyydetään lähettämään tutkimuksen valmistuttua sähköpostitse samaan osoitteeseen kuin tämä tutkimuslupahakemus</p> <p>☐ Tiivistelmä ☐ Koko tutkimusraportti</p> <p>Espoossa 13.5.2019</p> <p>Päätäjän allekirjoitus </p> <p>Nimenselvennys RANA LAMPE</p> <p>Virka-asema Kuntamyrskykeskus</p>

Liite 2: Verkkokyselyn prosessikaavio

Liite 3: Verkkokysely

MLL:n Kylämummi- ja kylävaaritoiminta -kysely

Tavoitteenamme on kehittää Mannerheimin Lastensuojeluliiton Uudenmaan piiri ry:n Kylämummi- ja kylävaaritoimintaa varhaiskasvatuksen tarpeisiin. On erittäin tärkeää saada tietää ajatuksia ja suhtautumista sekä tarpeita ja haasteita toiminnasta.

Toivomme, että voisit vastata kyselyyn 21.6.2019 mennessä. Kyselyyn osallistuminen on vapaaehtoista. Vastaukset tallentuvat anonymisti, joten yksittäiset vastaajat ei ole tunnistettavissa tuloksista.

*Pakollinen

Esitiedot**1. Ikä ***

Merkitse vain yksi soikio.

- ☐ -25
☐ 26-35
☐ 36-45
☐ 46-55
☐ 56-65
☐ 66-

2. Ammatti *

Merkitse vain yksi soikio.

- ☐ Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja
☐ Varhaiskasvatuksen opettaja
☐ Päiväkodin johtaja
☐ Päiväkodin varajohtaja
☐ Varhaiskasvatuksen erityisopettaja
☐ S2-opettaja
☐ Muu: _____

3. Päiväkodin postinumero *

Merkitse vain yksi soikio.

- ☐ 00100
☐ 00120
☐ 00130

4. Kunta *

Merkitse vain yksi soikio.

- ☐ Espoo
☐ Helsinki
☐ Vantaa

5. Oletko kuullut MLL:n kylämummi- ja kylävaaritoiminnasta aikaisemmin? *

Merkitse vain yksi soikio.

- ☐ Kyllä
☐ En

6. Onko sinulla kokemusta vapaaehtoisista senioreista päiväkodissa? *

Merkitse vain yksi soikio.

- ☐ Kyllä
☐ Ei

7. Onko päiväkotinne toiminnassa mukana vapaaehtoinen seniori tai onko ollut? *

Merkitse vain yksi soikio.

- ☐ Kyllä Siirry kysymykseen 8.
- ☐ Ei Siirry kysymykseen 10.

Aikaisempi kokemus

8. Missä päiväkodin toiminnassa vapaaehtoinen seniori on ollut lasten kanssa mukana? (voit valita useamman vaihtoehdon)

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- ☐ Askartelu
- ☐ Jumpa
- ☐ Leikkiminen
- ☐ Leipominen
- ☐ Musiikki
- ☐ Retket ja teatterit
- ☐ Satutuokiot
- ☐ Ulkoilu
- ☐ Arjen toiminnoissa
- ☐ Muu: _____

9. Mikä vapaaehtoisessa senioritoiminnassa on sinun kokemuksesi perusteella toiminut ja mikä ei ole toiminut?

Suhtautuminen

10. Miten tärkeäksi koet lapselle ylisukupolvisen kanssakäymisen päiväkodissa? *

Merkitse vain yksi soikio.

	1	2	3	4	5	
Ei lainkaan tärkeä	☐	☐	☐	☐	☐	Erittäin tärkeä

11. Soveltuuko sinun mielestäsi kylämummi- ja kylävaaritoiminta päiväkotiin? *

Merkitse vain yksi soikio.

	1	2	3	4	5	
Ei lainkaan	☐	☐	☐	☐	☐	Erittäin hyvin

12. Haluaisitko kylämummin tai kylävaarin teidän päiväkotinne vapaaehtoiseksi? *

Merkitse vain yksi soikio.

- ☐ Kyllä Siirry kysymykseen 13.
- ☐ Ehkä myöhemmin Siirry kysymykseen 13.
- ☐ En Siirry kysymykseen 25.

13. Missä toiminnassa seniori voisi olla lasten kanssa mukana? (voit valita useamman vaihtoehdon) *

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- ☐ Askartelu
- ☐ Jumppa
- ☐ Leikkiminen
- ☐ Leipominen
- ☐ Musiikki
- ☐ Retket ja teatterit
- ☐ Satutuokiot
- ☐ Ulkoilu
- ☐ Arjen toiminnoissa
- ☐ Seniori voisi itse suunnitella toiminnan
- ☐ Muu: _____

14. Kuinka usein senioritoimintaa voisi päiväkodissa olla?

Merkitse vain yksi soikio.

- ☐ Kerran viikossa
- ☐ Kaksi kertaa viikossa
- ☐ Kolme kertaa viikossa
- ☐ Kaksi kertaa kuukaudessa
- ☐ Kerran kuukaudessa
- ☐ Harvemmin

15. Kuinka kauan yksi vierailu voisi kestää?

Merkitse vain yksi soikio.

- ☐ Alle tunnin
- ☐ Tunnin
- ☐ Pari tuntia
- ☐ Puoli päivää
- ☐ Koko päivän

16. Mihin aikaan päivästä toivoisit seniorin vieraillevan päiväkodissa?

Merkitse vain yksi soikio.

- ☐ Aamupäivällä
- ☐ Iltapäivällä
- ☐ Muu: _____

17. Mitä toiminta vaatii sinulta varhaiskasvattajana? (voit valita useamman vaihtoehdon)

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- ☐ Seniorin ohjausta ja tukemista
- ☐ Valvoa lapsen ja seniorin toimintaa
- ☐ Vanhempien tiedottaminen
- ☐ Lasten valmistaminen vierailuun
- ☐ Aikataulujen ja toiminnan sopimista
- ☐ Muu: _____

18. Mitä sinä tarvitset varhaiskasvattajana toiminnan käynnistämiseen ja ylläpitämiseen? (voit valita useamman vaihtoehdon)

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- ☐ Varhaiskasvatuksen johdon tukea toiminnalle
- ☐ Lasten hyväksynnän toiminnalle
- ☐ Vanhempien hyväksynnän toiminnalle
- ☐ MLL:n tukea ja ohjausta kylämummi- ja kylävaaritoiminnasta
- ☐ Informaatiota vapaaehtoistoiminnasta
- ☐ Aikaa toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen
- ☐ Muu: _____

19. Miten sinusta lapsi hyötyisi toiminnasta? (voit valita useamman vaihtoehdon) *

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- ☐ Lapselle kokemus isovanhemmuudesta
- ☐ Lapsi tulee kuulluksi ja nähdyksi
- ☐ Lapsi oppii uusia asioita seniorilta
- ☐ Menneeseen aikaan tutustuminen
- ☐ Muu: _____

20. Miten sinä varhaiskasvattajana hyötyisit toiminnasta? (voit valita useamman vaihtoehdon) *

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- ☐ Toteuttaisin vasun mukaisesti lasten lähiyhteisön menneisyyteen tutustumista
- ☐ Päivittäisessä toiminnassa olisi lisäresurssi
- ☐ Seniorin vieraillessa resurssit vapautuisi muihin varhaiskasvatustehtäviin
- ☐ Oppisin seniorilta uusia asioita
- ☐ Muu: _____

21. Mitä haasteita näet kylämummi- ja kylävaaritoiminnassa?

22. Miten toimintaa tulisi kehittää, että se palvelisi päiväkodin tarpeita?

Tuki ja ohjaus

23. Minkälaista tukea ja ohjausta tarvitaan MLL:n ja varhaiskasvattajan välille? (voit valita useamman vaihtoehdon) *

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- ☐ Päiväkotikohtainen kirjallinen sopimus toiminnasta
- ☐ Perehdyttäminen kylämummi- ja kylävaaritoimintaan
- ☐ Vierailujen aikataulujen ja toiminnan sopiminen
- ☐ MLL:n koordinaattorin tuki toiminnan aikana
- ☐ Vertaistuen tarjoaminen varhaiskasvattajille
- ☐ Muutosten tiedottaminen
- ☐ Palautteiden käsitteleminen
- ☐ Toiminnan kehittäminen
- ☐ Muu: _____

24. Minkälaista tukea ja ohjausta tarvitaan varhaiskasvattajan ja seniorin välille? (voit valita useamman vaihtoehdon)

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- ☐ Seniorin perehdyttäminen päiväkodin pelisäännöistä ja lapsiryhmästä
- ☐ Vierailujen aikataulujen ja toiminnan sopiminen
- ☐ Varhaiskasvattajan tuki seniorille toiminnan aikana
- ☐ Muutosten tiedottaminen
- ☐ Palautteiden käsitteleminen
- ☐ Toiminnan kehittäminen
- ☐ Muu: _____

Siirry kysymykseen 28.

Esteet

25. Miksi et halua kylämummi- ja kylävaaritoimintaa päiväkotinne?

26. Miksi toiminta ei sovi mielestäsi päiväkotiin? (voit valita useamman vaihtoehdon) *

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- ☐ Häiritsee päiväkodin päivärytmiä
- ☐ Lapset vierastavat
- ☐ Vanhemmat vastustavat
- ☐ Seniorin ohjaus vie henkilökunnan aikaa
- ☐ Seniori ei ole kasvatusvastuullinen
- ☐ Muu: _____

27. Miten toimintaa tulisi kehittää, että se palvelisi päiväkodin tarpeita?

Tähän voit kirjoittaa vapaasti ajatuksiasi kylämummi- ja kylävaaritoiminnasta. Paina LÄHETÄ -painiketta tietojen tallentamiseksi. Kiitos arvokkaista tiedoista tutkimuksemme tueksi!

28.

Liite 4: Saate kyselyyn, Helsinki, Vantaa, Espoo

JAKELU: Päiväkodin TAI päiväkodin johtajan sähköposti

Hyvä päiväkodin kasvatusvastuullinen!

Teemme tutkimusta Mannerheimin Lastensuojeluliiton Uudenmaan piiri ry:lle Kylämummi ja -vaari -toiminnasta varhaiskasvatuksessa. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää pääkaupunkiseudun varhaiskasvatuksen päiväkotien ammattilaisten suhtautumista Kylämummi- ja kylävaaritoimintaan, sekä toiminnan tarpeita että käynnistämisen haasteita. Ohessa on liitteenä tutkimustiedote, jossa on laajempi kuvaus tutkimuksesta. Tutkimukselle on Helsingin kaupungin Varhaiskasvatuksen myöntämä tutkimuslupa.

Kyselyyn vastaaminen on tärkeää, jotta kuulemme teidän varhaiskasvatuksen ammattilaisten arvokkaita ajatuksia toiminnasta ja miten sitä voitaisiin kehittää juuri teidän tarpeisiinne! **Vastausaikaa on 21.6.2019 asti. Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista. Kyselyyn vastataan anonyymisti, joten yksittäiset vastaajat ei ole tunnistettavissa tuloksista.**

Kylämummi- ja kylävaaritoiminta on Mannerheimin Lastensuojeluliiton toteuttamaa toimintaa, jossa mummi- ja vaari-ikäisillä on mahdollisuus toimia vapaaehtoisina isovanhempina lasten parissa, esimerkiksi päiväkodissa. Tällä hetkellä koulutuksen saaneita kylämummeja ja kylävaareja on pääkaupunkiseudulla yli sata. Ylisukupolvinen kanssakäyminen koetaan tärkeäksi sekä lapsen että vapaaehtoisen seniorin kannalta. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018) huomioidaan lapsen oikeus tutustua lähiyhteisönsä menneeseen aikaan, johon voidaan tutustua esimerkiksi isovanhemmuuden kautta.

Toivomme, että voit vastata kyselyymme!

Vastaa kyselyyn [tämän linkin kautta](#).

Saman kyselylinkin kautta voi vastata useampi päiväkodin kasvatusvastuullinen. Toivomme, että välitätte linkkiä kyselyyn päiväkotinne sisällä.

Lisätietoa saat tarvittaessa alla olevien yhteystietojen kautta.

Kiitos etukäteen vastauksistasi!

Ystävällisin terveisin,

Piritta Minkkinen
piritta.minkkinen@student.laurea.fi

Karita Rasinkangas
karita.rasinkangas@student.laurea.fi

Varhaiskasvatuksen sosionomikoulutus
Laurea-ammattikorkeakoulu
Ratatie 22, 01300 Vantaa
www.laurea.fi

JAKELU: Päiväkodin sähköpostit sekä tiimien sähköpostit tai päiväkodin johtaja

Hyvä päiväkodin kasvatusvastuullinen!

Teemme tutkimusta Mannerheimin Lastensuojeluliiton Uudenmaan piiri ry:lle Kylämummi ja vaari -toiminnasta varhaiskasvatuksessa. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää pääkaupunkiseudun varhaiskasvatuksen päiväkotien ammattilaisten suhtautumista Kylämummi- ja kylävaaritoimintaan, sekä toiminnan tarpeita että käynnistämisen haasteita. Ohessa on liitteenä tutkimustiedote, jossa on laajempi kuvaus tutkimuksesta sekä Vantaan kaupungin myöntämä tutkimuslupa.

Kyselyyn vastaaminen on tärkeää, jotta kuulemme teidän varhaiskasvatuksen ammattilaisten arvokkaita ajatuksia palvelusta ja miten sitä voitaisiin kehittää juuri teidän tarpeisiinne! **Vastausaika on 21.6.2019 asti. Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista. Kyselyyn vastataan anonymisti, joten yksittäiset vastaajat ei ole tunnistettavissa tuloksista.**

Kylämummi- ja kylävaaritoiminta on Mannerheimin Lastensuojeluliiton toteuttamaa toimintaa, jossa mummi- ja vaari-ikäisillä on mahdollisuus toimia vapaaehtoisina isovanhempina lasten parissa, esimerkiksi päiväkodissa. Koulutuksen saaneita kylämummeja ja kylävaareja on pääkaupunkiseudun alueella yli sata. Ylisukupolvinen kanssakäyminen koetaan tärkeäksi sekä lapsen että vapaaehtoisen seniorin kannalta. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018) huomioidaan lapsen oikeus tutustua lähiyhteisönsä menneeseen aikaan, johon voidaan tutustua esimerkiksi isovanhemmuuden kautta.

Toivomme, että voit vastata lyhyeen kyselyymme!

Vastaa kyselyyn [tämän linkin kautta](#).

Saman kyselylinkin kautta voi vastata useampi päiväkodin kasvatusvastuullinen. Toivomme, että välitätte linkkiä kyselyyn päiväkotinne sisällä.

Lisätietoa saat tarvittaessa alla olevien yhteystietojen kautta.

Kiitos etukäteen vastauksistasi!

Ystävällisin terveisin,

Piritta Minkkinen
piritta.minkkinen@student.laurea.fi

Karita Rasinkangas
karita.rasinkangas@student.laurea.fi

Varhaiskasvatuksen sosionomikoulutus
Laurea-ammattikorkeakoulu
Ratatie 22, 01300 Vantaa
www.laurea.fi

Jakelu: Päiväkodin johtajat

Hyvä päiväkodin kasvatusvastuullinen!

Teemme tutkimusta Mannerheimin Lastensuojeluliiton Uudenmaan piiri ry:lle Kylämummi ja vaari -toiminnasta varhaiskasvatuksessa. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää pääkaupunkiseudun varhaiskasvatuksen päiväkotien ammattilaisten suhtautumista Kylämummi- ja kylävaaritoimintaan, sekä toiminnan tarpeita että käynnistämisen haasteita. Ohessa on liitteenä tutkimustiedote, jossa on laajempi kuvaus tutkimuksesta sekä Espoon kaupungin myöntämä tutkimuslupa.

Kyselyyn vastaaminen on tärkeää, jotta kuulemme teidän varhaiskasvatuksen ammattilaisten arvokkaita ajatuksia palvelusta ja miten sitä voitaisiin kehittää juuri teidän tarpeisiinne! **Vastausaika on 21.6.2019 asti.** Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista. Kyselyyn vastataan anonyymisti, joten yksittäiset vastaajat ei ole tunnistettavissa tuloksista. **Toivomme, että välitätte kyselyä päiväkoteihinne.**

Kylämummi- ja kylävaaritoiminta on Mannerheimin Lastensuojeluliiton toteuttamaa toimintaa, jossa mummi- ja vaari-ikäisillä on mahdollisuus toimia vapaaehtoisina isovanhempina lasten parissa, esimerkiksi päiväkodissa. Koulutuksen saaneita kylämummeja ja kylävaareja on pääkaupunkiseudun alueella yli sata. Ylisukupolvinen kanssakäyminen koetaan tärkeäksi sekä lapsen että vapaaehtoisen seniorin kannalta. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018) huomioidaan lapsen oikeus tutustua lähiyhteisönsä menneeseen aikaan, johon voidaan tutustua esimerkiksi isovanhemmuuden kautta.

Toivomme, että voit vastata lyhyeen kyselyymme!

Vastaa kyselyyn [tämän linkin kautta](#).

Saman kyselylinkin kautta voi vastata useampi päiväkodin kasvatusvastuullinen.

Lisätietoa saat tarvittaessa alla olevien yhteystietojen kautta.

Kiitos etukäteen vastauksistasi!

Ystävällisin terveisin,
Piritta Minkkinen
piritta.minkkinen@student.laurea.fi

Karita Rasinkangas
karita.rasinkangas@student.laurea.fi

Varhaiskasvatuksen sosionomikoulutus
Laurea-ammattikorkeakoulu
Ratatie 22, 01300 Vantaa
www.laurea.fi

Liite 5: Tutkimustiedote, esimerkkinä Helsingin päiväkodeille lähetetty tiedote

20.
toukokuuta
2019

TUTKIMUSTIEDOTE HELSINGIN PÄIVÄKODEILLE

Tutkimustiedote: Kylämummi ja -vaari – toiminnan kehittäminen varhaiskasvatuksessa

Pyydämme sinua osallistumaan tutkimukseemme ja tutustumaan tähän tiedotteeseen. Voitte osallistua tutkimukseen vastaamalla sähköpostissa olevan kyselylinkin kautta sähköiseen kyselyymme 21.6. mennessä. Tutkimuksemme toteutetaan opinnäytetyönä. Vastuu tutkijat ovat opiskelijana Laurean ammattikorkeakoulussa sosionomikoulutuksen varhaiskasvatuksenopettaja opinnoissa. Tutkimus toteutetaan Mannerheimin Lastensuojeluliiton Uudenmaan piiri ry:lle. Tutkimussuunnitelma on hyväksytty Laurean ammattikorkeakoulussa 4.4.2019. Tutkimukselle on saatu Helsingin kaupungin Varhaiskasvatuksen tutkimuslupa 20.5.2019 toteuttaa kyselytutkimus kaikille Helsingin suomenkielisten kunnallisten päiväkotien kasvatusvastuullisille.

Tutkimuksen tausta, tarkoitus ja tavoite

Tutkimus kohdistuu Mannerheimin Lastensuojeluliiton toteuttamaan Kylämummi- ja kylävaaritoimintaan, jossa mummi- ja vaari-ikäisillä on mahdollisuus toimia vapaaehtoisina isovanhempina lasten parissa, esimerkiksi päiväkodissa, avoimessa päiväkodissa tai perhekahvilassa. Mannerheimin Lastensuojeluliiton Uudenmaan piiri ry:n Kylämummi ja -vaari – toiminta päiväkodeissa on vähäistä. Toimintaa on pääkaupunkiseudun 562 kunnallisesta suomenkielisestä päiväkodista vain kahdeksassa päiväkodissa. Ylisukupolvinen kanssakäyminen koetaan kuitenkin tärkeäksi sekä lapsen että vapaaehtoisen seniorin kannalta. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018) huomioidaan lapsen oikeus tutustua lähiyhteisönsä menneeseen aikaan, johon voidaan tutustua esimerkiksi isovanhemmuuden kautta.

Tutkimuksessa selvitetään varhaiskasvatuksen ammattilaisten suhtautumista Kylämummi ja -vaari – toimintaan, sekä päiväkodin tarpeisiin ja haasteisiin toiminnalle. Tutkimuksen tavoitteena on varhaiskasvatuksen osalta toiminnan kehittäminen MLL:n Uudenmaan piirille sekä vahvistaa toiminnan suunnitelmallisuutta ja sujuvuutta varhaiskasvatuksessa. Tämän myötä tavoitteena on edesauttaa seniorin ja päiväkodin lapsen yhteisen tuokion toteutumista päiväkodeissa.

Tutkimuksen toteutus

Aineistonkeruu toteutetaan sähköisenä kyselynä pääkaupunkiseudun varhaiskasvatuksen kunnallisiin suomenkielisiin päiväkoteihin. Kyselyn ajankohta on touko-kesäkuussa 2019. Alueena on pääkaupunkiseutu Helsinki, Vantaa ja Espoo. Kysely lähetetään kaikille pääkaupunkiseudun 562 kunnalliselle suomenkieliselle päiväkodille. Kyselyä välitetään päiväkodin sisällä kaikille kasvatusvastuullisille työntekijöille. Tutkimuksemme perusjoukko on 562, joista Espoossa 144 päiväkotia, Helsingissä 289 ja Vantaalla 129. Tutkimuksemme alueeksi valittiin pääkaupunkiseutu, koska MLL Uudenmaan piirin vapaaehtoisista senioreista melkein puolet toimii tällä alueella, eli 145 senioria. Kyselyyn voivat osallistua kaikki päiväkodin kasvatusvastuulliset työntekijät.

Vapaaehtoisuus

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Voit kieltäytyä osallistumasta tai keskeyttää kyselyyn vastaamisen missä vaiheessa tahansa ilman, että sinun tarvitsee kertoa syytä.

20.
toukokuuta
2019

TUTKIMUSTIEDOTE HELSINGIN PÄIVÄKODEILLE

Luottamuksellisuus, tietojen käsittely ja säilyttäminen

Olemme sitoutuneet noudattamaan hyvää tieteellistä käytäntöä, jota eettisesti hyvä tutkimus edellyttää. Hyvässä tieteellisessä käytännössä painotetaan rehellisyyttä, huolellisuutta sekä tarkkuutta niin itse tutkimustyössä kuin tulosten arvioinnissa ja esittämisessä.

Kyselyyn vastataan anonymisti. Tutkimuksen aikana kerättyjä tietoja käsitellään luottamuksellisesti eikä tietoja luovuteta ulkopuolisille. Kyselyn aineisto käsitellään ja säilytetään tietoturvallisesti. Tutkimuksen loputtua kaikki kyselyn aineistoa koskevat tiedot hävitetään asianmukaisesti.

Tutkimuksen päättymisen ja tutkimustulokset

Tutkimus päättyy arviolta lokakuussa 2019. Tutkimuksen tulokset ovat luettavissa opinnäytetyöraportista, joka on julkisesti saatavilla. Opinnäytetyön nimi on *Kylämummi ja -vaari -toiminnan kehittäminen varhaiskasvatuksessa*. Tuloksista ei ole tunnistettavissa yksittäiset vastaajat, koska vastaukset tallentuvat anonymisti. Annamme mielellämme lisätietoja tutkimuksesta!

Vastuulliset tutkijat/ lisätietoja:

Piritta Minkkinen
piritta.minkkinen@student.laurea.fi

Karita Rasinkangas
karita.rasinkangas@student.laurea.fi

Varhaiskasvatuksen sosionomikoulutus
Laurea-ammattikorkeakoulu, Tikkurilan kampus
Ratatie 22, 01300 Vantaa
www.laurea.fi

Tutkimusta ohjaavat

Laurea-ammattikorkeakoulun ohjaava opettaja:
Anne Pirinen, Lehtori
anne.pirinen@laurea.fi

MLL:n Uudenmaan piiri ry:stä tutkimusta ohjaavat:
Mia Montonen, Järjestöpäällikkö
mia.montonen@mll.fi

Annika Rinta-Jouppi, Perhetoiminnan koordinaattori
annika.rinta-jouppi@mll.fi

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON
Uudenmaan piiri

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Uudenmaan piiri ry
Asemapäällikönkatu 12 C, 00520 Helsinki
<http://uudenmaapiiri.mll.fi/>

Liite 6: Laadullisen sisällönanalyysin esimerkki Kysymys 9. aineistosta

Kysymys 9. Mikä vapaaehtoisessa senioritoiminnassa on sinun kokemuksesi perusteella toiminut ja mikä ei ole toiminut? (10 vastausta)						
Laadullisen aineiston sisällönanalyysi, Tuomi & Sarajärvi (2018, 122-127) mukaan.						
1. AINEISTON REDUSOINTI ELI PELKISTÄMINEN						
2. AINEISTON KLUSTEROINTI ELI RYHMITTELY						
3. AINEISTON ABSTRAHOINTI ELI KÄSITTEELLISTÄMINEN						
4. ABSTRAHOINNIN MUODOSTETTU YHDISTÄVÄ LUOKKA						
VAST NRO	PILKOTUT ALKUPERÄISET ILMAUKSET	PELKISTETYT ILMAUKSET (tiivistetty)	ALALUOKKA	YLÄLUOKKA (vastausten määrä)	PÄÄLUOKKA	YHDISTÄVÄ LUOKKA (tutkimusongelman mukainen yhdistetty kategoria)
1	"yksi käsi lisää"	Läsnä yksi aikuinen aikuinen lisää, jolla aikaa lapsille.	LISÄRESURSSI	LISÄRESURSSI (3)	Kokemukset myönteisiä, ON TOIMINUT	Kokemuksen mukaan Kylämummi ja -vaari -toiminta rikastuttaa ja antaa lisäresursseja päiväkotitoimintaan
2	Toiminut: se että läsnä on aikuinen jolla on aikaa.					
3	Vapaaehtoiset seniorit ovat loistavasti mukana kaikessa toiminnassa					
4	Enemmän suunniteltua toimintaa	Lisää suunniteltua toimintaa viikko-ohjelmaan.	RIKASTUTTAA TOIMINTAA	PÄIVÄKOTITOIMINNAN RIKASTUTTAMINEN (3)		
5	Sitten mummi lähti meidän kanssa retkelle. Se oli kiva perinne.	Kiva perinne/ traditio seniorin kanssa.	KIVA TRADITIO			
6	Lasten yhteiset museoretket traditiona.					
1	Aina sama aikuinen ja samassa ryhmässä, säännöllisyys	Toiminut säännöllisyyttä, sama aikuinen, samassa ryhmässä	SÄÄNNÖLLISYYS	SÄÄNNÖLLISYYS (1)		Toiminnan säännöllisyys
1	Lapset tykkäävät ja kiintyvät	Suhtautuminen senioriin myönteistä: Seniorista tykättiin/ positiivinen kokemus/ odotettua molemmin puolin/ toivotaan enemmän.	ODOTETTU, MYÖNTEINEN SUHTAUTUMINEN	MYÖNTEINEN SUHTAUTUMINEN (4)		Kokemuksen perustella myönteinen suhtautuminen vapaaehtoiseen senioriin päiväkodissa
5	Oli oikein mukava lisä meidän ulkokerhoomme ja lapset tykkäsivät.Olisi kiva jos tällaista toimintaa olisi enemmän.					
6	Aina positiivinen kokemus ja valtava hyvää asiakaspalautetta saanut iloinen asia					
7	Minun kokemukseni ko. toiminnasta on xxx kaupungista.Siellä toiminta sujui hyvin ja oli kovasti odotettua molemmin puolin.					

(jatkuu)

VAST NRO	PILKOTUT ALKUPERÄISET ILMAUKSET	PELKISTETTY ILMAUKSET (tiivistetty)	ALALUOKKA	YLÄLUOKKA (vastausten määrä)	PÄÄLUOKKA	YHDISTÄVÄ LUOKKA (tutkimusongelman mukainen yhdistetty kategoria)
1	Ei aina pedagogista, josta pitää keskustella	Ei pedagogista toimintaa	EI PEDAGOGISTA TOIMINTAA	EI PEDAGOGISTA TOIMINTAA (1)	Kokemukset huonoja, EI OLE TOIMINUT	Ei pedagogista toimintaa
8	Tämä kyseinen kokeilu oli liian vapaaehtoinen. Kyseinen pappa ei ollut ihan ymmärtänyt, mitä toiminta oikein pitäisi sisällään ja hän toimi erittäin omaehtoisesti ja -aloitteesesti (ei kuulunut mihinkään järjestöön) Ongelmaksi muodostui hänen kyky toimia yhdessä päiväkodin ja yhteiskunnan sääntöjen mukaisesti.	Seniори toimi omavaltaisesti, ei noudattanut pk:n sääntöjä ja aikatauluja. Vapaaehtoinen ei kuulunut mihinkään järjestöön.	OMAVALTAINEN TOIMINTA	VAPAAEHTOISEN OMAVALTAINEN TOIMINTA, EI NOUDATTANUT SÄÄNTÖJÄ (3)		Kokemukset toiminnasta haastavaa, jos vapaaehtoisen toiminta omavaltaista ja sitoutumatonta
9	Seniори tuli ja meni oman mielensä mukaan, ei pitänyt sovitusta asiasta kiinni. Siksi toivommekin" koulutetun" kylämunnin / vaarin mukaan toimintaamme.	Seniори tuli ja meni oman mielensä mukaan, ei pitänyt sovitusta asiasta kiinni.				
10	Päiväkoti mummi oli selvästi xxx ja usein xxx ja xxx .	Seniори tuli paikalle asiattomassa kunnossa.	ASIATON KÄYTÖS			
10	Yhtäkkiä mummia ei enää näkynyt, emmekä ole kuulleet hänestä tai MLL:stä sen jälkeen mitään. Syyttäkään poisjäännille ei koskaan kukaan kertonut.	Seniориа ei näkynyt, (MLL ei ilmoittanut poisjääntiä ja syytä.)	EPÄLUOTETTAVA			
5	Ehkä mummi olisi voinut ottaa enemmän kontaktia lapsiin ei niinkään aikuisiin.	Seniори otti kontaktia/ oli kiinnostunut enemmän aikuisten seurasta, kuin lapsista.	KONTAKTI VAIN PK AIKUISIIN	VAPAAEHTOISEN TOIMINTAAN OHJAAMINEN (SITOUTTAMINEN) HAASTAVAA (4)		Vapaaehtoisen kylämunnin ja -vaarin ohjaaminen koetaan haastavana
2	Jos seniори on paikalla sen vuoksi että viihdyttää itseään ja on enemmänkin vaivaksi henkilökunnalle.	Seniори paikalla seuran vuoksi, ei lasten.				
9	Oli lähinnä kiinnostunut vain aikuisten seurasta.	Seniори oli kiinnostunut vain päiväkodin aikuisten seurasta				
5	Vaikeaksi asian teki koska hän teki vapaaehtoistoimintaa niin ohjata häntä haluttuihin asioihin.	Vaikea vaatia/ ohjata seniориа haluttuun suuntaan, kun seniори on vapaaehtoisena.	VAPAAEHTOISEN OHJAAMINEN HAASTAVAA			
5	Ehkä mummi olisi voinut vielä enemmän osallistua omalla tavallaan toimintaan, mutta me aikuiset emme ehkä pyytäneet mummita enempää.	Seniори ei ottanut omaehtoisesti kontaktia. Ei aktiivisesti toiminut omalla tavallaan toimintaan.	OMA-ALOTTEISUUDEN PUUTE			
10	Hän ei ollut kovin aktiivinen ottamaan omaehtoisesti kontaktia ja kysymään, mikä toimisi ja mikä ei. Tällöin toiminnasta ei muodostu hyvää käytäntöä.	Ei oma-alotteisesti ottanut selvää päiväkodilta, mikä toimisi.				